

VEZETŐ

A ✓

KASSAI MUZEUM

GYŰJTEMÉNYEIBEN

*

*

*

KASSA

KÓCZÁNYI BÉLA KÖNYVNYOMDÁJA

1903.

A MUZEUM NYITVA VAN:

Április 1-től szeptember 30-ig: d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig.

Október 1-től márczius 31-ig: d. e. 9—12-ig.

Díjtanul: *vasárnap, kedden, szerdán, szombaton és a csütörtökre eső ünnepnapokon.*

Személyenként 40 fillér belépő díj mellett: *csütörtökön.*

A MUZEUM ZÁRVA VAN:

Újév napján, nagypéntektől husvét utáni második napig (bezárólag), a pünkösdi ünnep két napján, a karácsonyt megelőző napon és karácsony két napján.

Ernyők, pálczák és csomagok a ruhatárban helyezendők el. A ruhatár használatáért tárgyaként 6 fillér fizetendő.

A KÖNYVTÁR NYITVA VAN:

péntek kivételével a hét minden napján (vasárnap is)
d. u. 3—7-ig.

Július és augusztus hónapokban a könyvtár hetenként kétszer: szerdán és csütörtökön d. u. 3—7-ig van nyitva.

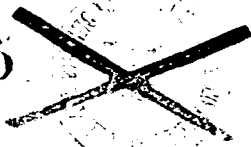
A KÖNYVTÁR ZÁRVA VAN:

Újév napján, nagypéntektől husvét utáni második napig (bezárólag), a pünkösdi ünnep két napján, a karácsonyt megelőző napon és karácsony két napján.

A könyvtárt minden felnőtt s. tisztességesen öltözött egyén díjtanul látogathatja.

20505

»Őrizzük emlékeinket, gyűjtsük össze töredékeinket, nehogy végleg elveszszenek s ezáltal is üresebb legyen a múlt, szegényebb a jelen s kétesebb a jövő!«

Ipolyi Arnold.

FÖLDSZINT.

I. OSZLOPCSARNOK.

KÉPEK, DOMBORMŰVEK, SZOBROK, CZÉHLÁDÁK, EMLÉK-
KÖNYVEK, CZIMERES LEVELEK, PECSÉTEK STB.

1. LOTZ KÁROLY. Múzsza géniusszal. Olajfestmény.
A művész ajándéka.

2. SZEMLÉR MIHÁLY. Követválasztás. Olajfestmény.
A művész ajándéka.

3. ISMERETLEN. Némalföldi korcsmajelenet. Olaj-
festmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

4. ISMERETLÉN. Kazinczy Ferencz, magyar író mell-
képe. Olajfestmény. Ajándékozta Krajnyik Kálmán.

5. SZÉKELY BERTALAN. Férfi mellképe. Tanulmány.
Olajfestmény. A művész ajándéka.

6. SZÉKELY BERTALAN. Férfi mellképe. Tanulmány.
Olajfestmény. A művész ajándéka.

7. SZÉKELY BERTALAN. Gyermek mellképe. Tanul-
mány. Olajfestmény. A művész ajándéka.

8. SZÉKELY BERTALAN. Öregasszony mellképe.
Tanulmány. Olajfestmény. A művész ajándéka.

9. BENCZUR GYULA után MÜLLNER FRIGYES.
Klimkovics Béla, volt kassai festő s muzeumigazgató
arczképe. Olajfestmény. Ajándékozta Müllner F.

10. KLIMKOVICS BÉLA. Ki a legény a csárdában?
Olajfestmény. A művész ajándéka.

11. ISMERETLEN. (Állítólag Rubens P. P.) Szent-Mihály
arkangyal legyőzi a sátánt. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

12. REMBRANDT után **ISMERETLEN**. Rembrandt arczképe. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

13. ISMERETLEN. Hollandi férfi kancsóval. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

14. ARANY JÁNOS magyar költő mellszobra, gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós 1862-ben.

15. BRODSZKY SÁNDOR. Vihar a Balatonon. Olajfestmény. A vallás- és közokt. m. kir. Ministerium letéte.

16. ISMERETLEN. Tájkép romokkal. Olasz modoru olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

17. ISMERETLEN. Allegorikai jelenet. (Mennyezetkép). Olajvázlat. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

18. ISMERETLEN. Tájkép romokkal s tengerrel. Olasz modoru olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

19. ORMÓS ZSIGMOND magyar műtörténeti író mellképe, gipsz dombormű. Ajándékozta Kugler Ferencz.

20. FÉRFI MELLKÉPE. Gipsz dombormű.

21. NŐI MELLKÉP. Gipsz dombormű. Ajándékozta Koós M.-né úrnő.

22. MOZART MELLKÉPE. Gipsz dombormű. Ajándékozta Koós M.-né úrnő.

23. POLLÁK MIHÁLY magyar műépítő mellszobra, gipszöntvény. Ajándékozta Krenner József.

24. ISMERETLEN. Virágcsokor. Olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

25. PHILIPPE DE CHAMPAIGNE. Előkelő hollandi férfi arczképe. Olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

26. PULSZKY FERENCZ magyar tudós mellképe, gipszdombormű. Ajándékozta Kugler Ferencz.

27. ORLAI (PETRICS) SOMA festőművész mellképe. Gipszdombormű. Ajándékozta Kugler Ferencz.

28. NŐI MELLKÉP. Gipsz dombormű. Ajándékozta Koós M.-né úrnő.

29. GOETHE JÁNOS FARKAS mellképe. Gipsz dombormű. Ajándékozta Koós M.-né úrnő.

30. GHYČZY KÁLMÁN magyar államférfiú mellszobra, gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós 1871-ben.

31. MADARÁSZ VIKTOR mellképe. Gipsz dombormű. Mintázta Kugler Ferencz 1868-ban. A művész ajándéka.

32. VIRÁG BENEDEK magyar költő szobra, gipszöntvény.

33. TÓTH JÓZSEF színművész mellszobra, gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós.

34. CORNELIUS PÉTER német festő mellképe. Gipsz dombormű. Ajándékozta Koós M.-né úrnő.

35. DÜRER ALBERT német festő, rajzoló s metsző szobra, gipszöntvény. Ajándékozta Marastoni József.

36. LISZT FERENCZ zongoraművész és zeneköltő mellszobra, gipszöntvény. Mintázta Kugler Ferencz. A művész ajándéka.

37. MOLNÁR JÓZSEF. Utazó beduincsalád. Olajfestmény. A művész ajándéka.

38. ISMERETLEN. Mithologiai jelenet. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

39. ISMERETLEN. A boldogságos Szűz a kis Jézussal és szentekkel. Olajfestmény. Ajándékozta kellemesi Melczer István.

40. JORDAENS JAKAB. Részeg Szilén. Olajfestmény. Henszlmann Imre hagyatéka.

41. GRIMM RUDOLF. Aphrodite a habokon. Olajfestmény. Ajándékozta Lotz Károly.

42. FÉRFI MELLKÉPE. Gipsz dombormű. Ajándékozta Kugler Ferencz.

43. DOMBORMŰVEKKEL DISZITETT LÉCZ, gipszöntvény. Az eredetit faragta Frullini Lajos, olasz szobrász. Ajándékozta Fróde Vilmos.

44. CSENGETYÜTARTÓ, kovácsolt vas. Modern. Készítette Jungfer Gyula mülakatos Budapesten. A vall. és közoktatásügyi m. kir. Ministerium letéte.

45. FÉRFI MELLKÉPE. Gipsz dombormű. Mintázta Kugler Ferencz. A művész ajándéka.

46. FÉRFI MELLKÉPE. Gipsz dombormű. Ajándékozta Koós M.-né urnő.

47. DOMBORMŰVEKKEL DISZITETT LÉCZ, gipszöntvény. Modern. Az eredetit faragta Frullini Lajos, olasz szobrász. Ajándékozta Fröde Vilmos.

48. JACOPO DA PONTE vagy **BASSANO**. Az angyal hírül adja a pásztoroknak Krisztus születését. Olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

49. FRANCESCO SOLIMENA (ABBATE CICCIO). Vezeklő Magdolna. Olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

50. RÉVÉSZ GYÖRGY. Templomban imádkozó leány. Olajfestmény. (Befejezetlen.) A művész ajándéka.

51. ISMERETLEN. (Állítólag Jordaens Jakab). Loth és két leánya. Olajvázlat. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

52. TÁNCZOLÓ MAGYAR PARASZTLEGÉNY. Gipszöntvény. Mintázta Klimkovics Béla. A művész ajándéka.

53. TÁNCZOLÓ MAGYAR PARASZTLEÁNY. Gipszöntvény. Mintázta Klimkovics Béla. A művész ajándéka.

54. NŐI MELLKÉP, gipsz dombormű. Mintázta Izsó Miklós 1872-ben.

55. FÉRFI MELLKÉPE, gipsz dombormű.

56. FÉRFI MELLKÉPE, terrakotta dombormű. Mintázta Kugler Ferencz. A művész ajándéka.

57. REMÉNYI EDE hegedűművész és zeneíró mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Dunaiszky László. A művész ajándéka.

58. UJHÁZY FERENCZ. Gyümölcsök. Olajfestmény. A művész ajándéka.

59. ISMERETLEN. Diana nimfákkal a fürdőben Actaeon által meglepetve. Olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

60. ALEXANDRIAI SZENT-KATALIN. Gipszszobor. Az eredeti fafaragvány a bártfai templomnak Krisztus születése nevű oltáráról való s állítólag Stoss Veit műve. Ajándékozta Frőde Vilmos.

61. HUNYADY MÁTYÁS KIRÁLY MELLKÉPE, gipsz dombormű. Felirata: REX MATHIAS HVNGARIAE. Ajándékozta a vall. és közokt. m. kir. Ministerium. Az eredeti, sötétzöld serpentinből s alabastromból való dombormű, melyet Mátyás királyunk részére valamely olasz szobrász, valószínűleg *Benedetto da Majano* készített, a bécsi csász. és kir. udvari gyűjteményben van.

62. MÉSZÖLY GÉZA festőművész mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Strobl Alajos. A művész ajándéka.

63. SZENT-BORBÁLA. Gipszszobor. Az eredeti fafaragvány a bártfai Krisztus születése oltárról való s állítólag Stoss Veit műve. Ajándékozta Frőde Vilmos.

64. BEATRIX királyné mellképe. Gipsz dombormű. Felirata: REGINA HVNGARIAE BEATRIX DE ARAGONIA. Ajándékozta a vall. és közokt. m. kir. Ministerium. Az eredeti, sötétzöld serpentinből s alabastromból való dombormű, melyet Mátyás királyunk részére valamely olasz szobrász, valószínűleg *Benedetto da Majano* készített, a bécsi csász. és kir. udvari gyűjteményben van.

65. EGRESSY GÁBOR színművész mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós.

66. ISMERETLEN. Virágok. Olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

67. CORREGGIO, ALLEGRI ANTONIO. Szent-Katalin eljegyzése Jézussal. Olajfestmény. Klimkovics Ferencz hagyatéka.

68. ISMERETLEN. (Valószínűleg Clouet Ferencz). Medici Katalin arc képe. Olajfestmény. Felirata : CATHERINE DE MEDICIS REINE DE FRANCE. (Medici Katalin, Franciaország királynéja.) Henszlmann Imre hagyatéka.

69. THAN MÓR magyar festőművész mellképe. Gipsz dombormű. Mintázta Kugler Ferencz. A művész ajándéka.

70. ENGEL JÓZSEF magyar szobrász mellképe. Gipsz dombormű. Mintázta Kugler Ferencz. A művész ajándéka.

71. LOTZ KÁROLY festőművész mellképe. Gipsz dombormű. Mintázta Kugler Ferencz 1857-ben. A művész ajándéka.

72. CSOKONAI VITÉZ MIHÁLY, magyar költő halotti maszkja. Gipszöntvény. Készítette Izsó Miklós. Ajándékozta özv. Izsó Miklósné.

73. BARABÁS MIKLÓS festőművész mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Dunaizskey László. A művész ajándéka.

74. RUBENS után **KLIMKOVICS FERENCZ.** Mária angyalokkal. Olajfestmény. Eredetije a párisi Louvrebán. Ajándékozta kellemesi Melczer István.

75. ISMERETLEN. Krisztus mennybemenetele. Olajfestmény. Ajándékozta Hericz Teréz úrhölgy.

76. ISMERETLEN. Egy főpap térdképe. Olajfestmény.

77. ISMERETLEN. A szepesi káptalan egy prépostja. Olajfestmény. Ajándékozta Reiszner J.-né úrnő.

78. SIMONYI ANTAL. Bárány Lászlóczy Pál arc képe 1849. évi fogságában. Olajfestmény. Ajándékozta Zóna Lipót.

79. KAZINCZY FERENCZ, magyar író mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Marsalkó János. Ajándékozta Ganzer Ede.

80. ROSKOVICS IGNÁCZ. Klimkovics Ferencz festőművész arc képe. Művészi pályájának 50 éves jubileumára. A művész ajándéka.

81. ROSKOVICS IGNÁCZ. Extra passzió. Olajfestmény. Ajándékozta a művész és Klimkovics Ferencz. .

82. ISMERETLEN. A keresztút. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

83. ISMERETLEN. Krisztus sirbatétele. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

84. ISMERETLEN 1519-ből. Mária Szt.-Annával és Szt.-Katalinnal. Olajfestmény. Felirata : 1.5.1.9. IŒŒSSMŒ ADORATE . CORPVS . ET . SANGVIS . (igy !) DOMINI . NOSTRI . IESU . XPI . HIC . QVI . ES . SACRIFICATVS VT SIS . MICHI (igy !) PROPICIVS . HIC . ET . VBIQVI . PRO . REDEMPCIONE . NOSTRA . FVISTI . IMOLATVS . ET . CRVCIFIXVS . MISERE . NOSTRI . (Imádjátok a mi urunk Jézus Krisztus testét és véréét. A ki itt vágyn feláldozva, légy irgalmas nekem, itt és mindenütt. A mi megváltásunkért feláldozva s felfeszítve, könyörülj rajtunk.)

85. ISMERETLEN. Kazinczy Ferencz magyar író arcképe. Olajfestmény. Ajándékozta Ujházy Ferencz.

86. KLIMKOVICS FERENCZ. Salamon magyar király végpercei a Póla melletti barlangban. Olajfestmény. Ajándékozta kellemesi Melczer István.

87. A GYERMEK AGÓNIAJA. Dombormű, carrarai márványból. Mintázta Margó Ede. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. Ministerium letéte.

88. ZRINYI ILONA mellszobra. Gipszöntvény. Min-
tázta Izsó Miklós.

89. II. RÁKÓCZY FERENCZ mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós.

90. ZRINYI MIKLÓS, magyar költő s hadvezér mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós.

91. WERBŐCZY ISTVÁN híres magyar jogtudós mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta báró Vay Miklós.

92. DUGONICS ANDRÁS magyar író mellszobra.
Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós 1871-ben.

93. HUNYADY MÁTYÁS KIRÁLY mellszobra. Fehér márvány. Faragta Ferenczy István. A vallás és közokt. m. kir. Ministerium letéte.

94. LOTZ KÁROLY magyar festőművész mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Strobl Alajos. A művész ajándéka.

95. JÓKAI MÓR mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Dunaiszky László. A művész ajándéka.

96. PETŐFI SÁNDOR mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós 1872-ben.

97. BÁRÓ EÖTVÖS JÓZSEF mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós.

98. SZALAY LÁSZLÓ történetíró mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós 1873-ban.

99. KOSSUTH LAJOS mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Alexy Károly Londonban, 1856-ban.

100. KOPORSÓ, vörös rézlemezből. Festett képekkel. A koporsóban, mely a szepeshelyi székesegyház kriptájában volt elhelyezve, egykor gróf *Csáky István* (szül. 1635., megh. 1699.) országbíró második feleségének, borbélyi *Melith Klárának* tetemei nyugodtak. A koporsót 1830 körül a sírboltban üresen találták s később a gróf Csáky-család lőcsei levéltárába szállították, a honnét azt 1901-ben a grófi család a Kassai Múzeumnak ajándékozta. A koporsó oldalain lévő kronosztikont rejtő felirat szerint Melith Klára 1684 november havában halt meg s 1685 február havában temették el.

I. SZÁMU TÁRLÓ.

101. DISZPOLGÁRI OKLEVÉL. Báró Luzsénszky Pálé, kit 1867. júl. 16-án választottak meg Kassa város diszpolgárává. Az oklevél czimlapja. Festette Klimkovics Béla.

102. AZ ELŐBBI OKLEVÉL KÖTÉSE. Kék bársony, vert ezüstdomborművekkel diszítve.

103. EMLÉKALBUM báró Luzsénszky Pálnak a kas-sai szabadelvű hölgyek által adva 1869. ápr. 10-én. Czimplap. Az írást Myskovszky Viktor tanár készítette, az ornamentális részt festette Klimkovics Béla.

104. HABSBURGI RUDOLF németbirodalmi császár (1273—91) pecsétje.

105. Az előbbi pecsétnek kiegészített gipszmásolata.

106. OLMÜTZ VÁROS TANÁCSÁNAK PECSÉTJE. A 16. századból.

107. MÁRIA-TERÉZIA magyar királynő s német birodalmi császárné pecsétje a 18. századból.

108. I. LIPÓT magyar király pecsétjének gipszmásolata. A 17. századból.

109. I. FERDINÁND magyar király és német birodalmi császár pecsétjének gipszmásolata. A 16. századból.

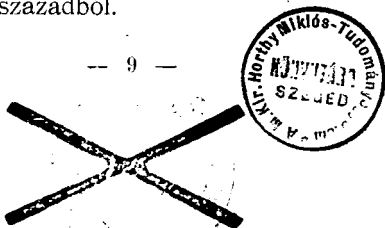
110. A BÉCSI CSÁSZÁRI UDVARI MARSALL pecsétjének gipszmásolata. A 18. századból.

111. XIII. KELEMEN PÁPA (1758—1769) ólompecsétje egy pápai bulláról.

112. ALBUM, zöld bőr, szélein ezüstpántba foglalva, mellső lapja közepén a Melczer-család zománczozott, domborművű czimere. Az albumot 1869-ban kapta Melczer István a magy. kir. ítélőtábla akkori tagjaitól. Ajándékozta kellemesi Melczer István.

113. EMLÉKKÖNYV. Mellső lapján hétágu korona alatt e név: MINKA. Benne: emlékversek, rajzok, festmények, lepréselt virágok stb. A 19. század első feléből. Egy Luzsénszky báró-kisasszonyé volt. Ajándékozta Meskó Sándor.

114. PECSÉTMÁSOLAT, gipsz. Valamely Keresztelő Szent-Jánosról nevezett minoritazárda gvárdiánjának pecsétje. A 15. századból.

115. PECSÉTMÁSOLAT, gipsz. Az ulmi Szűz-Máriáról nevezett társas-káptalan pecsétje 1501-ből.

116. PECSÉTMÁSOLAT, gipsz. A misenói (?) Szűz Mária-zárda pecsétje. A 16. századból.

117. JAKAB bácsi prépost pecsétjének gipszmásolata. A 14. századból.

118. A BÉCSI PRÉPOSTSÁG 14. századbeli pecsétjének gipszmásolata.

119. A BÉCS VÁROSA 1683-BAN TÖRTÉNT FELSZABADÍTÁSÁNAK emlékére készült dombormű gipszmásolata.

120. II. FERDINÁND magyar király és német birodalmi császár pecsétje. A 17. századból.

121. III. FERDINÁND magyar király és német birodalmi császár pecsétje. A 17. századból.

2. SZÁMU TÁRLÓ.

122. A KASSAI LAKATOSOK, PUSKAMŰVESEK ÉS ÓRÁSOK czéhartikulusainak festett czimlapja 1817-ből.

123. CZIMERLEVÉL Schwartz Oktáv Kajetán részére Nigrelli Oktáv császári tábornok által adományozva. Kelt Kassán, 1696. jan. 3-án.

124. A KASSAI ÁCS-CZÉH artikulusainak festett czimlapja 1824-ből.

125. PECSÉTMÁSOLAT, gipsz. Habsburgi Rudolf német római császár (1273—91) pecsétje.

126. PECSÉTMÁSOLAT, gipsz. Gilét Miklós nádor pecsétje 1349-ből. Ajándékozta csekei Varjú Elemér.

127. PECSÉT, fehér viasz. Zvetl ausztriai város pecsétje. A 14. századból.

128. FÜGGŐ PECSÉT, fehér viasz. Főpapi pecsét. A 14. század elejéről.

129. KASSA SZAB. KIR. VÁROS PECSÉTJE. Körirata: SIGILLUM CIVITATIS KASSA. A 16. századból.

130. PECSÉTMÁSOLAT, gipsz. Egyházi pecsét a 15. századból.

131. KASSA VÁROS 13-IK SZÁZADBELI (valószínűleg 1245-ből való) PECSÉTJÉNEK GIPSZMÁSOLATA. Lapján hármass csúcsives fülkével diszitett oltártábla; a középsőben Szent-Erzsébet álló alakja, a két szélsőben egy-egy angyal. Körirata: S. ELISABET . SIGILLVM . CIVIVM . DE . CASSA .

132. PECSÉT, fehér viasz. A váradi káptalan pecsétje, a 14. század elejéről.

133. PECSÉTMÁSOLAT, gipsz. Tamás erdélyi vajda és szolnoki főispán pecsétje, egy 1339. évi eredeti okmányról. Ajándékozta csekei Varjú Elemér.

134. NEMESI CZIMERLEVÉL, 1792-ben Ferencz magyar király által *Flack-Ékesházy Györgynek* adományozva.

135. NEMESI CZIMERLEVÉL, 1772-ben Mária-Terézia magyar királynő által *scharfenfeldi Mischtiak János* részére adományozva. Ajándékozta Koczányi Béla.

136. A KASSAI RÉZMŰVES-CZÉH 1829-ből keltezett artikulusainak czimlapja. Rézmetszet.

137. II. JÓZSEF magyar király s német római császár pecsétje. A 18. századból.

138. II. FERENCZ német birodalmi császár pecsétje. A 18. századból.

SZABADON.

139. A CENTOCELLEI EROSZ terrakotta másolata. A vallás- és közokt. m. kir. Minisztérium letéte.

140. LIBÁVAL JÁTSZÓ GYERMEK. Antik márványszobor terrakotta másolata. A vallás- és közokt. m. kir. Minisztérium letéte.

141. A CAPUAI PSYCHE terrakotta másolata. A vallás- és közokt. m. kir. Minisztérium letéte.

142. A MILÓI VÉNUSZ mellszobra, terrakotta másolat. A vallás- és közokt. m. kir. Minisztérium letéte.

143. DEÁK FERENCZ emléksobrának tervezete. Gipszöntvény. Mintázta Zala György. A művész ajándéka.

144. CZÉHLÁDA, fa. 17. század. A kassai magyar- és német szabóczéhé volt.

145. CZÉHLÁDA, fa. 19. század. A kassai borbélylegényeké volt.

146. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai kovácslegényeké volt.

147. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai szijgyártólegényeké volt.

148. CZÉHLÁDA, fa. 17. század. A kassai lakatos-, fegyvergyártó- és órás-czéhé volt.

149. CZÉHLÁDA, fa, kékre s vörösre festett. Lapján képek. 18. század. A kassai kőműves és kőfaragó-czéhé volt.

150. CZÉHLÁDA, fa. Ismeretlen kassai czéhé volt.

151. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai kerékgyártó-czéhé volt.

152. CZÉHLÁDA, fa. Fedele belső lapján az 1742-ik év és a mesterek nevei. A kassai gombkötő-czéhé volt.

153. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai nyereggyártó-czéhé volt.

II. SZÁMU TEREM.

ÁSVÁNY-, KÖZET- ÉS KÖVÜLETGYŰJTEMÉNY.

A kiállított anyagról az egyes tárgyak mellé helyezett feliratos
cíédulák nyujtanak tájékoztatást.

III. SZÁMU TEREM.

ÁLLATTÁR.

A kiállított anyagról az egyes tárgyak mellé helyezett feliratos czédulák nyujtanak tájékoztatást.

IV. ÉS V. SZÁMU TEREM.

KÖNYVTÁR ÉS OLVASÓTEREM. EZ UTÓBBIBAN KIÁLLITVA: KÉZIRATOK, OKLEVELEK, ARMÁLISOK, RÉGI KASSAI KÖNYVKÖTÉSEK ÉS KASSÁRA S ABAUJ-TORNAVÁRMÉGYÉRE VONATKOZÓ RÉGI NYOMTATVÁNYOK.

Az időrendben kiállított okmányok egyszersmind az írás időnként változó jellegét tüntetik elő.

3. SZÁMU TÁRLÓ.

154. OKLEVÉL, 1315. júl. 19., hártján. *Pál* tornai plébános, *Péter* ardói és *Pál* sterczi pap bizonyítványa.

155. OKLEVÉL, 1336. okt. 4., papiron. Drugeth Willerm abauji főispán kiadványa.

156. OKLEVÉL, 1338. máj. 16., hártján. *Károly* király előtt bizonyos nemesek abban egyeznek meg, hogy tíz évig egymást semminemű pörrel nem háborgatják.

157. OKLEVÉL, 1339. júl. 5., hártján. *A jászói konvent* bizonyítványa.

158. OKLEVÉL, 1419. szept. 22., hártján. *A szépesi káptalan* Schönmelczér Miklósnak Kassa város ama kiváltságlevelét, amelyben Zsigmond király elrendeli, hogy a sötét barchet szövése az egész országban csak Kassának legyen megengedve, hiteles alakban átírja.

159. OKLEVÉL, 1475. decz. 24., papiron. *Mátyás* király az abaujmegyei Csécs és Makrancz felét, Tárcaizai Tamás kir. udvarnoknak 1500 aranyforintért zálogba adja.

160. OKLEVÉL, 1471. aug. 16., hártán. *Mátyás* király a Wáli György halálával gazdátlanná vált Ezerénypusztát néhai Chetneki András fiainak adományozza.

161. OKLEVÉL, 1424. okt. 30., papíron. *Garai Miklós* nádor meghagyja a birság- és adószedőknek, hogy Miklós fiait birói ítélet daczára se háborgassák javaikban.

162. OKLEVÉL, 1490. okt. 28., papíron *II. Ulászló* király (aki eme oklevélben *Ladislaus*-nak iratja magát) a hűségére visszatérő Chéczy Pált és társait kegyelmébe visszafogadja.

163. KASSAI HARMINCZAD-KÖNYV 1558-BÓL.

164. OKLEVÉL, 1541. márcz. 23., papíron. *I. Ferdinánd* parancsa Serédy Gáspár felsőmagyarországi főkapitányhoz.

165. OKLEVÉL, 1561. júl. 31., papíron. *János-Zsigmond* választott magyar király rendelete főkapitányához, gyarmati Balassa Menyhérthez.

166. OKLEVÉL, 1590. ápr. 12., papíron. *Báthori István* országbíró Farkass Pál két fia részére Szatmár vármegyének nyomozó parancsot küld.

167. A KASSAI FAZEKAS-CZÉH ARTIKULUSAI 1556-ból.

168. RASZLAVICZY JÁNOSNÉ USZ KLÁRA VÉGRENDELETE. Kelt 1587. júl. 13-án. Alul a nyolcz tanú névaláírása és pecsétje. Ajándékozta Lasztókay László.

169. A KASSAI ÉS A DEBRECZENI ÖTVÖSCZÉH CONFOEDERATIONÁLIS LEVELE. Kelt Debreczenben, 1590. júl. 18-án.

170. KECSKEMÉTI ÖTVÖS PÉTER FELSZABADÍTÓ LEVELE. Kelt Nagyváradon, 1642. május 10-én.

171. A KASSAI ÖTVÖSCZÉH REGESZTROMA, 1600—1786. Papír, borjubőr-kötésben.

172. BOCSKAY ISTVÁN erdélyi fejedelem armálisa Nagy Demeter részére. Kelt Kassán, 1606. jun. 30-án. Hártya, függő pecséttel.

173. I. RÁKÓCZY GYÖRGY erdélyi fejedelem protekcionális levele Vadas István részére. Kelt Sáros-Patakon, 1644. febr. 23-án.

174. GRÓF FORGÁCS ZSIGMOND levele Keéry Jánoshoz. Kelt Kassán, 1618. febr. 1.

175. BETHLEN GÁBOR erdélyi fejedelemnek a biharmegyei Sarkadra vonatkozó donációs okmánya. Kelt Gyula-Fejérvárt, 1616. szept. 12-én.

176. LORÁNTFY ZSUZSÁNNA levele férjéhez, I. Rákóczy György erdélyi fejedelemhez. Kelt Gyula-Fejérvárt, 1631. jan. 14. Ajándékozta Krajnyik Ödön.

4. SZÁMU TÁRLÓ.

177. KASSA VÁROSI ADÓKÖNYV 1633-ból.

178. KASSA VÁROSI ADÓKÖNYV 1635-ből.

179. GRÓF BERCSÉNYI MIKLÓS ungi főispán Ugróczy István nevű udvarbirájának konvenczió-levele. Kelt Ung várában, 1692. júl. 2-án.

180. CSEKLÉSZY BENEDEK kérelmező írása Zrinyi Ilonához. Év nélkül. Alul Zrinyi Ilona eme sajátkezűen irt utasítása: *Josa Miklós Inspectorunk Informalljon bennünkct ezen dologról azon szöldt meirt (miért) foglalták ell. Datum in Arce N(ost)ra Munkacs 23. Augus. 1681. Zrinyi Ilona.*

181. ALI PASA, Eger vára parancsnokának menedéklevele Kovács Gergely és családja részére. Kelt a Kassa alatti táborban, 1682. szept. 3-án. Fent balról a pasa névalírása, középtűt a pecsétje, jobbról a hatalmi jelvénye.

182. II. RÁKÓCZY FERENCZ protekczióális levele néhai Patai Sámuel prédikátor özvegye részére. Kelt Munkácson, 1709. márcz. 25-én.

183. A KASSAI CSIZMADIACZÉH ARTIKULUSAI. Kelt Kassán, 1724. szept. 13-án.

184. MÁRIA-TERÉZIA királynő meghatalmazó oklevele Kraisel József részére. Kelt Bécsben, 1777. decz. 5-én.

185. AZ EPERJESI BORBÉLYCZÉH bizonyítványa Udvarhelyi István mester részére. Kelt Eperjesen, 1705. nov. 17. Ajándékozta özv. Ádám Józsefné.

186. A DEBRECZENI ÖTVÖSCZÉH SZABADÍTÓ LEVELE Diószegi István tanuló részére. Kelt Debreczenben, 1747. szept. 25-én.

187. KOSSUTH LAJOS levele Gedeon Lajoshoz. Kelt S.-A.-Ujhelyben, 1827. nov. 12-én.

188. KOSSUTH LAJOS LEVELE báró Jósika Miklós-hoz. Kelt Milánóban, 1861. máj. 30-án.

189. VIRÁG BENEDEK magyar író nyelvtudományi jegyzetei. Év nélkül.

190. GUZMICS IZIDOR szent-benedekrendi apát és író (1786—1839.) névaláírása. Év nélkül.

191. VÖRÖSMARTY MIHÁLY magyar költő (1800—1855) névaláírása. Év nélkül.

192. GRÓF RÁDAY GEDEON levele Ottlik Sándorhoz. Kelt 1829-ben.

193. GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN levele egy censoredhoz. Kelt Pozsonyban, 1835. jún. 28-án.

194. KAZINCZY FERENCZ levele. Kelt Széphalomban, 1815. novemb. 6-án.

195. FEJÉR GYÖRGY történetíró (1766—1851) levele. Kelt Pesten, 1831. nov. 4-én.

196. LISZT FERENCZ levele dr. Schnierernéhez. Év nélkül.

197. VÁDNAY KÁROLY magyar író levele Hevessy Gézához. Kelt Budapesten, 1889. május 19-én.

198. DEÁK FERENCZ levele Láng Ferdinándhoz. Kelt Pesten, 1856. jan. 12-én.

199. LÉVAY JÓZSEF magyar költő (1825—). *Szüretünk* című költeményének kézirata.

200. GÖRGEY ARTHUR 1848/9-iki magyar tábornok levele Konrády Jánoshoz. Kelt Visegrádon, 1890. decz. 19-én. Ajándékozta Konrády János.

201. KÖNYVKÖTÉS, vörösbarna borjúbőr, préselt aranydiszítésekkel. Kassai munka, 1785-ből.

202. KÖNYVKÖTÉS, vörösbarna borjúbőr, préselt aranydiszítésekkel. Kassai munka, 1759-ből.

203. KÖNYVKÖTÉS, vörösbarna borjúbőr, préselt aranydiszítésekkel. Kassai munka 1805-ből.

KERETEK BEN.

204. NEMESI CZIMERLEVÉL, hártya. Bethlen Gábor fejedelem által Fodor Ferencz részére adományozva. Kelt Váradon, 1611. deczemb. 26-án.

205. NEMESI CZIMERLEVÉL, hártya. Rudolf király által Sárközy Pál részére adományozva. Kelt Pozsony várában, 1583. ápr. 28-án.

206. NEMESI CZIMERLEVÉL, hártya. I. Rákóczy György fejedelem által Baronyai Máténak és Istvánnak adományozva. Kelt Gyulafejérvárott, 1643. máj. 18-án.

207. NEMESI CZIMERLEVÉL, hártya. III. Ferdinánd király által Henrichowsky alias Schustrik János részére adományozva. Kelt Pozsony várában, 1646. okt. 22-én.

208. PROKLAMÁCZIÓ I. Ferencz József trónraléptéről. Magyar. Kelt Olmützben, 1848. decz. 2-án.

209. PROKLAMÁCIÓ V. Ferdinánd lemondásáról s Ferencz József trónralépéséről. Német. Kelt Olmützben, 1848. decz. 2-án.

210. HAYNAU császári táborszernagy hirdetménye a Kossuth-bankjegyek betiltása tárgyában. Kelt a budai főhadiszálláson, 1849. júl. 1-én.

211. HERCZEG WINDISCHGRÄTZ ALFRÉD császári királyi tábornagy hadi jelentése a windschachti ütközet-ről. Kelt a budai tábori főhadiszálláson, 1849. boldog-asszony hó 25-én.

212. HAYNAU táborszernagy proklamációja. Kelt a győri főhadiszálláson, 1849. júl. 1-én.

213. GÖRGEY tábornok nyílt levele Kassa város lakosaihoz.

214. ROSKOVÁNYI GÁBOR királyi biztos felhívása. Kelt Kassán, 1849. január 25-én.

215. MESKO SÁNDOR városi aljegyző felhívása a Kassán tartózkodó honvédeknek a tanács s a csász. kir. város-parancsnokságnál való jelentkezésre. Kelt Kassán, 1849. febr. 26.

216. KOSSUTH LAJOS kiáltványa Magyarország népeihez. Kelt Pesten, 1848. decz. 22-én.

217. A KASSA SZABAD KIR. VÁROS közönsége által 1848-ik évi márczius 20-án Rimanóczy Ferencz polgármester elnöklete alatt tartott közgyűlés jegyzőkönyve.

218. SCHLICK császári főtábornok kiáltványa Magyarország lakóihoz. Kelt Kassán, 1848. decz. 16-án.

219. SCHLICK császári főtábornok rendelete a kassai tanácshoz. Kelt Kassán, 1848. decz. 23-án.

220. A Kassán megjelent PECSOVICS czimű lap 1-ső száma, 1848-ból. Szerkesztő: D. J. Stolz.

221. A KASSAI NEMZETŐRSEG 2-IK SZÁZADÁNAK NÉVSORA. Kassa, 1848. júl. 3-án.

222. A KASSA-EPERJESI ÉRTESÍTŐ 42. száma 1849-ből.

223. SZEMERE BERTALAN belügyminister rendelete Kassa város közönségéhez. Kelt Budapesten, 1848. máj. 20-án.

224. SAHLHAUSEN LIPÓT és Horvát Vincze fölhívása a szükséges felszerelési tárgyak adományozása tárgyában. Kelt Kassán, 1848. máj. 29-én.

225. RIMANÓCZY FERENCZ bíró és Várjon Gábor jegyző proklamációja a ministeri országos ideiglenes bizottmány rendelete tárgyában. Kelt Kassán, 1848. ápr. 15-én.

226. A CSEND ÉS REND FENTARTÁSÁVAL MEGBIZOTT BIZOTTMÁNY felhívása Kassa közönségéhez. Kelt Kassán, 1848. márcz. 20-án.

227. ABAUJVÁRMEGYE rendeinnek Kassán, 1793-ban kelt felhívása *egy nemzeti játszó-színnek* Pesten való felállítása érdekében.

228. A KASSAI KIR. AKADÉMIA JOG- ÉS BÖLCSESZETKARI HALLGATÓINAK NÉVJEGYZÉKE 1830-ból.

229. OKMÁNY RIMANÓCZY JÓZSEFNEK a kassai polgárok sorába való fölvételéről. Kelt Kassán, 1812. okt. 17-én.

230. KURRENTÁLO LEVÉL, a gonosztévők személyleírásával, 1836-ból.

231. OKLEVÉL KLIMKOVICS IGNÁCZNAK a kassai polgárok sorába való fölvételéről. Kelt Kassán, 1843. decz. 14-én.

232. A KASSAI FŐKIRÁLYI NEMZETI OSKOLA tanulóinak 1778-ik évbéli vizsgarendje.

233. A KASSAI KÁPTALAN GYÁSZJELENTÉSE *Szabó András* kassai püspök haláláról. Kelt Kassán, 1819. okt. 2-án.

234. A KASSAI GYMNASIUM TANULÓINAK NÉVSORA 1815-ben.

235. A KASSAI KÁPTALAN ÉS AZ EGYHÁZMEGYEI PAPSÁG GYÁSZJELENTÉSE *Cseh István* kassai püspök haláláról. Kelt Kassán, 1831.

236. VEVÉNY a „*Pest-eperjesi gyorsutazási intézet*” részéről egy Kassán Mező-Kövesdre feladott küldeményről. 1855. aug. 25.

237. EGÉSZSÉGI BIZONYÍTVÁNY Komjáthy Gábor részére. Kiállította a kassai kapitányi hivatal; 1831. jul. 24-én.

238. ELLINGER JÁNOS LÁSZLÓ kassai könyvnyomtató oklevele. Kelt Kassán, 1835. ápr. 21-én. Felül Kassa város egykorú rézmetszetű látképe.

239. A KASSAI FAZEKAS-CZÉH felszabadító-levele egy tanuló részére. Kelt Kassán, 1825. szept. 17. Felül Kassa város egykorú fametszetű látképe.

240. KASSA VÁROS 1816. évi tisztujításának táblázatos kimutatása. Felül Kassa város egykorú rézmetszetű látképe.

VI. LÉPCSŐHÁZ.

FESTMÉNYEK, GIPSZSZOBROK, CZÉHLÁDÁK ÉS HIMZÉSEK.

241. THAN MÓR. A mohácsi csata. (1526. aug. 29-én.) Olajfestmény. Ajándékozta Latinovics Albin.

242. GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN szobra. Gipszöntvény. Mintázta Izsó Miklós.

243. I. FERENCZ JÓZSEF magyar király mellszobra. Gipszöntvény. Mintázta Huszár Adolf 1876-ban.

244. KRAMER. Semsey Ede magyar gárdista díszruhában. Olajfestmény. Ajándékozta Semsey Remigiusz.

245. BORSOS JÓZSEF festőművész saját arczképe. Olajfestmény. Ajándékozta Klimkovics Ferencz.

246. VAN DYCK után DOBY JENŐ. Medici Mária francia királyné arczképe. Eredetije Rómában, a Borghese-palotában. Doby-Megay, szül. Henszlmann Karolina úrnő hagyatéka.

247. KOVÁCS MIHÁLY festőművész saját arczképe. Olajfestmény. A művész ajándéka.

248. KOVÁCS MIHÁLY. Kovács Mihályné arczképe. Olajfestmény. A művész ajándéka.

249. VELASQUEZ után KOVÁCS MIHÁLYNÉ. Velasquez spanyol festő nejének arczképe. Olajfestmény. Ajándékozta Kovács Mihály.

250. VELASQUEZ után KOVÁCS MIHÁLYNÉ. Infante D. Fernando Hermanns de Telepe IV. arczképe. Olajfestmény. Ajándékozta Kovács Mihály.

251. VELASQUEZ után KOVÁCS MIHÁLYNÉ. Principe D. Baltasar Carlos arczképe. Olajfestmény. Ajándékozta Kovács Mihály.

252. VESREK JÓZSEF. Szent-Péter. Tanulmány. Olajfestmény.

253. MADARÁSZ VIKTOR. Izsó Miklós szobrász arczképe. Olajfestmény. A művész ajándéka.

254. ISMERETLEN. Találkán. Olajfestmény.

255. BENCZUR GYULA. Részlet Vajk kereszteltetése című képéből. Olajfestmény. A művész ajándéka.

256. ORLAI PETRÍCS SOMA. Szent-István ébredése. Olajfestmény. A vall. és közokt. m. kir. Ministerium ajándéka.

257. VASTAGH GYÖRGY. Ulzmann Róbert kassai születésű orvos arczképe. Olajfestmény. Ajándékozta az Ulzmann-család.

258. ISMERETLEN. Van Dyck festő arczképe. Olajfestmény.

259. REVÉSZ GYÖRGY festőművész saját arczképe. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

260. KASSAI NÁNDOR. Rokkant harczos mellképe. Olajfestmény. A művész ajándéka.

261. KLIMKOVICS FERENCZ. Klapka György 1848/49-iki honvédtábornok arczképe. Olajfestmény. Ajándékozták Schalkház Lipót örökösei.

262. KOVÁCS MIHÁLY. Földvály Károly 1848/49-iki honvédezredes arczképe. Olajfestmény. A művész ajándéka.

263. HEGEDÜS ISTVÁN. Korponay János 1848/49-iki honvédezredes arczképe. Olajfestmény.

264. ISMERETLEN. Kossuth Lajos arczképe. Olajfestmény. Ajándékozta gróf Kreith Béla.

265. ISMERETLEN. Szent-Erzsébet a szegények között. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

266. RAFAEL után SIDONI, 1841-ben. Madonna della Sedia. Olajfestmény. Ajándékozta a vall. és közokt. m. kir. Ministerium.

267. ISMERETLEN. Szentek martiriuma. Olajfestmény. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

268. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai takácsczéhé volt.

269. CZÉHLÁDA, fa, berakással díszítve. 18. század. A kassai kovácsczéhé volt.

270. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai borbélyczéhé volt.

271. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai rézműves-czéhé volt.

272. CZÉHLÁDA, fa. 18. század. A kassai kádár-czéhé volt.

KERETEK BEN.

273. ÁGYTERITŐ, fehér vászon és hálózatos csipke, kivarrásokkal. A 18. századból. Ajándékozta Lasz gallner Dorottya úrnő.

274. PÁRNABETÉT, zsubrikált fehér színű durva vászon, selyemfonállal himezve. A 18. századból.

275. TÖRÜLKÖZŐ KENDŐ, fehér gyapjuszövetből, arany- és ezüstszállal és selyemmel himezve. A 18. század végéről.

276. KENDŐ, fehér gyapjuszövet, arany és ezüst fonállal himezve. Török, a 18. századból. Ajánd. Gléviczky Béla.

277. TERITŐ, selyemszövet és bársony, sokszínű selyemfonállal gazdagon kihimezve. Lapján himzett virágok a legnagyobb változatban. Modern. Készült Párisban. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

278. HIMZÉS (női ruhának része), olajzöld selyemszöveten sokszínű selyemszállal virágok. A 19. század első feléből. Ajánd. -Tóth Jánosné, szül. Micskó Anna úrnő.

279. PAPUCSNAK FELSŐ RÉSZÉ, sokszínű selyemszállal kivarrva. Modern török munka. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

280. HIMZÉS, zöld selyemalapon nyitott és sodrott selyemmel készítve. A 19. század első feléből. Ajánd. Quirsfeld Etelka úrhölgy.

EMELET.

VII. SZÁMÚ CSARNOK.

NÉPRAJZI TÁRGYAK, SZOBROK, HIMZÉSEK STB.

A FALON.

1. FELSŐGARAMVIDÉKI PARASZT ASSZONY. Olajfestmény. Festette s ajándékozta Sándy Gyula budapesti tanár.

2. FELSŐGARAMVIDÉKI PARASZT FÉRFI. Olajfestmény. Festette s ajándékozta Sándy Gyula budapesti tanár.

3—7. Ethnografiai képek Erdélyből. Részben festve, részben különféle szövetekből s bőrből összeállítva. A 18. századból. Ajánd. Klimkovics Béla.

8—12. Magyar népies himzések a 18. századból s a 19. század elejéről. A 12. számú a 18. századból való s készült Jászó-Ujfaluban. Ajándékozta Zselinszky János.

13. A HONFOGLALÁS EGYIK JELENETE: Árpád fehér lovat küld Szvatopluknak. Olajfestmény. Festette Klimkovics Ignác. Ajándékozta Tordássy András.

14—36. SZÁMÚ CSOPORT. Néprajzi tárgyak Afrikából és a Szunda-szigetéről. Az Afrikából valókat ajándékozta Rottauscher Károly, a szundaiakat dr. Moskovics Leó.

5. SZÁMÚ TÁRLÓ.

37—71. Különböző tárgyak Khinából, a Szunda-szigetéről s Indiából. A Szunda-szigetéről származókat ajándékozta dr. Moskovics Leó.

A FALON.

72—83. SZÁMU CSOPORT. Néprajzi tárgyak Afrikából; Észak-Amerikából és a Szunda-szigetokről. Az afrikai tárgyakat ajándékozta Rottauscher Károly, a Szunda-szigetokről valókat dr. Moskovics Leó, az Észak-Amerikából származókat Holländer Tivadar.

SZABADON.

84. MAGÁT MUZSIKÁLTATÓ BETYÁR. Gipszöntvény. Mintázta Huszár Adolf. A művész ajándéka.

6. SZÁMU SZEKRÉNY.

85—118. Néprajzi tárgyak Magyarországból. Ajándékozták: Bubics Zsigmond kassai püspök, Lisznyay Tihamér, Zselinszky János, Horváth Géza, Fayt Antal, Gleviczky Albert és Ganczaugh-Kubinyi Mária úrnő.

A FALON.

119. A FÜZÉRI VÁR ROMJAI 1902-BEN. Olajfestmény. Festette Wittich-Eperjesi Károly. Ranschburg Gusztáv adományából.

120. A TORNAI VÁR ROMJAI 1902-BEN. Olajfestmény. Festette Csordák Lajos. Ranschburg Gusztáv adományából.

121. A REGÉCZI VÁR ROMJAI 1902-BEN. Olajfestmény. Festette Wittich-Eperjesi Károly. Ranschburg Gusztáv adományából.

KERETBEN.

122. MINTAKENDŐ, sokszínű selyemmel himzett. 1801-ből.

123. MINTAKENDŐ, fehér selyemalapon sokszinű selyemszállal himzett. A 19. század elejéről. Ajándékozta a kassai Orsolyaszüzek zárdájának főnöknője.

124. CSIPKE, fehér czérnából hálószerűen kötött alapon fehér, sárga és rózsaszinű selyemszövetből kinyírt applikációval. A 19. század elejéről. Ajándékozták a báró Melczer-nővérek.

SZABADON.

125. ARATÓ LEÁNY, Gipszszobor. Mintázta Izsó Miklós.

126. BUSULÓ JUHÁSZ. Gipszszobor. Mintázta Izsó Miklós. Ajándékozták a Klimkovics-testvérek.

KERETBEN.

127., 128., 129. PÁRNABETÉT, sokszinű selyemmel és aranyozott fonállal himzett. A 18. századból. Ajándékozta Bohrandt N. úrnő.

130. HIMZÉS, sokszinű selyemszállal kivarrt levelek s virágok. A 18. századból. Szepesmegyei.

131., 132. CZICZKENDŐ, rózsaszinű fátyolon gazdag selyem- s aranyfonalú himzéssel. A 18. századból. Ajánd. Majláth Béla.

7. SZÁMU SZEKRÉNY.

133—167. Néprajzi tárgyak Palesztinából, Egyiptomból, Afrikából és Ausztráliából. A palesztinai tárgyakat ajándékozta dr. Schwartz Ignác Leó. A többieket a Klimkovics-testvérek, Csoma József és Saárossy István.

A FALON.

168. BOLDOGKŐ VÁRÁNAK ROMJAI 1902-BEN. Olajfestmény. Festette Wittich-Eperjesi Károly. Ranschburg Gusztáv adományából.

169. A SZALÁNCZI VÁR ROMJAI 1902-BEN. Olajfestmény. Festette Csordák Lajos. Ranschburg Gusztáv adományából.

170. SZÁDVÁR ROMJAI 1903-BAN. Olajfestmény. Festette Csordák Lajos. Ranschburg Gusztáv adományából.

171—185. SZÁMU CSOPORT. Néprajzi tárgyak Afrikából. Ajándékozta Rottauscher Károly, a 183. és 184. számút Megay Adolf.

SZABADON.

186. A LŐCSEI HONVÉDEMLÉK kisebbített mása. Öntött vas, bronzszínűre patinázva. Klimkovics Béla rajza után mintázta Faragó József. Öntötték a prakfalvi (Szepesmegye) vasgyárban. Ajándékozta gróf Csáky László.

A FALON.

187. JELENET A HONFÖGLALÁSBÓL: A tarczali áldomás. Olajfestmény. Festette Klimkovics Ignác. Ajándékozta Tordássy András.

188—211. SZÁMU CSOPORT. Néprajzi tárgyak Afrikából és a Szunda-szigetetről. Az afrikaiakat ajándékozta Rottauscher Károly, a Szunda-szigetetről valókat dr. Moskovits Leó.

8. SZÁMU TÁRLÓ.

212—234. Néprajzi tárgyak Afrikából, Észak-Amerikából és Uj-Guineából. Az afrikaiakat ajándékozta Rottauscher Károly, az Észak-Amerikából eredőket Holländer Tivadar, a 230. számút Hannel Albert, a 228. számút Reichel Imre.

KERETBEN.

235. PÁRNA-BETÉT, sötétbarna selyemszállal himzett. Magyar, a 18. századból.

236. PÁRNA-BETÉT, világoskék pamutszállal kivarrrva. Magyar, a 18. századból.

237. PÁRNA-BETÉT, zöld selyemszállal himzett. Magyar, a 18. századból.

238. CSIPKE, antipendiumról való. Készült Jászó-Ujfaluban, a 18. század végén. Ajándékozta Zselinszky János.

A FALON.

239. PARASZT LEÁNY FELSŐ-GARAM VIDÉKÉRŐL. Olajfestmény. Festette és ajándékozta Sándy Gyula budapesti tanár.

240. PARASZT LÉGENY FELSŐ-GARAM VIDÉKÉRŐL. Olajfestmény. Festette és ajándékozta Sándy Gyula budapesti tanár.

241—244. Ethnografiai képek Erdélyből. Részben festve, részben különféle színű szövetekből s bőrből összeállítva. A 18. századból. Ajánd. Klimkovics Béla.

SZABADON.

245. TEMPLOMI PAD, fából. Hátdeszkáján bevésve: EX . BONIS ANDREĖ . GROTKER . SECUNDI: QVI CARNIS . DEBITVM . SOLVIT . ANO . 1.5.1.2. (Grotker András javaiból, ki 1512-ben halt meg.) Valamikor a kassai Erzsébet-templomban állott s a Grotker-család padja volt.

9. SZÁMÚ TÁRLÓ.

246—285. Khinai, japáni és indiai tárgyak. Ajándékozták: Bubics Zsigmond kassai püspök, kellemesi Melczér István, Rottauscher Károly, Holländer Tivadar, Reichel Imre és Elischer Boldizsár.

SZABADON.

286. DISZABLAK, sokszinű u. n. opaleszczensz-üveg-ből mozaikszerűen összeállítva. Tájépet ábrázol, vízzel, fákkal s dombokkal. Tervezte Horti Pál budapesti tanár, készítette Walther Gida Budapesten. A vall. és közokt. m. kir. Ministerium letéte.

10. SZÁMU TÁRLÓ.

287—341. Játékkártyák és köszöntőlapok a 18. és 19. századból.

SZABADON.

342. A NAPPAL. Gipszszobor. Ajándékozta Fróde Vilmos. Az eredeti, márványból faragott szobor Firenzében, a San Lorenzo-templom új sekrestyéjében Medici Lőrincz urbinói herczeg siremlékén van. Michelangelo műve 1536-ból.

343. AZ ÉJ. Gipszszobor. Ajándékozta Fróde Vilmos. A márvány eredeti Firenzében, a San Lorenzo-templom sekrestyéjében Medici Lőrincz siremlékén. Michelangelo műve 1536-ból.

344. A HAJNAL. Gipszszobor. Ajándékozta Fróde Vilmos. A márvány eredeti Firenzében, a San Lorenzo-templom sekrestyéjében Medici Giuliano siremlékén. Michelangelo műve 1536-ból.

345. AZ EST. Gipszszobor. Ajándékozta Fróde Vilmos. A márvány eredeti Firenzében, a San Lorenzo-templom sekrestyéjében Medici Giuliano siremlékén. Michelangelo műve 1536-ból.

VIII. SZÁMU TEREM.

VIII. SZÁMU TEREM.

KŐ- ÉS BRONZKORBELI TÁRGYAK. EGYIPTOMI, GÖRÖG,
RÓMAI, HALSTADTI, LA-TÈNE ÉS NÉPVÁNDORLÁSKORI
RÉGISÉGEK.

A KŐKORSZAK.

A régészeti tudomány az ember művelődésének történetében három korszakot különböztet meg. Ezek: a *kőkorszak*, a *bronzkorszak* és a *vaskorszak*.

E három korszak között a kőkorszak a legrégebb. Nevét onnét kapta, mert abban az időben a fegyverek s a házi eszközök készítésére jórészen a követ használták az emberek, mert a fémeket még nem ismerték.

Magát a kőkorszakot is két részre szokták felosztani. A régebbit *paleolith-kornak*, a fiatalabbat *neolith-kornak* nevezik. A paleolith-korban az emberek kőeszközeiket pusztán nagyolt pattogtatásokkal s durva ütésekkel alakították ki úgyahogy az anyagból, a neolith-korszakban azonban már a technikának egy újabb gyakorlatával, a *csiszolással*, találkozunk. Ezért az elsőt a *csiszolatlan*, az utóbbit a *csiszolt kőeszközök korának* is nevezhetjük.

A paleolith-korban az ősember természetalkotta barlangokban lakott, még a tüzet sem ismerte s élete a vadállatok ellen való küzdelemnél alig lehetett egyéb. Nem volt háziállata, sem agyagedénye, nem volt egyéb szerszáma, mint a letört ág és a kő, melynek szilánkolás által könnyebben kezelhető óriás mandola-forma alakot adott.

VIII. SZÁMU TEREM.

Paleolith-korbeli autentikus leletet idáig hazánkból nem ismerünk, így tehát hazánk őskori története *a neolith-korszakkal veszi kezdetét.*

A neolith-kori ember elhagyta a barlangot s lakóhelyeül folyó-, vagy patakmenti vidékeket keresett föl, vagy ingoványos területeken sekély vizekbe levert czölöpökre építette fel kunyhóját. Később izolált hegyhátak kiálló, két oldalról lehetőleg szabadon s meredeken lefutó s a hegylánczczal csak egy oldalról összefüggő hegyfokokon földvárakat készített, hogy magát ezeken az ellenség s a vadállatok ellen megoltalmazza. A neolith-kori őslakók állatokat tenyésztettek, silány kő-, fa- és agancseszközeikkel megművelték a földet, természetesen szemes életet és lent, vadakra vadásztak, a vizekben pedig hálók és csonthorgaik segítségével halat fogdostak.

A neolith-kori ember első lakóháza vagy egy, a földre vájt s nyílása fölött lombbal födött körtealaku üregből állott (lásd a 667. számú képen), vagy a föld felett vékonyabb fagalyakból olyformán készült, hogy az ősember a hosszú s hajlékony fagalyak vastagabb végeit a földre szurkálta, vékonyabb végeiket csomóba fogta s felül összekötözte, miáltal egy méhkasoz hasonló kunyhónak a vázához jutott. E galyakat vesszővel befonván s a fonadékot agyaggal kitapasztván, készen állt az ősember lakóházának másik fajtája, mely az előbbenihez képest minden bizonynyal már haladást jelentett.

Hogy a neolith-korban az ember nemcsak társasan élt, de huzamos időközön át is tartózkodott a telepeken, azt az azokban található terjedelmes tüzelőpadok s az egymás fölött megismétlődő vastag hamurétegek bizonyítják. Főtlálékát elejtett vadak husa képezte; e mellett szerette a halat, a bárányt, a sertést, a madarakat s megette házi állatját, hűsleges kisérőjét is: a kutyát. A magvakat nagyobb lapos kövekből készített őrlőkövein egy más,

kisebb kővel durván megőrölte s az így nyert dara-szerű lisztből bizonyára kenyeret is sütött. Szerette a gyümölcsöt is, melyet télvíz idejére megaszalt; megette végül a folyami kagylót (*Unio pictorum*) is, melynek tek-nőit számtalan neolith-kori telepen sokszor szekérszámmal lehet gyűjteni.

Védő s támadó fegyvereinek anyaga a kő s a szarvas-agancs volt. E célra a kövek közül legjobban szerette az *obszidiánt* és a *tűzkövet*, de felhasználta a kvarczok s a keményebb kövek minden válfaját, a melyet megszereshetett. E kövekből pattintás által nyílhegyeket, töröket, késpengéket, fűrészeket, furókat s lándzsákat formált, melyeket sohasem csiszolt ki. Azt a követ, a melyről a megfelelő pengéket egy, a rendesen kúpidomu kő vastagabb alapjának szélére mért ütéssel lehasította, *mag-kőnek*, *nuclaeus*-nak nevezzük. A neolith-kori ember ezeken kívül különböző kövekből kalapácsokat, baltákat, vésőket és a gyaluvashoz hasonló szerszámokat is készített, de ezeket már gondosan kicsiszolta s a mi a fő és jellemző, a két elsőt a nyél számára roppant fáradsággal át is fúrta. A köznép ma ezeket az eszközöket *mennykőveknek* nevezi, az égből hullottaknak véli s bűvölő erőt tulajdonítván nekik, babonás czélokra használja.

A kőeszközökön kívül a neolith-kori ember használt még csontból készített korcsolyát, árákat, tűket, horgot s bordacsontokból alakított simítóeszközt agyagedényeinek készítésénél. Oly vidékeken, a hol kevés volt a kő, szarvasagancsból alakította eszközeit s ezek nálunk különösen a nagy alföld praehistorikus telepeit jellemzik.

A neolith-kor legnagyobb vívmányát azonban az agyagedények készítésének a feltalálása képezi, ami az ősembert a főzés mesterségének a tudatára vezette. A neolith-kori ember agyagedényeit, a fazekas-korongot még nem ismervén, szabadkézzel formálta, külső

felületén kisimította s ízlése s műérzéke fokához mérten néha diszította is. A czifrázatok kezdetben igen primitívek: ujj- és köröm-benyomások, durva karczokból álló egyszerű vonalak, amik azonban később finomulnak s körös, hullám- és czik-czak alakokat öltenek. Az edények külső felületei néha vasoxyddal vannak festve s korommal vagy grafitnal feketére fényezve is, a korszak legfejlettebb fokán pedig a bekarczott vagy mintával benyomkodott vonalakat egy, rendesen fehér színű, mésznemű anyaggal töltik ki. Ezek az u. n. *mészbetétes edények*.

Az edények csoportjában említjük fel végül az u. n. *tűzikutyát* is. Agyagból készült, többnyire erősen kiégett kúp- vagy gúlaídomú tárgyak ezek, felső harmadukban vízszintes irányban egy nyílással áttörve. Valószínű, hogy a főzésnél lábak gyanánt az edények alá helyezték azokat. Ide tartoznak továbbá a *háló-súlyok*, melyeknek rendeltetését nevük mutatja, végre az ékszerűl szolgáló, agyagból készített s a legkülönbözőbb formájú *gyöngyök* is, a melyek át vannak fúrva, hogy felfűzve nyakban viselhetők legyenek. Agyagékszereken kívül a neolith-kori ember ékszerűl szerette az átlukasztott kagylókat, a melyekből karpereczeket s egyéb ékszereket faragott. Szerette végül az átfúrt állatfogakat is, amikből szintén birunk egy példányt a devecseri telepről.

A neolith-kori ember halottait vagy vereimsirban temette el s ez esetben a sírgödör széléit lapos kövekkel rakta ki, vagy egyszerűen a hullát zsugorított helyzetben akként helyezte a földbe, hogy a felhuzott lábszárak csaknem a farcsontot érintik, a két kar pedig felemelt helyzetben a kézzel vánkos gyanánt a fej alá van téve. Az a szeretet, mely a kőkorszaki embert családjával összefűzte, a sirban is megnyilatkozik, mert nem ritka eset, hogy az anya egy sirba temetkezik gyermekével, a

holtakhoz pedig mellékleteket helyeznek: fegyvereket, kőeszközöket, étellel telt edényeket és ékszereket, hogy ezeknek az elköltözött a túlvilágon is hasznát vegye.

A neolith-kori műveltségnek a fémeknek, nevezetesen a réznek s a bronznak a fellépése vetett véget.

11. SZÁMU SZEKRÉNY.

342. URNA, szürke cserép. Oldalán hat kiálló púp.

343. BÖGRE, vörös cserép, szabadkézben durván alakított. Testén függőleges és ferde karczolások. Találták Bodrog-Vécse. Ajánd. Bubics Zsigmond.

344. TÁL, vörös cserép. Behajló pereme alatt 8 kiálló púp.

345. FÜLES EDÉNY, kívülről feketére fényezett cserép. Alakja a görögök *askoss* nevű edényével megegyezik.

346. EDÉNY, vöröses cserép. Testén 4 kiálló púp. A nyaka tövén lévő két púp a felfüggesztésre szolgáló zsineg számára át van fúrva.

359. SZÜRŐEDÉNY TÖREDÉKE, szürke cserép. A testén látható szabálytalan nyílások úgy keletkeztek, hogy a még nyers agyagedényt valamelyes hegyes eszközzel átszurkálták.

362. FÜLES CSÉSZE, szürkésbarna cserép. Testén körökből, pontok- s vonalakból álló benyomkodott diszítések, mik valamikor fehér mésznemű anyaggal voltak kitöltve. Valószínűleg dunántúli lelet. Ajándékozta özv. Bocskay Ignáczné úrnő.

364., 366. HÁROMLÁB, cserép. Főzésnél edények alá használták. Békésmegyei lelet. Ajándékozta a Békésmegyei Múzeum.

365. APRÓ BÖGRE, szürkésbarna cserép. Testén 4 púp, bekarczott vonalak s köröcskék. Ajándékozta özv. Bocskay Ignáczné úrnő.

370. BÖGRE, szürke cserép, durván alakítva. Hasán s peremén kidomborodó pálczatag, ezen benyomkodott diszítés.

372. TÜZI-KUTYA, cserép, gúlaidomú. Találták Martonyiban (Borsodmegye). Ajánd. Csoma József.

377. FÜLES BÖGRE, szürke cserép. Talpát henger-alaku oszlopka képezi; testén púpok és bekarczolt vonalak. Találták Ináncson. Ajánd. Osváth Mátyás.

384. BÖGRE, szürke cserép. Nyakán vonalak s pontok, melyek fehér mésznemű anyaggal kitöltvék. Dunántúli lelet. Ajánd. Bubics Zsigmond.

387., 388. TÜZI-KUTYA, cserép, kúp- és gúlaidomú. Találták Csepén (Ugocsamegye). Ajánd. Mihalik József.

393. KANÁL, cserép, durván alakítva. Kurta nyél-csapja a fa- vagy fémnyél számára kerek nyílással bir. Olvasztásnál használhatták. Ajándékozta Bubics Zsigmond.

399. FÜLES KORSÓ, szürke cserép. Testén bekarczolt vonalak s háromszögek. Találták Félegyházán. Ajánd. kellemesi Melczer István.

400. EDÉNY, vörös cserép. Találták Bodrog-Vécson. Ajánd. Csoma József.

401. FÜLES TÁL, szürke cserép, behajló peremmel s 3 púppal. Találták Pazdicson (Zemplénmegye). Ajánd. Naményi Nándor.

402. EDÉNY, szürke cserép. Pereme alatt 4 kis púp. Találták Pazdicson (Zemplénmegye). Ajánd. Naményi Nándor.

403. FÜLES BÖGRE, vörös cserép. Szalagokkal s körcskékkel diszített teste valamikor fehér mésznemű anyaggal volt kitöltve. („Mészbetétes edény“.)

404—440. NAGYFALU (Szabolcsmegye) községből származó cserepek, kő, csont és agancstárgyak. Összesen 37 darab. Ajánd. Csoma József.

441—453. ARKA (Abauj-Tornamegye) községből származó tűzkőpengék, edénytöredékek s egy orsógomb, cserépből. Összesen 13 darab. Ajánd. Csoma József.

454—458. PTHRÜGY (Zemplénmegye) községből származó tárgyak. Összesen 5 darab. Ajánd. Csoma József.

459—462. TOKAJBAN, a prépostsági szőlőben talált edénytöredékek s szarvasagancsok. Összesen 4 darab. Ajándékozta a jászói prépostság.

463—466. FELSŐ-FÜGED községből származó edénytöredékek s egy melegítő-kő. Összesen 4 darab. Ajánd. Csoma József.

467—483. BORSOD-HARSÁNYBÓL származó edények és edénytöredékek. Összesen 17 darab. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

KERETBEN ÉS SZABADON.

484. ABAUJ-TORNAVÁRMEGYE ŐSKORI LELŐHELYEINEK TÉRKÉPE. Csoma József és Mihalik József adatai nyomán rajzolta Stolcz Frigyes 1902-ben. Ranschburg Gusztáv adományából.

485—493. ŐRLŐKÖVEK trachitból és trachittufából. Összesen 9 darab. Többnyire az Eperjes-Tokaji hegyláncz vonalán található őskori telepekről s a Hegyaljáról.

12. SZÁMU TÁRLÓ.

494. TŰZKŐBŐL ÉS JÁSZPISZBÓL pattintás után készített nyilhegyek, pengék, szilánkok s egyéb eszközök. Összesen 64 darab. Abauj-Tornavármegye különböző praehistorikus telepeiről.

498—531. ORSÓGOMBOK, cserépből. Összesen 34 darab. Abauj-Tornavármegye különböző praehistorikus telepeiről.

532. PENGÉK, SZILÁNKOK ÉS PENGETÖREDÉKEK obszidiánból, 43 darab. Abauj-Tornavármegye különböző praehistorikus telepeiről, leginkább az Eperjes-tokaji hegyláncz vidékéről.

533. NYILHEGY, PENGETÖREDEK ÉS SZILÁNK, obszidiánból. Összesen 93 darab. Abauj-Tornavármegye különböző praehistorikus telepeiről.

13. SZÁMU SZEKRÉNY.

534—586. A MUHI PUSZTÁN talált cserépedények, csont- és agancseszközök. Összesen 54 darab. Ajándékozta Gróber József, Csoma József és báró Nyáry Jenő.

587—598. FELSŐ-MÉRÁN talált bögrék, edénytöredékek, agancsból készült kalapács töredéke, durva kőkalapács stb. Összesen 12 drb. Ajándékozta Csoma József.

599—620. ABAUJ-SZÁNTÓN talált kőkorszakbeli eszközök s edények. Összesen 28 darab s egy táblán obszidián- s tüzkő-pengék és szilánkok. Ajánd. dr. Óváry Endre, dr. Liszkay József, Csoma József és Kristóf János.

621—641. A FELSŐ-DOBSZAI földvárban talált kőkorszakbeli tárgyak. Összesen 36 darab s két palaczkban elszenesedett búza. Ajándékozta Csoma József, dr. Óváry Endre és Mihalik József.

642—665. TISZA-FÜRED (Hevesmegye) községben talált kőkorszakbeli tárgyak. Összesen 21 drb., egy üveg-edényben elszenesedett búza s két táblán szarvasagancsok és agancsból készült eszközök. Ajándékozta Dessewffy Sándor.

SZABADON ÉS KERETBEN.

666. ÖBLÖS EDÉNY, szürke cserép. Magvak vagy liszt tartására szolgált. Találták Nagyfaluban (Szabolcsmegye). Ajánd. Csoma József.

667. KŐKORI ÉLET. Vizfestmény. A Dörre Tivadar rajza nyomán készült fametszet után készítette Stolcz Frigyes. Ranschburg Gusztáv adományából.

A kép a lengyeli (Tolnamegye) kőkori telepet ábrázolja képzeleti rekonstrukcióban. Az előtér magasabb dombot tüntet elő a maga meredeken leásott lépcsős oldalaival és sánczműveivel, amelyek a kőkori földvárak tipikus erősítési rendszerét mutatják be. A telepről vagy földvárról messze tájra nyílik kilátás, lábánál pedig ott látjuk a nélkülözhetetlen folyót vagy patakot, mely a lakóknak a szükséges vizet szolgáltatotta. A telepen élénk munkában látjuk a lakosokat. A balról ülő férfi kő segélyével a bal kezében tartott nuclaeusról pengéket és szilánkokat hasogat le, az előtte ülő nő durva kővön már kiformált kőkalapácsokat csiszol simára, a hátsó két férfi közül pedig az első egy fűrészerkezettel a kőkalapácsba nyélllyukat készít, a másik végre egy már kifűrt példányba a nyelet igyekszik beilleszteni. E csoporttól jobbra az előtérben egy férfi s egy nő edénykészítéssel foglalkozik. A nő puhára gyúrja az agyagot, melyből a férfi mintázó fűrészkájával és simító-eszköze segélyével különböző edényeket formál. A már kész edények lábai körül csoportosítvák. A harmadik alak egy már készen lévő edényt visz el kiszáritás végett, a mit majd az égetés követ. A kép középháttérében öreg férfi egy gyermek segédkezésével fatörzsön dolgozik, ezektől jobbra pedig, felénk háttal, lándzsával felfegyverkezett férfi áll őrt s vizsgálódva fürkészi a tájat. A kép jobbszegletében végre, fatörzseken emelt lombos eresz alatt, földbe vájt pinczeszerű lakásnak a nyílása látszik. A nyílásba helyezett s lépcső gyanánt szolgáló legalyazott fatörzsön egy nő lép ki a lakásból. A földvár távolabbi részein ehhez hasonló több kisebb házacska tűnik elő.

14. SZÁMU TÁRLÓ.

668—685. Különböző eszközök szarvasagancsból s csontból. Összesen 18 drb.

686—703. KALAPÁCSOK s azok töredékei, különböző fajta kőből, csiszolva. Összesen 18 darab. Magyarországiak.

704—719. KALAPÁCSOK s azok töredékei, különböző fajta kőből, csiszolva. Összesen 16 darab. Magyarországiak.

720—743. BALTÁK, GYALUK ÉS VÉSŐK. különböző fajta kőből, csiszolva. Összesen 24 darab. Magyarországiak.

744—751. CSISZOLT KŐBALTÁK s három nagyobb, durva eszköz tűzkőből. Összesen 8 darab.

752—773. Különböző agyagtárgyak és csiszolt kőeszközök. Összesen 21 darab s egy kis üvegedény.

15. SZÁMU SZEKRÉNY.

774., 778., 779. SZARVASÁGANCS. Természetes állapotában. A szarvasagancs-eszközök nyers anyaga.

776., 777. ŐS-SZARVAS BORDACSONTJA. Találták a Dráva medrében. Ajándékozta Vécsey István.

781—786. RENDKIVÜLI NAGY S DURVA CSERÉPEDÉNYEK TÖREDEKEI. Összesen 6 darab. Valamennyi szabadkézzel formálva; a diszitett példányok egyszerű bekarcsolt vonalakkal ékesek. Abauj-Tornamegye különböző kőkorszaki telepéről.

788—816., 818., 819., 845., 846. ZUZÓ- ÉS MELEGITŐ-KÖVEK tűzkőből, trachitból és jászpiszból. Összesen 30 darab. Abauj-Tornamegye különböző telepeiről. A zúzóköveket csontok, magvak feltörésére és kőszilánkok lepattintására használták. A melegítő-köveket a tűzhely parázsába rakták, hol áttüzesedtek s a meleget a tűz elhamvadtása után is hosszabb ideig megtartották.

820—823., 841—843. MAGKÖVEK (nuclaeusok) tűzkőből. Összesen 7 darab. Arka, Fony, Korláth és Boldogkő-Váralja községek vidékéről.

824—840. MAGKÖVEK (nuclaeusok) obszidiánból, összesen 17 darab. Boldogkő-Váralja, Abauj-Szántó és a Hegyalja vidékéről.

847—875. A TÓSZEGI (Pestmegye) telepen talált különböző eszközök és tárgyak. Összesen 26 darab és három tábla.

876—897. FELSŐ-VADÁSZON talált cserepek, obszidián-pengék, kőeszközök, töredékek stb. Összesen 24 darab. Ajándékozta Csoma József.

898. CSONTESZKÖZÖK, összesen 6 darab. Ismeretlen lelőhelyről.

900. SIMITÓ ESZKÖZ, 7 darab, bordacsontból. Agyagedények simítására használták. Ismeretlen lelőhelyről.

901—992. A HERNÁD-BÜDI földvárban talált kőorszaki eszközök. Összesen 92 darab. Ajándékozta dr. Óváry Endre, Csoma József és Mihalik József.

993—1003. ŐRLŐKÖVEK trachitból és trachittufából. Abauj-Tornavármegye különböző lelőhelyeiről, leginkább az Eperjes-Tokaji hegyláncz és a Hegyalja vidékéről.

1004—1008. PUSZTA-SZENT-IVÁN községben talált különböző eszközök. Összesen 5 darab. Ajándékozta Csoma József.

1009—1012. ARANYOS községben talált tűzkő- és obszidián-szilánkok, edénykéek s edénytöredék. Ajánd. Csoma József.

1013—1014. NAGY-SZALÁNCZON talált obszidián-szilánkok és elszenesedett búza. Ajánd. Csoma József.

1015., 1016. BERCZEL (Nógrádmegye) községben talált szarvasagancs-szerszámok, simított hegygyel. Ajánd. Csoma József.

1017. NYILHEGYÉK ÉS PENGÉK, obszidiánból, 16 darab. Találták Baskón a „Hallgató“ nevű telepen. Ajánd. Csoma József.

1018. NYILHEGYÉK ÉS PENGÉK obszidiánból, 8 darab. Találták Nagy-Bózsván. Ajánd. Csoma József.

1019. NYILHEHYEK ÉS PENGÉK obszidiánból a rakamazi temetőből, 7 darab. Ajánd. Csoma József.

1020. NYILHÉGYEK ÉS PENGÉK obszidiánból, 3 darab. Találták Herlány községben. Ajánd. Csoma József.

1021—1027. KIRÁLY-HELMECZ (Zemplénmegye) községben talált különböző tárgyak, 7 darab. Ajánd. Csoma József.

1028—1033. PILIN (Nógrádmegye) községben talált különböző tárgyak, 6 darab. Ajánd. báró Nyáry Jenő.

1034—1037. AGYAGTAPASZ ÉS SALAKSZERÜ ÖLVADÉK a Nagy-Szaláncz melletti „*Malonvár*” nevű őskori telepről. Ajánd. Mihalik József.

1038. HÁLÓ-NEHEZÉK, vörös cserép, hengeridomu teste közepén át van furva.

1039. KUNYHÓTAPASZ, vörös cserép. Testében a kunyhó galyainak homorú lenyomatai látszanak.

16. SZÁMU SZÉKRÉNY.

1040—1103., 1114—1202. A DEVECSERI őskori telepen talált különböző eszközök, edények, edénytöredékek, melegítő- és zúzókövek, nucleusok, csont- és agancsszerszámok s ezek töredékei. Összesen 213 darab. Ajánd. Csoma József.

1104. SZARVASAGANCSOK ÉS CSONTESZKÖZÖK a *magyarádi* (Hontmegye) őskori telepről. Összesen 9 db.

1203. CSONT- ÉS CSISZOLT KÖESZKÖZÖK a *magyarádi* őskori telepről. Összesen 13 darab.

1105—1112. A HEJCZEI őskori telepről származó tárgyak: edényke és edénytöredékek, szilánkok, nyílhegyek pengék és szilánkok obszidiánból s tűzkőből. Összesen 33 darab. Ajándékozták Bubics Zsigmond és ifj. Mihalik József.

1204—1208. A KÉTYI telepről származó tárgyak : kis bögrék, nyílhegyek, pengék, szilánkok és nuclaeusok tűzkőből és obszidiánból. Összesen 39 darab. Ajánd. Csoma József.

1209—1265. A KORLÁTHI őskori telepekről származó leletek : nuclaeusok tűzkőből, zúzó- és melegítő-kövek, dárdahegyek tűzkőből, csiszolt kőeszközök, edénytöredékek, orsónehezékek, szarvasagancsok, állatfogak és folyami kagylónak héjai. Összesen 56 darab és egy tábla. Ajándékozta Csoma József.

1266—1286. A BAKTAI telepről származó tárgyak : csiszolt kőeszközök, pengék, szilánkok s nyílhegyek tűzkőből s obszidiánból, orsógombok, edénytöredékek és obszidián nuclaeusok. Összesen 54 darab. Ajánd. Csoma József.

1287—1311. A BOLDOGKŐVÁRALJAI őskori telepekről származó leletek : őrlőkö fele, trachitból, csiszoló-kő, csiszolt kőeszközök, edénytöredékek, obszidián nuclaeusok és szilánkok, orsógomb. Összesen 25 darab. Ajánd. Szedlacsek Margit úrhölgy és Mihalik József.

17. SZÁMU TÁRLÓ.

1312—1318. VIZSOLY községben talált tárgyak. 7 drb. Ajánd. Csoma József.

1319., 1320. RÁSONY községben talált nagyobb csiszolt kőbalta s egy kisebb kőgyalu. Ajánd. Csoma József.

1321. KŐKALAPÁCSNAK része, nyéllyukkal. Találták a tornyosnémeti szántóföldeken. Ajánd. Kemény Lajos.

1322—1327. BODROG-SZERDAHELY (Zemplénmegye) községben talált tárgyak, 6 drb. Ajánd. Csoma József.

1328. NYÍLHEGYEK, PENGÉK ÉS FÜRÉSZEK tűzkőből s jászpiszból pattintva. Összesen 116 darab. Sok

példánynak az éle apró pattintásokkal (retouche) van kialakítva. A Kairó melletti helouani források vidékéről. Ajánd. Csoma József.

A BRONZKOR.

A fémek megismerése az ember művelődésében a második nagy korszakot nyitja meg. A fémek közül az ember legelsőbben azokat ismerhette meg, a melyek természetállapotban fordulnak elő. Ilyen fém elsősorban a *vörösréz* s miután e fémről hazánkban, Írországban, Mexikóban s számos más helyen sok eszközt találtak s mert ugyane helyeken a természet maga is előfordul, *Sir William Wilde* 1861-ben azt az eszmét vetette fel, hogy a kőkorszakot elsőben a *réz-korszak* követte s csak azután állott be a bronzkorszak, miután az ember a bronz második alkotórészének az ónnak s az ötvözés mesterségének a megismeréséhez eljutott.

Pulsky Ferencz nagy tudományos készültséggel mutatta ki, hogy hazánkban a rézkor megelőzte a bronzkorszakot. A tekintélyes számban található rézeszközök durvák, esetlenek s nem öntve, hanem *kovácsolva* vannak.

A rézkorszak tehát átmenet volt a kőkorszakból a bronzkorba s így az első fémkorszak, melyet az ember ismert. A rézeszközök alakja éppen nem változatos s közöttük előfordulnak: török, halászhorgok, fejszék, vésők, ékek, balták, csákányok, kések és nagyrítkán ékszerek.

A *bronz* a vörösréznek ónnal való elegyítése által jó létre. Az újabban megejtett elemzések több bronztárgyban *antimont* konstatáltak, a miből legújabbán az a nézet kezd kifejlődni, hogy a bronzkori ember némely vidéken ón helyett antimónnal keverte a vörösrézet.

A korszak nevét a bronzötvénynek a használatától nyerte. A bronz keményebb, szívósabb, mint a vörösréz.

VIII. SZÁMU TEREM.

s ami fő: edzhető is. Ezenkívül a bronz kitűnő anyag az öntésre s meg van az a jó tulajdonsága is, hogy vastagabb tömegben át nem rozsdásodik, hanem csak felületén kap egy vékony zöld színű rozsdahártyát, mit a régészetben *patinának*, *nemes rozsdának* (*aerugo nobilis*) neveznek. A patina csak lassan képződik s így egyuttal tanúsága az illető bronztárgy régiségének.

Az az idő, amikor a bronzot az emberek először használni kezdték, Montelius szerint hozzávetőlegesen a Kr. előtti ötödik évezredre tehető.

Hazánkba a bronz már mint kész ötvény juthatott s Reinecke Pál úgy véli, hogy ez az időpont megelőzte a Kr. e. 2000 évet, de bármint legyen is a dolog, a meg-ejtett vizsgálódások kétségtelenné teszik, hogy a bronzot Ázsia déli felében, valószínűen azon a helyen használták először, a melyet később Babilóniának hívtak.

Hazánk Skandináviával együtt bronzkincsekben a leg-gazdagabb ország Európában s a bronzkultúra itt még akkor is virágzott, amikor a műveltség ősibb empó-riumain már beköszöntött a vaskorszak. E mellett hazai bronzeszközeink némelyikén egy sajátságos, minden más bronzkori stilstól elütő ízlés nyilatkozik meg, úgy, hogy hazai bronzkultúránkat egy különálló s olyan régió-nak kell tekintenünk, a mely minden idegen befo-lyástól menten maga-magából fejlesztette ki a formákat.

A bronzkori fémipar nagyszámu s a legváltozatosabb termékeket hozta létre, a melyeket a *fegyverek*, a *föld-mívelési és házi eszközök*, végül az *ékszerek* csoportjába oszthatunk.

Az első csoportba tartozik: a kard, a tör, a lándzsa, a nyíl, a buzogány, a harci fejsze, a balta és a csákány. A másodikba: a fokos, balta, kés, sarló, véső, csákány, fejsze, kalapács, beretva, fűrész, tű, horog, ár, csiptető stb. A harmadikba: a fibula (kapcsoló-tű), a karperecz,

nyakgyűrű, diadémá, ujjgyűrű, gombostű stb. Az első csoporthoz lehet sorolni még a különböző ujj- és karvédő tekercseket, mint védőkészleteket s talán az utolsóba azokat a spirálisan csavart eszközöket, a melyeknek rendeltetését idáig még nem tudtuk megfejtetni.

Mindezeket az eszközöket a bronzkori ember *öntés* után állította elő, melynek technikája, kezdetleges volta daczára, nagyon közel állt a mai eljáráshoz. Az öntéshez szolgáló fémkeveréket, az u. n. *öntörögöt*, a bronzkori öntőműves rúd-, vagy czipóalaku darabokban tartotta készletben, a melyekből a szükséghez képest egy darabot letört, vagy egy-egy czikkalaku részt kimetszett. Az öntés mintákban történt. (Egy ilyen öntőmintának a felét, mely tokos balta előállítására szolgált, a jobbágyi leletből 1386. szám alatt láthatunk, maga az öntési eljárás pedig az 1712. számú képen látható az öntőmintákkal s a már megöntött tárgyakkal együtt.)

A bronzkori tárgyak czifrázatait vagy kidomborodó bordák, domboru vonalak, vagy bevéssett mértani must-rák, kör, körív, továbbá nyolczas-alakban, hullámosan, vagy spirálisan haladó bevéssett vonalakból alakított ornamentumok képezik. A legszebb, sokszor valóban bámulatos díszítéseket a kardok markolatai és a dízscsákányok mutatják.

A bronzkori ember legfőbb fegyvere, legféltettebb kincse a kard volt (1392—1393. sz.), mely ugy szállott apáról fiura örökségképen, a miért is ép kardot bronzkori sírban csak ritkán találunk. Valamennyi eddig ismert bronzkori kard (kettő kivételével) egyenes pengéjű, de mindannyi kétélű s inkább szúrásra, mint vágásra alkalmas. A 60—80 cm. hosszú kardok a leggyakoribbak.

A már felsorolt tárgyakon kívül a bronzkorban előfordulnak még fej-ékek, sisakok, nyilcsúcsok, övpántok, zablák, fűrészek, csiptetők, buzogányok, korongok, sze-

VIII. SZÁMU TEREM.

kérekerekek, rúdra való végek, lószerszámba való csüngő-diszek, kisebb ékszerek s egyéb rejtélyes rendeltetésű tárgyak. A korszak végéről valók a nyílcsúcsok s a *beretva* is, mi azt bizonyítja, hogy a bronzkorban már divott a beretváltkozás, végre a *sisak*, mely fölötté ritkán fordul elő. A lószerszámba való különböző csótárok, csüngő-diszek, a bronz szekérekerekek s a zablák végre arra tanítanak, hogy a lovak felszerelése s a kocsi használata legalább is a bronzkorszak végéig ér föl.

A bronzkorban a bronzon kívül ismerte s ékszerek készítésére használta az ember az aranyat is s vannak nyomok, hogy már a vas sem volt ismeretlen előtte, a miről azok a rozsdafoltok szólnak, a melyek bronz-tárgyakon néha előfordulnak.

A bronzkori ember *fazekasművészete* a korongot még nem ismerte. A bronzkori edények abban különböznek a neolith-koriaktól, hogy a falak vékonyabbakká válnak s az edényfülek gyakran bírnak az *ansa lunata*-nak nevezett holdas diszitással: a rendesen felkanyarodó edényfül két szélét kiemelkedő karimával látták el, hogy az ezáltal keletkezett mélyedésbe a hüvelykujj jobban belefelelődjék. A diszítések egyéb motívumai s az edények formái ugyyszólván egész Európában egyformák ugyan, de hazánkban a bronzkori edények ornamentikájában egy új s jellemző elem, a *spirális diszítés*, jelentkezik. E mellett az edényeket sok esetben füsttel feketére színezik; vagy grafitnal fényes feketére csiszolják, a legöblösebb részekben dudorokkal s púpokkal látják el s tökéletesítik a neolith-kori mészbetétes edények ornamentikáját is. Ismerünk edényeket, amelyek gyűszűnél alig nagyobbak s ismerünk olyanokat, a melyek ürtartalma másfél-két hektoliterre rúg. Az előbbieket gyermekek számára játékként, az utóbbiak mag- és élelmiszerek tartására hombárok gyanánt szolgálták.

Ha nem is maradt reánk a bronzkori ember ruházata, mégis föltehető, hogy ebben a tekintetben is a neolith-kori állapothoz képest haladásnak kellett lennie. A bronzkori őslakó nemcsak állati szőrmékkel ruházkodott már, de tökélesbitette a vászonszövést s megtanulta a nemezszövést is.

Temetkezés tekintetében a bronzkor két szakaszra oszlik. A régebbi periódusban a bronzkori ősember halottját kőlapokkal kirakott veremsírokban temette el, a későbbi periódusokban azonban már egy új szokás, a *halottak elégetése* s ezzel az u. n. *urnatemetkezés* honosul meg. Az urnatemetésnél a holttestet máglyán elégetvén, a gondosan összegyűjtött hamut és csontmaradványokat agyagból készült halotti urnába helyezték, a mit aztán földbe tettek s föléje kisebb-nagyobb halmot emeltek. Az urnába olykor a halott legkedvesebb háziesszközei közül néhány darabot tettek; a férfiakéba kést, lándzsát, a nőkébe ékszereket, karpereczet, tűt, bronzpitykéket, gyermekekébe játékedénykéket, állatalakokat, agyaggyöngyöket stb. Csak a legszegényebb halottak urnái üresék, vagy csupán egyszerű kőszkőzt, egy-egy kovapengét, nyílhegyet, vagy ehhez hasonló tárgyat tartalmaznak.

A bronzkor lakói végképen elhagyták a barlangokat; inkább a völgyek aljába húzódtak telepeikkel, a minék okát a fém ismeretével fellépő tökéletesebb fegyverekben s így a védelem intenzívebb mivoltában kell keresnünk, vagy pedig vizek fölé, a vízből kiemelkedő magaslatokra és földnyelvekre czölöpkunyhókat épített. A kunyhókból kiszórt hamu, konyhahulladék s egyéb lom idők folyamán egész halommá nőtt fel, a mit a régészetben *terramarenak*, őskori *konyhahulladék-halomnak* neveznek. Ezek valódi hazája Felső-Olaszország, de nálunk is a Tisza mentén sokat találunk belőlük.

18. SZÁMU SZEKRÉNY.

1329. CSÁKÁNY, vörösrézből. Találták Felső-Mérán. Ajánd. Csoma József.

1330. CSÁKÁNY. TÖREDÉKE, vörösréz. Találták Igricziben (Borsodmegye). Ajánd. Csoma József.

1331. CSÁKÁNY KÖZÉPSŐ RÉSZE, vörösréz. Találták Bereten. Ajánd. Csoma József.

1332. SIMA VÉSŐ, vörösréz. Találták Csobádon. Ajánd. Csoma József.

1333. PEREMES VÉSŐ TÖREDÉKE, vörösréz. Találták Bereten. Ajánd. Csoma József.

1334. TEKERCSEK TÖREDÉKE, vörösréz. Ajánd. Csoma József.

1335. KESKENY VÉSŐ, vörösréz. Találták a baktai Lese-tanyán. Ajánd. Csoma József.

1336. LAPOS VÉSŐ, vörösréz. Találták Bodrog-Keresztúron (Zemplénmegye). Ajánd. Csoma József.

1337. SIMA VÉSŐ, vörösréz. Találták Tokaj vidékén.

1338. LAPOS VÉSŐ, vörösréz. Találták Misylyén. Ajánd. Müller Ede.

1339. SIMA VÉSŐ, vörösréz. Találták Bereten. Ajánd. Csoma József.

1340—1343. ÖNTÖRÖG, 4 darab, bronz. Czipóalaku testtel; háromból egy-egy keskeny háromszögű rész az illető tárgy megöntéséhez ki van vágva. Találták Legenye-Mihályiban (Zemplénmegye). Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

1344. PEREMES VÉSŐ, bronz. Ajánd. Jankovics Balázs Ilona úrhölgy.

1345—1350. KARPERECZ, 6 darab, bronzból. Kettőnek testén bevésett vonaldisztetés, a többi sima. Találták Hidas-Németi mellett. Ajánd. Lang Géza.

1351—1356. KARPERECZ, 6 darab, bronzból. Valamennyi bevésett vonalakkal van disztve.

1357. BERETVA, bronz. Pengéje ivalaku, áttört rom-boid-idomu nyele egyik csücskén kiálló peczek.

1358—1368. KARPERECZEK, bronzból. Némelyiken bevésott vonaldiszítés. Ajánd. Lang Géza és Legányi Frigyes.

1369—1385. TOKOS BALTÁK füllel, bronzból. Ösz-szesen 17 darab. Ajánd. Csoma József, Szemere Mik-lós, Zohor János és Szedlacsek Margit úrhölgy.

1386. ÖNTŐMINTA, hómokkőből. Négyszögü testébe egy tokos füles baltának fele homorúan bevésve. Találták Jobbágyiban (Nógrádmegye). Ajánd. Csoma József.

1387. TOKOS BALTA, bronzból, durva modern fa-nyélre erősítve, a mint azt a bronzkorban használták. Ajánd. Perl József.

1388. FOKOS, bronz. Korongos fokán kúpalaku bü-työk. Teste közepén köpüs nyéllyuk.

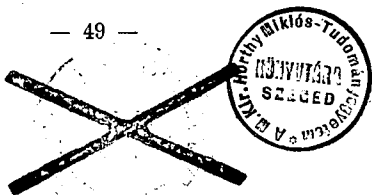
1389. LÁNDZSA, bronz. Köpüje két szembenfekvő nyilással áttörve. Hajlott élekkel bíró szárnyain kiemel-kedő diszkekkel. Találták a papi pusztán (Abauj-Torna-megye). Ajánd. gróf Zichy Rezső.

1390. LÁNDZSA, bronz. Köpüje két nyilással áttörve. Szárnyai hullámvonalban haladó élekkel. Találták a papi pusztán (Abauj-Tornamégye). Ajánd. gróf Zichy Rezső.

1391. FOKOS, bronz. Találták Leitmeritz mellett. Ajánd. dr. Moskovics Jakab.

1392. KARD, bronz. Korongos végü markolatán 3 dom-ború gyűrűtag, ezek között vonaldiszek. Liliomlevél alakú pengéje két szeggel van a markolatba erősítve. Talál-ták Ruttka (Turóczmégye) mellett vasutépítés alkalmával. Ajánd. Blaskovics Fridolin.

1393. KARD, bronz. Nádlevél idomú pengéje a koron-gos végü markolatba két szeggel van beerősítve. A ko-rong alsó lapján párhuzamos vonaldiszek. Találták a bu-zitai határban. Ajánd. Pongrácz Sebestyén.

1394. KARDNAK TÖREDÉKE, bronz. Lapos markolatán, mely valamikor csont- vagy falemezzel volt borítva, 4, pengéje tövén 2—2 nyílás. Találták Jenkén (Ungmegye). Ajánd. Csoma József.

1395. LÁNDZSA, bronz. Köpüje két nyilással áttört. Ajánd. Perl József.

1396. TÖRPENGÉNEK DARABJA, bronz. Teste alsó részében egyfelől szegecs, másfelől kerek nyílás a szegecs számára. Találták Pusztá-Szent-Ivánban. Ajánd. Csoma József.

1397. TÖRPENGÉNEK DARABJA, bronz. Teste alsó részében egy szegecs és egy kerek nyílás. Ajánd. Csoma József.

1398. TOKOS VÉSŐ, bronz. Köpüje kúpalaku s felénél hasábosan vékonyuló. Ajánd. Perl József.

1399. KARDNAK HEGYE FELŐLI TÖREDÉKE, bronz. Közepén kiemelkedő gerincz.

1400. TÖRPENGÉNEK DARABJA, bronz. Találták Pusztá-Szent-Ivánban. Ajánd. Csoma József.

1401. NYILHEGY, bronz, ferde szárnyakkal.

1402. KARIKA, bronz. Teste spirálisan összecsavart henger. Találták Boldván (Zemplénmegye). Ajánd. Csoma József.

1404—1415. KARPERECZEK, bronzból, nyitott és összeérő végekkel, bemetszett vonalakkal vagy öntött gerezdékkal diszitve. Összesen 12 darab. Ajánd. Csoma József és Legányi Frigyes.

1416—1420. KARPERECZEK, bronzból, összeérő végekkel. Többnyire bevésott vonalakkal diszesek. Összesen 6 darab. Ajánd. Kossuth Mihályné úrnő és Legányi Frigyes.

1422—1427. PÁNTNAK RÉSZEI (?), 6 darab, bronz. Lapos, szalagidomu testük egyik felületén éles hosszgerincz húzódik, mely a keskenyedő, négyélű drótból álló

s felületén három helyütt bemetszett vonalakkal ékesített nyélszerű tag felé az élen bevagdalt.

1428—1441. NYAKPERECZ (torques) s nyakdisz-töredék, 14 darab, bronz. Valamennyi csavarvonalban haladó gerezdekkel diszitett. Ajándékozta Perl József.

1442. LYUKASZTÓ SZERSZÁM. Bronz.

1443. ÁR. Bronz.

1444—1452. GOMBOSTÜ ÉS GOMBOSTÜ-TÖREDEKEK, 9 darab, bronz.

1453. BÖGRE, feketére fényezett cserép. Testén lefelé haladó sűrű, lapos gerezdek. Ajánd. gróf Zichy Rezsőné úrnő.

1460. ÁR, bronz. Találták Devecserben. Ajánd. Csoma József.

1462. KARVÉDŐ TEKERCSE, bronzhuzalból. Egyik végén gombos tárcsa. (Eredetileg az 1508. számú tekercshez volt hasonló, de alakjából a találó kiforgatta.)

1470. APRÓ BÖGRE, cserép, feketére s fényesre csiszolt felülettel. Ajánd. Kellemesi Melczer István.

1472. NYAKPERECZ (torques), bronz. Ajánd. Csoma József.

1475. KARVÉDŐ TEKERCSE DARABJA, háromélű és hengeralaku bronzdrótból. Találták Komjátiban. Ajánd. Csoma József.

1477. NYAKPERECZ, bronz. Az 1472. számúnak párja. Ajánd. Csoma József.

1480. EDÉNYKE, szürke cserép, bekarczott hármaseses vonalakkal s kör-alaku mélyedésekkel diszitett. Találták a Bodrog partján. Ajánd. Füredi Róbert.

1482. FÜLES BÖGRE, barna cserép. Teste közepén hasasodó, keskeny peremmel.

1483. FÜLES BÖGRE, fekete cserép, kívül-belül fényesre csiszolva. Ajánd. Kellemesi Melczer István.

1484. FÜLES CSÉSZE, fekete, kívül-belül fényesre csiszolt cserép. Ajándékozta Kellemesi Melczer István.

1485., 1486. LÁNDZSA, 2 darab, bronz. Találták Buzafalván, a Fűzi-pusztá nevű réten. Ajánd. Dióssy Miklós.

1487., 1488. SARLÓ, 2 darab, bronz. Találták Buzafalván, a Fűzi-pusztá nevű réten. Ajánd. Dióssy Miklós.

1493. SPIRÁLIS, négyélű bronzdrótból csigavonal módjára összecsavarva. Ajándékozta Perl József.

1494. FIBULA (ruhakapocs), bronz. Teste gömbölyű drótból csigavonal módjára összecsavart négy tárcsából van alakítva. Ajánd. Csoma József.

1495. KARVÉDŐ TEKERCS és tekercestöredékek bronzból. 4 darab. Ajándékozta Csoma József.

1497. TÁRCSÁS TEKERCS, négyélű és gömbölyű bronzdrótból alakítva. Találták Baktán (Artányház). Ajánd. Csoma József.

1501. UJJGYÜRÜ, bronzdrótból, helyenként laposra vert testtel.

1502. SPIRÁLIS, négyélű bronzdrótból, csigavonal módjára összecsavarva. Ajándékozta Perl József.

1506. BÖGRE, szürke cserép. Találták Nagy-Kövesden (Zemplénmegye). Ajánd. Bubics Zsigmond.

1507. BÖGRE, feketére fényezett cserép. Tipikus bronzkori edény.

1508. KARVÉDŐ TEKERCS, háromélű bronzdrótból. Egyik végén tárcsa, mely a tekercs nyílását elzárja.

1510. KARVÉDŐ TEKERCS, háromélű bronzdrótból. Egyik végén drótból alakított párhuzamos menetek, melyek a tekercest nyitva hagyják.

1511. ÖBLÖS EDÉNY FENÉK FELŐLI DARABJA, szürke cserép, külső felületén feketére fényezett. Találták Boldogkő-Váralján a Várhegyen. Ajánd. Mihalik József.

1512. KARVÉDŐ TEKERCSE DARABJA, háromélű bronzdrótból, egyik végén tárcsával. Ajánd. Csoma József.

1514. KARVÉDŐ TEKERCSE, háromélű bronzdrótból, egyik végén gombos tárcsával.

17. SZÁMU TÁRLÓ.

1515—1518. LELESZEN (Zemplénmegye) talált korongos tekercsek négyélű bronzdrótból, összesen 4 darab. Ajándékozta Székely N.

19. SZÁMU TÁRLÓ.

1519—1529. SZAKÁCSIBAN talált tárgyak: 9 darab karperecz bronzból és 2 darab tárcsás tekercsnek része, bronzdrótból. Ajánd. Csoma József.

1530—1567. TORNYESNÉMETIBEN talált bronztárgyak, összesen 38 darab. Burgonyaverem ásása közben egy agyagbögérben találták.

1568—1576. FULÓ-KÉRCSEN talált tárgyak, összesen 9 darab: spiráltöredékek, gombostű. Ajánd. Csoma József.

1577—1594. TOMOR községben talált 18 darab pityke, köralakú, vékony bronzlemezből. Ajánd. Csoma József.

1595—1600. SZEMERÉN talált bronzkori tárgyak, összesen 6 darab: gombostűk; spiráltöredékek vékony bronzdrótból; 2 ujjgyűrű bronzhuzalból. Ajánd. Csoma József.

1601—1607. LEGENYE-MIHÁLYIBAN (Zemplénmegye) talált bronzkori tárgyak, összesen 7 darab: karperecz, sarlónak darabja, karikának töredékes részei, kerek lemez darabja és a két üvegedényben bronzrozsa. Ajánd. Csoma József.

1608—1623. TENGERSALUBAN talált bronzkori tárgyak, összesen 16 darab: gombostűk lapos fejjel; csüngő dísz; spiráltöredékek s egy kampó tömör bronzból. Ajánd. Csoma József.

1624—1631. PUSZTA-SZENT-IVÁNBAN talált bronz-tárgyak, összesen 8 darab : spiráltöredékek ; karika darabja ; karperecz. Ajánd. Csoma József.

20. SZÁMU TÁRLÓ.

1632—1659. A MUHI PUSZTÁRÓL származó bronz-, római- és népvándorlaskori tárgyak, összesen 28 darab : edény peremének részlete, bronzlemez ; karperecz, bronz ; nyakláncz agyagszemekből ; halántékgyűrűk, bronz ; csatt, csontból ; csatt, bronzból ; karikák és spiráltöredékek. Ajánd. Gröber József.

1660—1667. ERDŐHORVÁTIBAN (Zemplénmegye) talált bronzkori tárgyak, összesen 18 darab : karpereczek ; ujjvédő tekercsek és tölcséres csüngő diszek szürkebronzból. Ajánd. Csoma József.

1678. NYAKPERECZ (torques), bronz, két vége kis karikában végződik. Ajánd. Perl József.

1679., 1680. NYAKPERECZ, 2 darab, kettős hengeralku bronzdrótból, csavar-alakban haladó hornyolatokkal. Ajánd. Perl József.

1681. NYAKPERECZ, hengeridomu négyes bronzdrótból csavarva. Ajánd. Perl József.

1682—1711. BOLOGDON talált bronzkori tárgyak, összesen 31 darab : ujjvédő spirálok ; sodronyos korongtekercs ; holdsarló alaku csüngődiszek s azok töredékei szürkebronzból ; karpereczek ; tömör bronzgyöngyök ; töredékek. Ajánd. Tordássy András.

KERETBEN.

1712. BRONZKORI ÉLET. Vizfestmény. A Dörre Tivadar rajza nyomán készült fametszet után készítette Stolz Frigyes. Ranschburg Gusztáv adományából.

VIII. SZÁMU TEREM.

A kép a kurdi (Tolnamegye) bronzkori telepet ábrázolja képzeleti rekonstrukcióban. Az előtér dombot tüntet elő, melyet a földvárnak lépcsőzetesen leásott oldalai öveznek. A vár alatt folyó látszik s magáról a telepről messze kilátás nyílik a víz mentén. A kép jobb oldalán négy férfit látunk bronzolvasztással, illetve bronztárgyak öntésével foglalatосkodni. Élénken lobogó tűzbe nagyobb olvasztó-edény van állítva; a térdelő férfi a már megolvasztott fémot fanyelű kanálával egy öntőmintába tölti; ugyanezt cselekszi a kép jobb sarkában álló két férfi is, míg a negyedik a megolvasztásra szánt nyers fém-anyagot viszi a tűzhely felé. A kép bal sarkában üllő mellé férfi telepedett le s kalapácsával egy bronzkardnak pengéjét szegecseli a marokolatba. Előtte fegyverkezett férfi áll; felső testét állati bőrből készült ruha fűdi; mellén spirális ékszer, két vállán a ruha összetartására szolgáló egy-egy fibulát, derekán csüngőkkel díszített övet, két karján pedig karvédő tekercset visel. Bal oldalán tokba helyezett kard csüng, alsó lábszárát szíjjak övezik, bal kezében végre hosszú nyelű lándzsát tart. A háttérben egy vízfordó nő alakja tűnik elő, a mint a vállára vetett rudra akasztott edényekkel a vár ösvényén felfelé igyekszik. A földvár jobbra nyúló oldalában ama apró viskók csoportja látható, a melyek a bronzkorban az emberek lakásául szolgáltak.

AZ EGYIPTOMIAK KULTURÁJA.

A régi egyiptomi faj semmiképen sem rokon Afrika belsejének a népeivel. Nyelvi tekintetben az egyiptomiak közeli rokonságban vannak Afrika északi partjának a lakóival, a libyaiakkal és mórokkal, valamint a felső Nilus völgyének keleti részén lakó törzsekkel, amelyekkel együtt nagy népcsoportot alkotnak.

A régi Egyiptom népe földműveléssel foglalkozott. Az ország jóléte és gazdagsága a földművelésen és állattenyésztésen alapult.

A birodalom élén az istenhez hasonló pharao állott, a kinek a büszke czime: „*Felső- és Alsó-Egyiptom királya, Ra fia, a ki mindig és örökké életet ad, mint atya, Ra, naponkint.*“ Minden egyes kerületnek meg volt a maga fejedelme vagy helytartója. Azonkívül a méltóságok egész serege vette körül a királyt és udvarát.

Misem történhetett azonban az egész országban a király beleegyezése nélkül. A királyi „iroda“ az egész államnak központja volt, a hova minden főhivatalnoknak jelentéseit be kellett küldenie.

A családi élet nagyon ki volt fejlődve Egyiptomban. Az egyiptomi férfinak általában csak *egy* törvényes neje volt, „*kedves felesége, a ház urnője*.“ A valóságos többnejűség a ritkaságok közé tartozik. Gyermekek a legnagyobb áldásnak tartottak és az egyiptomi családi élet egyik oldala sem nyújt olyan vonzó képet, mint a szülőknek és gyermekeknek egymáshoz való viszonya. Különösen anyját részesítette nagy tiszteletben a fiú. Nem atyjától, hanem anyjától vezette le származását az egyiptomi.

Az ókori egyiptomiak nyelve szoros rokonságban áll a sémitákéival, azaz Arábia, Szyria, Assyria és Babylónia lakóinak nyelvével. Feltétlenül helyes tehát az a következtetés, hogy az egyiptomiak ősei a sémitákkal valaha régen teljes nyelvegységet alkottak. Az egyiptomi nyelv ma minden alakjában *kihalt nyelv*. A mi belőle reánk maradt, az tulajdonképen csak *írott nyelv*, melyben az egyes szavak a mássalhangzóknak bizonyos összegéből alakulnak ki, míg a magánhangzók a sémita írott nyelvek mintájára általában hiányzanak. Hogy azonban mindennek daczára képes volt a tudomány e nyelv épületét újból felépíteni, az főleg annak a körülménynek köszönhető, hogy a kopt nyelv legalább az egyiptomi keresztények liturgiájában fentartotta magát.

A kopt nyelv teljes ismerete mellett nem volt nehéz felállítani azt a vázat, a melyből az óegyiptomi nyelv és nyelvtan újból való felépítése kiindulhatott.

Minden írásrendszer s így az egyiptomi is, képiráson alapszik. Bátran feltehetjük, hogy Egyiptomban ép úgy, mint az emberiség egyéb művelődési csomópontján,

tárgyak rajzolásával kezdték és képpel igyekeztek az ábrázolandó fogalmat érzékíteni. Különféle anyagra irtak, így cserzett bőrre, agyaglemezre, de főleg a papyrusbokrastjaiból készült papyrusra, melyet tekercsalakban őriztek meg. Íráseszközük egy széles végű nádszál volt; tintájuk volt fekete és vörös, melyet külön palettában őriztek.

Míg a kőfeliratokban az egyes írásjegyeknek megfelelő képeket, a hieroglifeket, mindig természetihven rajzolták, a mindennapi élet szükségleteinek megfelelőleg hamar kifejlődött egy köznapi használatra szánt kurzív-írás, melyet *hieratikus* írásnak nevezünk. Ugyanazon a rendszeren alapszik, mint a hieroglif-írás, csakhogy az egyes írásjegyek már nem eredeti alakjukban jelennek meg, mert a hieratikus írás egy gyorsírás, melyben az írásjegyekként szereplő képeket csak halvány körvonalalaikban rajzolják. Leginkább papirusnál alkalmazták egyház és világi szövegek leírására. Leveleket, fogalmazványokat, hivatalos tudósításokat, számadásokat stb. hieratikus írással irtak.

A K. e. 8. század óta még egy más, a mindennapi élet szükségleteit szolgáló gyorsírás jött létre s ez a *demotikus* vagy a *népies írása* az egyiptomiaknak. Rövidítések és ligatúrák útján keletkezett a hieratikus írásból s így ez is a hieroglif írás rendszerén alapul.

A XIX. század harmadik évtizedében lón felfedezve az a módszer, mely az egyiptomi hieroglifák megfejtésénél egyedül helyesnek bizonyult. Ifjabb *François Champollion* volt az a szellemi óriás, ki a hieroglifák megfejtésével az egyiptológia megalapítója lett.

Az egyiptomiak legterjedelmesebb irodalmi terméke a *halottak könyve*. E mű teljesen visszatükrözi az óegyiptomiak egész bölcséleti és vallásrendszerét s örök időkre a szellemi munkásságnak egy monumentális terméke marad. Szent könyv, melyet gondosan őriztek a templom-

ban, nehogy avatatlan szem beléje tekintsen. Erőtéljes, csodákat művelő imákat tartalmaz, melyeket Thot isten a gyenge és könnyen tévedő emberi nem iránt való szá-
nakozásból maga szerkesztett és a papok előtt felfede-
zett. A papok számtalan másolatot készítettek e könyv-
ről s belőle egy-egy példányt minden halott mellé a
sirba tettek.

Az *orvosi tudománynak* és a *csillagászatnak*, ugyszin-
tén a *menyiségtannak* is akadtak tudományos művelői
a pyramisok hazájában. A legfontosabb irodalmi termé-
kek, melyek minderre vonatkozólag bennünket felvilágo-
sithatnak, a *Papyrus Ebers* és a *Papyrus Rhind*.

Az egyiptomi vallás fő- és alapvonása *Isten egysége*.
„Isten az Egy, az Egyetlen, az Egyedüli, a ki mellett
nincsen más.” „Ő teremtet mindent és Ő az egyetlen, a
ki nem teremtetett.” Ezt az istenfogalmat azonban a kü-
lönböző kerületekben különbözőképen személyesítették
meg. Így keletkezett az eredetileg *egy* Istentől az *istenek*
egész sora, a kik azonban valamennyien egy *nuter-
nutera*, vagyis egy „*Mindenható*” megtestesülését visel-
ték magukban. E folyamattal kapcsolatban fejlődhetett
ki az általános mythológia, a mely az isteneket min-
denféle mondák szövevényébe vonja bele és őket alák-
talan, nagy szellemekből ember módjára érző és cse-
lekvő, határozott jellemmel fölruházott lényekké alakítja át.

Valamennyi isten élén *Ra* áll, a napisten, a kit egész
Egyiptomban mint legfőbb istenséget ismertek el; meg-
közelíthetlen fenségben áll az emberek és istenek fölött.
Horus is, erőteljes fia, a ki az időnként uralkodó király-
ban „*Ra fiában*” nyilatkozik meg, korán nemzeti istensé-
gévé vált Egyiptomnak.

Mindegyik istenséget meg kellett valahogyan szemé-
lyesíteni. A mint a nap hevítő és világító erejében Ra-t
és Horust ismerték föl, úgy a többi istenségnek és jellem-

VIII. SZÁMU TEREM.

ző vonásaiknak is testet igyekeztek adni. Így keletkeztek az istenek különféle megtestesülései és megnyilatkozásai és ez a forrása az egyiptomiak híres állatimádásának, a mennyiben bizonyos állatokat úgy tekintettek, mint valamely isten sajátos tulajdonságának vagy magának ez istennek a megtestesülését.

Az egyiptomiak fölfogása szerint az ember testi, halandó részén kívül még két halhatatlan szellemi tényezőtől állott. Az egyik, a melyet *Ba*-nak neveztek, a halál pillanatában elhagyta porhüvelyét és madár gyanánt föl szállt az üdvözültek birodalmába, hogy ott, miután Osiris birói széke előtt a vizsgálaton átment, minden földi nyomoruságtól háborítlanul örömmel teljes életben legyen része. A másik szellemi tényező a *Ka* volt. Ez is elhagyta a halál beálltakor az élettelen testet, de mégsem szabadulhatott föl teljesen az anyagtól. A halál után is az elhunyt közelében maradt és emberfejú madár képében lebegett a holttest fölött, hogy avval tetszése szerint ismét egyesülhessen. A mit a halandó teste haláláig cselekedett, azt folytatja a *Ka* is, miután elhagyta a testet. Azért a rokonok bizonyos ünnepnapokon ajándékokat vittek neki, húst, kenyeret, kalácsot, sört, bort, továbbá ruhákat, tömjént és arczfestéket, hogy semmi- ben se lásson hiányt. Az „örök lakás“, a hogy a sirt nevezték, ennél fogva két részből állott: az egyik, a mely örök időkre zárva maradt és senkinek sem volt megközelíthető, a sarkophagot zárta magába a beléje helyezett múmiával, míg a másik rész, a melybe az élők bejuthattak és a földi halál utáni második létben tulajdonképen lakása volt a halottnak.

Hogy a lélek tetszése szerint visszatérhessen a holttestbe, ezt meg kellett óvni a fölloszlástól. A halott tüdejét, máját, veséjét, szívét és egyéb belső részeit négy kőből készült kanopusba tették. Miután a lágy részeket

kivették a testből, ezt kilúgozták, pálmaborral megmosták és bizonyos vegyi szerekkel bebalzsamozták, ezután finom leplekbe göngyölték és hosszú, finom vászonszalagokkal bevonták, hogy ily módon lehetőleg légmentesen legyen beburkolva. Végre kemény papirlemezről vagy sykomorus fából készített koporsóba tették a múmiát, a koporsót pedig kősarkophagba vagy faszekrénybe helyezték.

Minthogy azonban a bebalzsamozás legtökéletesebb eljárásai mellett sem lehetett a testet örök időre megtartani, azért az egyiptomiaknál az volt a szokás, hogy még életükben elkészítették egy vagy több lehetőleg hasonló képmás-szobrukat. Ezeket a sirba tették, hogy a *Ka* legalább az elhunyt képével tetszése szerint egyesülhessen. De hogy a halott a földi élet kényelméről se legyen kénytelen lemondani, egyidejűleg több szolga szobrocskáját is melléje tették, a melyek a *Ka* meglelevenítő erejénél fogva uroknak az üdvözültek birodalmában is szolgálhattak. Az egyiptomiak vallási fölfogása szerint azonban a megboldogultaknak Osiris földjeit kellett művelniök és öntözniök. A későbbi korban az egyiptomiak nem tartották ezt valami nagy boldogságnak és azért a következő kibuvóhoz folyamodtak. Minthogy a *Ka* szellemi erejénél fogva a holt követ is meglelevenítheti, szobrocskákat tettek a sirba, a melyeknek az volt a rendeltetésök, hogy mint a halott helyettesei a mezei munkát elvégezzék. Néha fából, kőből, nagyrészt azonban fajánszból készültek, múmia formájúak és földművelési eszközöket, kapát és magos-zsákot tartanak kezeikben. Az elhunyt nevét viselik és rögtön jelentkeznük kell, ha az illetőt nevének munkára szólítják. Fölriratuk rendesen a halotti könyv hatodik fejezete: *„Ő te alak, ha N. N.-t azokra a munkákra fölhívják, a melyeket a másvilágon végeznie kell, ha megparancsolják, hogy a földeket művelje, hogy a*

partokat öntözze, hogy a Kelet homokját Nyugat felé szállítsa, szólj te: én vagyok, itt vagyok.“ Azért egyiptomi nyelven *Usebti*-knek, „felelő“-knek hívták ez alakokat.

Azok az emlékek, a melyeket Egyiptom földje tartott fönn az utókorra, a művészet történetében mindenkorra az első helyet biztosítják számára földünk történeti népei között. Egyiptomban maradtak fönn a legrégibb emlékek, a melyeket az ember művészi ösztöne a történeti időkben létrehozott. Itt emelkednek a régi birodalom királyainak hatalmas, tiszteletet gerjesztő siremlékei: a *gúlák*. A pharaok régi birodalmának ezek a legrégibb és legjelentősebb emlékei. Mesterséges hegyek gyanánt emelkednek ez óriási épületek és rengeteg arányaikkal, valamint régiségökkel szinte félelmes bámulatot keltenek a szemlélőben. A legrégibb közülök a sakkarahi *lépcsőzetes gúla* a 3. dynastiából származó *Zoser* királynak a sirja (K. e. IV. évezred). A leghatalmasabbak a 4. dynasztia királyainak a gúlái, a melyeket *Chufu*, *Chafra* és *Menkaura* királyok építettek *Gizeh* mellett. Chufu gúlája egyuttal a legóriásibb építészeti alkotás, a melyet ember keze valaha létrehozott.

Nem kevésbé nagyszerű hatásuk a templomok fönnmaradt romjai. Valamennyi egyiptomi templom között a legnagyobb a *karnaki* templom, a Nilus keleti partján. Nemcsak a templomok, hanem valamennyi, a Nilus völgyében reánk maradt építészeti művek között az első hely illeti meg. Az építészetnél nem kevésbé volt jelentékeny az egyiptomiak *szobrászata*. A legtökéletesebb mű, a melyet egyiptomi művész valaha alkotott, a gizehi muzeumban levő faszobor, a mely *scheich el-beled*-et, vagyis falusi bírót ábrázol.

Az egyiptomiak legrégibb nemzeti ruhája a kötény volt. Kezdetben rövid, négyszögűre szabott fehér kelmedarab-

ból állott, a melyet meglehetősen lazán a csipők körül kötöttek, míg a lábak a térden alul födetlenek maradtak. Az előkelők azonkívül övet is viseltek s néha még párducz bőrt is vetettek vállaikra. Végre két kötény viselete válik szokássá. A Kr. e. 16. századtól fogva szokássá válik, hogy a törzsre is ruhát öltenek. Az övön alól megkötött rövid ing ezentul elmaradhatlan ruhadarabja minden magasabb rangu személyiségnek. Ünnepestélyes alkalmakkor ez időben már valami köpenyfélét is viseltek, a mely szorosan hozzásimult a háthoz, elől, a mellen pedig össze volt fogva.

A nők viselete minden időben nagyon egyöntetű volt. A király leányától kezdve a pór nőig mindenki egyforma ruhát viselt. Egyszerű köntös volt, hajtások nélkül, finom, átlátszó szövetből készült és annyira hozzásimult a testhez, hogy annak minden egyes idomát világosan föltüntette. A mell alatt kezdődött és a bokáig ért; a vállakon két szalag tartotta meg. E ruhadarabhoz utóbb még egy kissé bő köpeny járult, a mely szintén finom, átlátszó vászonból készült. Csak a K. e. 12. század közepe óta kezdtek át nem látszó alsó ruhát is hordani.

Föltűnő, hogy lábbelit csak meglehetősen későn kezdtek viselni. A középső birodalom idején mindenki — nő és férfi egyaránt — meztláb járt, ha különben viselete a legdiszesebb volt is.

Süveget csak a királyi család tagjainál találunk. A király vagy kettős koronát viselt, vagy hadi sisakot, vagy sajátóságos módon hajtogatott kendőt. A királyné az u. n. keselyűs főkötőt hordotta, a herczegek kendőt viseltek, gyakran a fiatalságot jellemző hajfürtöt helyettesítő lelógó, széles szalaggal.

Az egyiptomi történelem korának a meghatározása a legnehezebb feladatok közé tartozik. E tekintetben a legkiválóbb tudósok is jelentékenyen eltérnek egy-

mástól. Az egyiptomi állam kezdetét *Boeckh* a Krisztus előtti 5702., *Unger* az 5613., *Brugsch* a 4455., *Lauth* a 4157., *Lepsius* a 3892., *Bunsen* a 3623., *Meyer* pedig a 3180. évre teszi.

Áttekintés okáért itt adjuk az egyiptomi történelemnek jelenleg általánosan használatos korszakokra való beosztását:

- I. Régi birodalom — I.—X. dynastia (kb. 3100—2100 Kr. e.)
- II. Középső birodalom — XI.—XVII. dynastia (kb. 2100—1575 Kr. e.)
- III. Új birodalom — XVIII.—XX. dynastia (kb. 1575—1100 Kr. e.)
- IV. Libyai korszak — XXI.—XXV. dynastia (kb. 1100—700 Kr. e.)
- V. Késői korszak — XXVI.—XXXI. dynastia (kb. 700—332 Kr. e.)
- VI. Görög-római korszak — Kr. e. 332-től fogva.

21. SZÁMU SZEKRÉNY.

1713. FAKOPORSÓ DARABJA (fenekének töredéke). Belső síkján gipszszel bevont alapon fehér-fekete sávos bika, a mely a múmiát hátán hordja. A régi birodalom idejéből. Thébából. Ajánd. Csoma József.

1714. EDÉNY, márványból, kis füllel, kerek talppal. A régi birodalom idejéből. Ajánd. Ungár Ignác.

1715. FÁBÓL FARAGOTT SZOBOR FÜLE. A régi birodalom idejéből. Találták Thébában. Ajánd. Csoma József.

1716—1719. AGYAGEDÉNYEK. A régi birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1721—1723., 1725. MÚMIÁK BURKAINAK TÖREDÉKEI, nilusi iszapból, vászonból és vékony gipszrétegből. A középső birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1724. DOMBORMŰ TÖREDÉKE, homokkőből faragva. A középső birodalom elejéről (körülbelül 2100 év K. e.) Ajánd. Csoma József.

1726. PALACZKSZERŰ EDÉNY, kék fajánszból. Thébából való. Hasonló edényeket helyeztek a halottak

mellé kisebb amulettek megőrzése czéljából. A középső birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1727. DÖMBORMŰ TÖREDÉKE, égetett agyagból. A középső birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1728. USEBTI, égetett agyagból. A középső birodalom idejéből.

1729. MAJOM TORZÓJA, égetett agyagból. A középső birodalom idejéből.

1730. MŰMIA BURKÁNAK TÖREDÉKE. *Horus* feje van reá festve és megmaradt a napkorongnak egy része is, mely az isten fejét koronázta. A középső birodalom idejéből. Találták Thébában. Ajánd. Csoma József.

1731. SARUNAK TALPA, bőr. A középső birodalom idejéből.

1732. SÍRKŐ, mészkőből. Az elhunynak, kinek emlékére állították, *Paharu* volt a neve. A felső szakaszban *Osiris* alakját látjuk, mögötte áll neje és nővére, *Isis*, előtte az elhunyt, imára emelt kezekkel, könyörögve, hogy az alvilág hatalmas istene fogadja kegyelmesen a neki felajánlott áldozatot. Az alsó szakaszban az elhunyt rokonainak a képei vannak kifaragva, mindegyik fölött hieroglif-írással névvel. A középső birodalom idejéből. Találták Alsó-Egyiptomban. Ajánd. Bubics Zsigmond.

1733. ALABASTROMEDÉNY, esztorgályozva és csiszolva. Olajat vagy kenőcsöt tartottak benne. Az új birodalom idejéből, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1734. PALACZKALAKU EDÉNY, cserépből, gömbidomú testtel. Az új birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1735. KÉTFÜLŰ KIS KORSÓ, cserépből, fehér festékekkel bevonva, melyre az egyik oldalon vörös gyűrű van festve, mely egy nagyobb kék gyűrűbe van helyezve. Ajánd. Csoma József.

1736. SZOBROCSKA TALAPZATA gránitból, a melyen a rajta állott alak lábujjai még megmaradtak.

1737—1760. AMULETTEK, ÉKSZEREK ÉS DISZTÁRGYAK az uj birodalom idejéből. Összesen 24 drb.

1761. EMBERFEJŰ MADÁR, a lélek jelképe, fából faragva. A lybiai korszakból. Ajánd. Csoma József.

1762. USEBTI, fából faragva, barnára páczolva. Hátúl egysoros fölirat. Az uj birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1763. BÉLYEGZŐ, égetett agyagból. Agyag-tárgyakat jelöltek vele. Az uj birodalom idejéből, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1764. SEBEK ISTEN FEJE, világoszöld fajánszból.

1765. SZOBROCSKA TALAPZATA, fekete bazaltból, felíratából annyit megtudunk hogy egy királyi írástudó állíttatta a szobrocskát. Az uj birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1766. BONZTÜKÖR, fogantyuja letört. Az uj birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1767. FEKETE GRÁNITBÓL FARAGOTT SZOBROCSKA balkeze és hozzávaló testrészei. Igen szép kivitelű munka, bizonyára a XVIII. dynasztia (Kr. e. XV. század) idejéből, a mikor a művészet Egyiptomban újra felvirágzott. Ajánd. Csoma József.

1768. MÚMIA MELLDISZE, kék üveggyöngyökből. Az uj birodalom idejéből, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1769. MÚMIA BURKÁNAK TÖREDÉKE. Sárga alapon világosan látszik két védő szellem ráfestett képének a nyoma: a majomfejű *Hapi*-é és a sakálfejű *Kebeh-Sennuf*-é. *Hapi* alakjától balra a napkoronggal koronázott uraeus-kigyót látjuk, az isteni mindenhatóság szimbolumát. Az uj birodalom idejéből, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1770. MÚMIA BURKÁNAK TÖREDÉKE. A karvalyfejű *Horus* isten alakja, fején az *Atef*-koronával, erősen

kidomborodik és aranszinnel van kifestve rajta. Szokatlan gondos, finom kivitelű. Az új birodalom idejéből, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1771. SIRTÁBLA TÖREDÉKE, fából, befestve. Emberi alak alsó része, a szokásos ruházaton kívül párduczbőrrel ellátva. Az új birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1772. AMULET, fából, eredetileg koporsó mellső részére volt erősítve. Két oldalt a sakálfejű *Amubis* alakja, kezeiben az istenek ostorával. Az új birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1773. SIRTÁBLA TÖREDÉKE. A felső szakaszban majom (pávián) alakja lépked, mellső kezeit imára emeli. *Thoth*-nak, a bölcsesség istenének jelképe. Az új birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1774. MÚMIA BURKÁNAK TÖREDÉKE, vászonból és stuccóból. Fehér alapra *Osiris* isten neve van ráfestve. Az új birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1775. MÚMIA BURKÁNAK TÖREDÉKE, gipsz-stuccóval bevont vászonból; gazdag festett diszitással. Guggoló női alak, fekete parókával és homlokán vörös szalaggal, feje fölött a napkoronggal: *Isis* istennő, a ki szárnyait védőleg terjeszti ki a halott fölött, annak jeléül, hogy az az itélőszék előtt „becsületes“-nek ítéltetett és az isteni család védelmét élvezi. Föliiratának értelme: „*Megszólítás Isis, a Nagy, az Istenannya részéről.*“ Az új birodalom idejéből.

1776—1782. SZOBROCSKÁK S EGYÉB TÁRGYAK az új birodalom idejéből. Összesen 7 darab.

1783—1790. AMULETTEK, DISZTÁRGYAK ÉS ÉKSZEREK az új birodalom idejéből. Összesen 8 darab.

1791—1799. AMULETTEK, DISZTÁRGYAK ÉS ÉKSZEREK az új birodalom idejéből. Összesen 9 darab.

1801. USEBTI, világoszöld fajánszból, múmia formájú. A fölírat szerint az elhunyt czime: „Amon énekesnője“. Az uj birodalom idejéből. Ajánd. Szlabey Zsigmond.

1802. USEBTI, világoszöld fajánszból, múmia formájú. A fölírat szerint az elhunyt czimei: „*A ház urnője*“ és „*Amon énekesnője*.“ Neve: *Nes-mut*. Az uj birodalom idejéből. Ajánd. Szlabey Zsigmond.

1804. USEBTI, kék fajánszból. Fölírata szerint az elhunyt czime és neve: „*A ház urnője, Ta-yu-spteh névvel*.“

1807. MÚMIA. PARÓKÁJA, az uj birodalom idejéből. Találták Thébában. Ajánd. Csoma József.

1808. MÚMIA PÓLYÁJÁNAK DARABJA, egyik részén világosan fölismerhető uraeus-kigyós diszitménnyel. Az uj birodalom idejéből, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1809., 1810. KÚP, agyagból égetve. Eredetileg a thébai sziklasírok ajtóí fölé voltak befalazva, hogy a fölső sziklafalat kiegyenlítsék. Mindannyi az illető nevével van ellátva, a kinek a sírjához tartoztak. Az uj birodalom idejéből. Ajánd. Csoma József.

1812. MÚMIA-PÓLYÁNAK DARABJA, vászon, egyik végén hosszabb rojtokkal. Meghatározatlan időből.

1815—1818. USEBTIK, fajánszból. Az uj birodalom idejéből és a libyai korszakból. Ajánd. Csoma József és Komjáthy Lőrincz.

1819. MÚMIA. Gyermekek lábának része, a pólya alatt kékes-zöld üveggyöngyökkel diszítve. Meghatározatlan korból.

1820., 1822. AMULET, bronzból. *Nefer-Tem* isten szobrocskája. A libyai korszakból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

1826. MÚMIA. Emberi kézfej. Meghatározatlan időből.

1827. MÚMIA. Emberi lábfej. Meghatározatlan időből.

1828. PAPYRUS TÖREDÉKEI. Meghatározhatlan időből, Karnakból. Ajánd. Csoma József.

1832. IBIS MADÁR MÚMIÁJA. A késői korszakból, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1834. ISIS ISTENNŐ SZOBROCSKÁJA, fából faragott, hátsó részén aranyozás nyomaival. Üvegszemei elvesztek. Fejdisze eredetileg Hathor istennőt jellemezte. Az istennő ülve szoptatja fiát, *Horus*t. A késői korszakból. Ajánd. Csoma József.

1835—1862. AMULETTEK, DISZTÁRGYAK ÉS ÉKSZEREK a késői korszakból. Összesen 28 darab.

1863—1886. AMULETTEK, DISZTÁRGYAK ÉS ÉKSZEREK a késői korszakból. Összesen 24 darab.

1887. SZENT MACSKA, bronzból, felényi életnagyságban. A macskát az egyiptomiak *Bast* isten képviselőjének tekintették. A késői korszakból.

1888—1891. USEBTIK, fajánszból. A késői korszakból. Ajánd. Csoma József.

1892. USEBTI, világoszöld fajánszból. Mindkét kezében földmívelési szerszámokat tart, hátán vetőzsák. Mellső oldalán ötsoros felirat, a halotti könyv VI. fejezetének részlete, megrontva. A késői korszakból. Ajánd. Szlabey Zsigmond.

1893. USEBTI, világoszöld fajánszból; Nyolczsoros fölíratának tartalma: „*Óh te Usebti, ha N. N. (név és czim nem világos) a túlvilágon végzendő munkákhoz szólíttatik, hogy a földeket mívelje, a partokat öntözze, a Kelet homokját Nyugat felé szállítsa, szólj te: én vagyok, itt vagyok!*” A késői korszakból. Ajánd. Szlabey Zsigmond.

1894., 1897. USEBTIK fajánszból. A késői korszakból. Ajánd. Bubics Zsigmond és Csoma József.

1898. KIRÁLY SZOBROCSKÁJA, bronz, fején hadi sisakkal és az uraeus-kigyóval; lépő helyzetben. Typusa

szerint valószínűleg *Taharqa* aethiopiai király (Kr. e. VII. század). A libyai korból. Ajánd. Csoma József.

1899. KOPORSÓ baloldalának darabja, sykomorusfából, kívül-belül helyenként nilusi iszappal borítva. Külső és belső felületén sárga alapon festett ábrázolások láthatók.

A külső felület festett díszítése három részre oszlik. A legfelső mezőben szalagdiszitményt látunk, fejükön napkorongot viselő uraeuskigyókból képezve. Keskeny szalagdisz választja el tőle a második szakaszt, amely jobbról balra futó egysoros fölíratot tüntet föl. E fölírat: »Isishez, a Nagyhoz, az Istenanyához« intézett imát tartalmaz, amely az elhunytak az áldozati adományokat biztosítja. A harmadik rész ismét három szakaszra oszlik. Középen jobbra *Osiris*, az alvilág istene, ül trónusán. E középső mező bal felén az elhunyt nő képét látjuk. Az istenek szakállát viseli, ruhája a finom, átlátszó szövetből készült *kalysiris*, nyaklánczon kívül hosszú lánczról lelógó amulettet hord ékszer gyanánt. Kezeit ima és magasztalás jeléül *Osiris* felé emeli. A két alak között az áldozati asztal áll, áldozati adományokkal megrakva; ugyanitt madár alakja jelenik meg (feje megrongálva). Bizonyára emberfejű madár, *Ba*-nak, az istenséghez szálló léleknek a jelképe. A madár mögött a *.j* jelet látjuk, az égő láng, az újból föllobbanó élet jelképét. *Osiris* lábai előtt hieroglifes fölírat e mondattal: »Ő oszt életet és uralmat«. E középső szakasz felső részén, a leírt áldozat-jelenet fölött, nyolcz kisebb hasábra osztott fölírat, e fölött pedig tojássoros diszitmény látszik. Az áldozati jelenettől jobbra öt, balra hatsoros fölírat van: *Ra*-hoz, *Horus*-hoz, *Tum*-hoz és *Ptah-Sokar-Osiris*-hez intézett imák. — A belső felületen védő szellemek képei vannak: a majomfejű *Hapi*, a karvalyfejű *Dua Mutef* és a sakálfejű *Kebeh-senuf*. Az új birodalom idejéből. Ajánd. Bárczay Ödön.

1900. SZENT MACSKA, bronzból, az életnagyság negyede. Alsó része hiányzik. Nyakkötője és a mellén lévő táblácska még fölismerhető. A késői korszakból.

1901—1991. AMULETTEK, ÉKSZEREK ÉS DISZTÁRGYAK a késői korszakból. Összesen 19 db.

1920—1948. AMULETTEK, ÉKSZEREK ÉS DISZTÁRGYAK a késői korszakból. Összesen 29 db.

1949. MŰMIA. Emberi kéz, az alsó karcsont mintegy felével. Meghatározatlan időből.

1953. MINTA, fából. Osiris-szobrocska előállítására szolgált. Meghatározhatlan időből. Ajánd. a Klimkovics testvérek.

1954. MÚMIÁNAK DARABJA. Meghatározhatlan időből.

1955. MÚMIA. Emberi láb, az alsó lábszár felével. Meghatározhatlan időből.

1956. IBIS MADÁR MÚMIÁJA. A késői korszakból, Thébából. Ajánd. Csoma József.

1964. AMULET, világoszöld fajánszból; szem ábrázolása, régi, hagyományos formában. Az egyiptomiak az *Uda*-szemet, vagyis *Horus* isten szemét a jó forrásnak tartották s innen eredt az a szokás, hogy a szem ábrázolását amulet gyanánt használták. A késői korból. Ajánd. Csoma József.

1965., 1967. SZENT MACSKA szobrocskája, bronzból. A késői korszakból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

1966. KARVALY FEJE, bronzból, Alsó-Egyiptom koronájával. *Horus* isten képviselője. A késői korszakból. Ajánd. Csoma József.

1968. OSIRIS KORONÁJÁNAK TÖREDÉKE, bronzból. A késői korszakból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

1969. LEPÉNY. Ismeretlen korú. Ajánd. Csoma József.

1970. KARVALY BRONZSZOBROCSKÁJA, fején Felső- és Alsó-Egyiptom koronájával. *Horus* isten képviselője. A késői korból. Ajánd. Csoma József.

1971. BRONZSZOBROCSKA. A gyermek *Horus* (Horpá-hrud, a görögök Harpokrates-e). Gyermek-voltát szájához emelt keze és a jobb halántékán lévő hajfürt fejezi ki. A késői korszakból. Ajánd. Csoma József.

1972. ISIS istennő bronzszobrocskája. Az istennő ül és a kis *Horus*-t ölében tartja, jobb kezével melléhez nyúl, hogy fiát szoptassa. A késői korszakból. Ajánd. Csoma József.

1976., 1977. USEBTIK fajánszból. A késői korszakból, Assasitból (Théba). Ajánd. Csoma József.

1978. AMULET, bronzból, füllel ellátva. Macskát ábrázol. A késői korszakból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

1979., 1980. OSIRIS bronzszobrocskájának részlete. A késői korszakból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

1981. MUMIA BURKÁNAK TÖREDÉKE. Festett ábrázolása két védő szellemet mutat be, a melyek őrizetére bízták a halott belső részeit. Ez alakok: a majomfejű *Hapi* és a sakálfejű *Dua-mutef*. Meghatározhatlan időből.

1983. ÖNTÖMINTA, kis halotti alakok előállítására. A görög-római korszakból.

1984. OSIRIS bronzszobrocskája. Lapos; fején Atef-koronát visel, isten-szakálla van, jobb kezében jogart, baljában ostort tart. A görög-római korszakból. Thébából. Ajánd. Csoma József.

1987. OSIRIS bronzszobrocskája. Az isten a szokásos isten-szakált és az Atef-koronát viseli, a mely az uraeus-kigyóval van ékesítve. Jobbjában ostort, baljában jogart tart. A talapzat fölirata szerint *Horsiest* készítette, a mint főleg a késői korban magánemberek gyakran ajánlottak föl ilyen szobrokat a templomoknak. A késői korszakból.

1988—1995. USEBTIK, DISZTÁRGYAK, ÉKSZEREK ÉS AMULETTEK a görög-római korszakból. Összesen 8 darab.

1996. LÁMPA, cserépből. Felső lapja felső nyílását keresztyszerű diszitmény ékesíti. A görög-római korszakból, Abydosból. Ajánd. Csoma József.

1997—1999. USEBTIK, fajánszból. A görög-római korból. Ajánd. Szlabey Zsigmond, Csoma József és a Klimkovics-testvérek.

2000. NYUGVÓ OROSZLÁN, kőből. Múmia melléklelete volt. A görög-római korszakból.

2001—2029. AMULETTEK, ÉKSZEREK ÉS DISZTÁRGYAK a görög-római korszakból. Összesen 29 darab.

2031. LÁMPA, cserépből. A görög-római korszakból, Denderahból. Ajánd. Csoma József.

2032. OSIRIS bronzszobrocskája. A görög-római korszakból, Luxorból. Ajánd. Csoma József.

2033. LÁMPA, cserépből. Felső lapján béka alakja látható. A görög-római korszakból, Elephantinéből. Ajánd. Csoma József.

2034. OSIRIS bronzszobrocskája. A görög-római korszakból, Luxorból. Ajánd. Csoma József.

2038—2051. AMULETTEK, ÉKSZEREK ÉS DISZTÁRGYAK a görög-római korszakból. Összesen 14 darab.

GÖRÖG ÉS RÓMAI RÉGISÉGEK.

Az antik világ népei között művészetben s műveltségben a görög volt a legnagyobb. A görög képzőművészet nem restelte társául fogadni az ipart s így együttes erővel befejezett remekekkel tudott létrehozni.

A görögök iparművészetében nagy s jelentős szerepet játszik az edénykészítés mestersége, ami a diszedények előállításánál valósággal művészi magaslatra emelkedik. A görög edények nemcsak közönséges házi használatra, de főleg halotti tisztelet jelvényeiül szolgálva, szebbnél-szebb alakokban készülnek. A kifestett vázakat sirokba teszik, fogadalmi ajándékok gyanánt templomokban helyezik el, vagy nyilvános tornaversenyeken díjak gyanánt adományozzák s ez esetben nagybecsű festményekkel díszítik azokat. A görög edények kivétel nélkül finoman iszapolt agyagból, korongon vagy mintában,

bámulatos formaérzéssel s néha alig papirvastagságu fallal készültek. Alakjuk száznál jóval többre rug s rendeltetésükhöz képest mindegyik alak más-más névvel bír.

A vázák Görögországnak igen fontos kiviteli czikkei voltak s leginkább a pompa- s művészetszerető rómaiak által vásároltattak. Etruszk és római sírokban idáig közel 100,000 példányban találtak görög vázákat, melyek az ó-kor történetére, vallási, társadalmi és művészi életére vonatkozó ábrázolásaikkal rendkívül fontos adatokat szolgáltatnak a történetírónak s műtörténésznek egyaránt.

Azokat a görög vázákat, a melyek vörös alapon fekete figurákkal vannak díszítve, *attikai* vázáknak, a melyek pedig fekete alapon vörös alakokat tüntetnek fel, *apuliai* vázáknak nevezik. A görög agyagművességben a mai értelemben vett máz (glazura) még nem volt ismeretes. A feketére fényezett edények festését és azok firniszszerű fényes rétegét vagy *enkausztikus* módon, vagy aszfaltfestékekkel készítették.

A görög agyagművesek nemcsak edények, de szobrocskák s egyéb plasztikus alakok készítésével is foglalkoztak. A leghíresebbek ezek közül a hajdani *Tanagra* helység közelében fölfedezett sírokban található agyag-szobrocskák, melyeken sokszinű díszítés, néha aranyozás nyomai is láthatók. Egy ilyet birunk a 2067. szám alatt kiállított példányban, mely görög nőt ábrázol hosszú, redős peploszban s himationban.

A keramikán kívül a görög iparművészet hatalmas lendületéről az ötvösművek sorozatai s a régi görög ötvösmesterek korunkra maradt nevei is tanuskodnak. A görögök nagy mesterei voltak a bronzöntésnek is. Szobrok öntésére a *delosi* és az *eginai bronzot*, edényekre pedig a rómaiak idejében oly híressé vált *korinthusi érczet* szerették a legjobban. A görög technikai művészet tör-

ténetének fölötté becses emlékeit birjuk végre az antik érmekben is. Görög művész, a syracusai *Euainetos*, véste a szakférflak által már régóta s egyetértőleg minden idők legszebb érmének elismert pénzét: a nevével signált híres syracusai dekadrachmát is, melynek egy gyenge sárgaréz utánzata a XII. teremben kiállított pénzgyűjteményben látható.

A görögországi keramikus nemcsak a helyi szükséglet, de a külső export számára is dogozott, s főkép a rómaiak nagyon szerették a görög vázákat, a miből azt tanuljuk, hogy a rómaiak keramikája alacsonyabb fokon állt a görögökénél. A római keramikus nem is igen alkotott művészi becsü edényeket; nagyban való, gyári produktum számára, a közhasználat igényeire rendezte be műhelyét, melyben rabszolgákkal dolgoztatott s az agyagművesség nem művészi, hanem jövedelmező ágát művelte. Mindezek daczára a római *figulus* olyan terméket is hozott létre, a mely a római agyagművességnek egyedül álló specialitása. Ez a *terra sigillata*-nak nevezett korállvörös cserépedény, melynek töredékei a „római hatalom területét úgy megjelölik, mint a vezérkövületek a geologiai korszakokat.“ Aránylag silány agyagárú ez, de előállítási módra, alakra, színre és diszítésre nézve annyira specialitás, hogy a barbárok soha sem tudták utánozni. A terra sigillata — bélyegzett cserép — edények nevüket a beléjük nyomott fazekas-bélyegektől nyerték. Felületük bámulatos szép, egyenletes s majdnem korállvörös színű, firniszhez hasonló réteggel van bevonva. Sima edények ritkán készültek, a legtöbbet domborművü rajzok, állat-, ember-alakok, fák s növényornamentumok diszítik. Ezeket részint agyagformákban fa-, gipsz- vagy fémbélyegzőkkel, részint mustrázó kerékkel, vagy sűrű agyagpép ráecsetelése által készíthették. Minden darab a készítő, a diszítő, vagy a gyári hely megnevezését kapta a bélyegben, mit sokszor visszájára is nyomtak a puha agyagba.

Terra sigillata edényeket leginkább az etrusiai *Arretiumban* (a mai Arezzóban) készítettek ugyan, de azért más itáliai fazekas-műhelyek is foglalkoztak a kevésbbé finom agyagáruk előállításával, miket azután kereskedelmi úton messzi tartományokba eljuttattak. Ezenkívül virágzó fazekas-műhelyek voltak Hispániában, Galliában, Germániában sőt Pannóniában s Dáciaiban is, a melyekben jól vagy rosszúl, de utánozni igyekeztek az itáliai kapós árút.

A római agyagművességnek egy másik produktuma az Egyiptomból átszármazott *lámpa*, vagy *mécses* volt. A közönséges élet e nélkülözhetlen tárgya, mely jelképes és vallásos jelentőséggel is bírt, ezrével kerül elő római telepekről. Használták világításra, palotában s kunyhóban egyaránt; olajat égettek benne, mit az előkelők illatszerekkel kevertek; a felső lapon lévő két nyílás közül az egyik az olaj betöltésére, a másik a kanócz számára szolgált, mely lehetett kákából, amaranthusból, vagy papiruszból. A discust sokszor domborműves ábrázolásokkal, a római kereszténykorban Krisztus-monogrammal díszítették (2207. sz.)

A római agyagművek legdurvább fajtái közé tartoznak végre a téglák, a vízvezeték-csövek, a csatornák bélelésére szolgáló agyaglemezek s a padozattéglák, a melyek hol hat-, hol négyszögű, majd ismét kereszt, avagy piskóta-idomban fordulnak elő. A téglákat rendszeren a légiók katonái készítették s így a felületükbe nyomott bélyeg sokszor fontos okiratul szolgál a történetíróknak.

Nagy kifejlődést ért el a pompa- s fényszerető római népnél az ötvösség s az ékszerészet, a melyeknél nem csekélyebb mértékben gyakorolták a bronzöntés művészetét is. Róma első évszázadaiban a rómaiak bronzszükségletét az etruszk gyártmányok fedezték;

később utánozni kezdték ezeket, míg végre, a midőn a római művészi ipar a folyton növekvő fényűzés révén kifejlett, az etruszk befolyás teljesen megszűnik, hogy helyébe a görög lépjen. Míg a görögök és az etruszkok bronztárgyaikon a vésett ornamentumokat alkalmazták nagy előszeretettel, domboru műveiket pedig laposan kezelték, addig a rómaiak műveikre fölötté jellemzően a magasan kiemelkedő s a különböző tárgyakat és figurális diszitményeket a maguk teljességében előtűntető módon, gömbölyűen, készítették. Ez az edény egységes s művészi hatását lerontja.

A római bronzok változatos sorozatában a kisebb tárgyak közül fibulákkal, szobrocskákkal, tükrökkel, kulcsokkal, zárakkal, lámpákkal, edényekkel, a háztartás és pipereczikkek előszámlálhatlan válfajaival, továbbá kandeláberekkel, háromlábu asztalkákkal (triposzokkal), ember- s állatfejet ábrázoló, szekrények, székek, ágyak s más hasonló butorok diszítésére szolgáló domboru öntvényekkel stb. találkozunk.

A római iparművészet az *üvegkészítés* terén is sokat s kiválót produkált. A római üveges tevékenysége a legdurvább czikktól a legfinomabb kivitelű s legnehezebb technikájú üvegedény készítésére kiterjedt. A közönséges áru szintelen, vagy kékes-zöld, átlátszó üvegből készült, a legváltozatosabb formákban. A finom s drága üvegedényeknél azonban már komplikált; sokszor utánozhatlan technikai fogásokkal találkozunk. Ilyen a *mozaik*-, vagy *filigránüveg*, mely különböző színű üvegpálczák csoportosítása, kinyújtása s átmetszése által jött létre, miáltal a rajz mustrája feltűnővé lett. A római üveges értette az üvegmetszést, a köszörülést s a csiszolást is, sőt a köszörülés technikáját a legmagasabb fokig kifejlesztette. A római üvegek egyik specialitása az u. n. *vas diatretum*. Ennek kettős fala

közül a külső hálószerűen áttört s vagy kör-idomu szemekkel, vagy az edény testéből kiálló betükből alakított felirással díszített. Ezeket leirhatlan fáradsággal úgy faragták ki magából az edény testéből. Végre ismerték a rómaiak az üveg öntését, a keresztény korszak kezdetétől pedig az üvegnek aranylemezzel való ékítését is: a vékony aranylemez, miután arra vékony vonalakkal rajzokat s feliratokat bekarcoltak, az edény kettős üvegfala közé olvasztottak. A római üveges működési körébe vágott végre a mozaikpadlók számára szükséges apró, sokszínű üvegekoczkák készítése is.

Ha az üveg huzamosabb ideig van a levegő, a föld, vagy a víz hatásának kitéve, elveszti átlátszóságát s felületén egy rendkívül bájos, a szivárvány, vagy a gyöngyház színeit mutató, porhanyós réteg keletkezik. Ezt a jelenséget *irizáltsnak* nevezzük (2125. sz.). Antik üvegeken az irizáló réteg sokszor szokott előfordulni s ilyenkor annak régiségéről tanuskodik.

22. SZÁMU SZEKRÉNY.

2053. LEKYTHOS. Testén három pálmalevél. Antik görög.

2054. EDÉNYKE, sárga cserép. Antik görög, Herculanumból. Ajánd. Csoma József.

2055. EDÉNY, vörös cserépből. Függlámpa lehetett. Antik római. Találták Ó-Budán. Ajánd. Buczy Bódog.

2056. KYLIX, kétfülű, vörös cserép. Külső falán 2—2 nagy emberi szem között egy—egy álló férfialak festve. Antik görög. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

2058. OINOCHOE, vörös cserép. Szájnyílása háromkarélyu. Antik görög. Ajánd. özv. Bocskay Ignáczné urnó.

2060. LEKYTHOS, vörös cserép. Antik görög, Kr. e. 5—1. század. Ajánd. dr. Senka József.

2061. DISZEDÉNY (váza), cserép, feketére fényezett felülettel. Testének vörös alapján tizenegy antik ruházatu férfi és női alak és egy szárnyas génusz. Alattuk maszkaronokkal és kisebb szárnyas génuszokkal diszitett lombornamentum, ez alatt végre hegyes levelekből alakított bordűr. Antik görög, a Kr. e. 5. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

2062. LEKYTHOS, vörös cserép. Antik görög. Kr. e. 5—1. század. Ajánd. dr. Senka József.

2063. ARYBALLOS, zöldes-szürke cserép. Antik görög. Ajánd. dr. Senka József.

2064. FÜLES BÖGRE, vörös cserép. Antik görög. Ajánd. özv. Bocskay Ignáczné urnő.

2065. LEKYTHOS, vörös cserép. Testén egy paizsot tartó futó férfi s egy álló nő. Antik görög. Ajánd. dr. Senka József.

2066. CSESZE, sárgás cserép. Antik görög. Ajánd. dr. Senka József.

2067. SZOBROCSKA, terrakotta. Álló nőt ábrázol földig érő redős ruházatban. Antik görög, Tanagrából. Ajánd. dr. Senka József.

2068. LEKYTHOS, vörös cserép. Testén három emberalak. Antik görög. Ajánd. dr. Senka József.

2070. DOMBORMŰ, vörös cserép. Nőfejet ábrázol. Antik római. Ajánd. Csoma József.

2072—2092. FIBULA, bronzból, összesen 23 darab. Valamennyi az u. n. számszeríj-alaku fibulák csoportjába tartozik. Köztük a 2075. és 2087. számú vékony aranylemezzel van bevonva. Római típusok a Kr. e. 1—Kr. u. 1. századból.

2095. SZOBORNAK RÉSZE, emberfő, fehér márványból faragott. Antik római. Találták Jeruzsálemben. Ajánd. dr. Schwartz J. Leo.

2096—2117. FIBULA, bronzból, összesen 21 darab. Római típusok a Kr. u. 1—2 századból.

2118. DOMBORMŰ, vörös cserép. Szembe néző emberfőt ábrázol, koronászerű fejéssel. Antik római, a „Grotta de Sibillae”-ből. Ajánd. Csoma József.

2121—2126. PALACZKOK, üvegből. Antik rómaiak. Némelyiken gyöngyházfényű irizáló réteg. Ajánd. a Klimkovics-testvérek, Csoma József és Goldschmidt Emma úrhölgy.

2137—2143. KULCSOK, bronzból. Antik római. A 2141. számút ajándékozta Szemere Miklós.

2144. DOMBORMŰ, bronzból öntött. Férfit ábrázol mellképben. Antik római. Ajánd. Csoma József.

2145. LAKATNAK RÉSZE, bronzból öntött. Testén emberi arc, domborműben. Antik római. Ajánd. Csoma József.

2147. MÉCSES, bronzból öntött. Antik római mécsest utánzó modern hamisítvány. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

2149. ALAK, bronzból öntött. Részben meztelen ifjunak félalakját ábrázolja. Antik római.

2150. VENUSZ bronzszobrocskája. Antik római.

2151. CSENGETYŰ, bronz. Antik római. Ajánd. Csoma József.

2152. EDÉNYNEK FÜLE, bronzból öntött. Antik római.

2153. ALAK, bronzból öntött. Az ifju Bachust ábrázolója. Antik római.

2159. ALAK, bronzból öntött. Géniusznak vagy Victoriának mellképe, domborműben. Antik római.

2160. AMULET, bronzból öntött. Antik római. Találtak Pompéjben. Magtalan hölgyek viselték a nyakukon.

2163. FÜLES IBRIK, bronzból öntött. Antik római edényt utánzó modern hamisítvány. Ajánd. Bárczay Ödön.

2165. DOMDORMŰ, gipszből. Az etrúriai Medusa-fő modern másolata. Henszlmann Imre hagyatéka.

2167. TALPAS CSÉSZE, terra sigillata. Antik római. Ajánd. Böhm Pál.

2168. EDÉNYNEK TÖREDÉKE. Antik római, a „Grotte de Sibillae“-ból. Ajánd. Csoma József.

2169. TALPAS TÁNYÉR, terra sigillata. Lapja fenekén kibetűzhetlen felirat benyomva. Antik római. Ajánd. Böhm Pál.

2170. EDÉNYNEK TÖREDÉKE, terra sigillata. Lapján domború szalag, ez alatt madár. Antik római, a „Grotte de Sibillae“-ból. Ajánd. Csoma József.

2171. TALPAS TÁNYÉR, terra sigillata. Lapja fenekébe kibetűzhetlen felirat benyomva. Ajánd. Böhm Pál.

2173. BÖGRE, vörös cserép, gömbidomú testtel. Antik római. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

2174. CSÉSZE, vörös cserép, a terra sigillata-edényekéihez hasonló vörös foltokkal. Antik római. Ajánd. Buczy Bódog.

2175—2179., 2181—2212. MÉCSESEK, cserépből. Összesen 37 darab. Antik római készítmények. A 2007. és 2008. számún Krisztus-monogram.

2215. TÜKÖR bronzból öntött. Antik római tükörnek kitűnő ügyességgel készült modern utánzata. Henszlmann Imre hagyatéka.

2216. RÓMAI VIZVEZETÉK csövének darabja. Cserép. Kiásták Békés-Gyulán. Ajánd. a Békés-megyei Múzeum.

2217. OSZLOPFŐNEK TÖREDÉKE, mészkőből. Antik római munka Kolabsche-ből (Egyiptom). Ajánd. Csoma József.

2218—2222., 2224—2228. PADOZATTÉGLA, különböző idomu, égetett agyagból, összesen 10 darab. Antik római gyártmányok.

2229. FELIRATOS TÉGLA töredéke. Lapjába benyomva: CERI . . . Antik római.

2230., 2231. MÁRVÁNYLAP TÖREDÉKE, bevéselt betűk vonalaival. Antik római. Ajánd. Csoma József.

2232—2259. PADOZATTÉGLA, 28 darab, égetett agyagból. Antik római gyártmányok. A legtöbb Aquincumból származik. Ajánd. Csoma József és Klimkovics Flóris.

2264—2265. MOZAIKPADLÓ töredéke. Vakolatba rakott kockakidomú fehér márványdarabkákból. Antik római.

2260. ÜVEGMOZAIK-DARABKÁK, különféle színűek. Antik római, Pompéjiből. Ajánd. Csoma József.

2261. ÜVEGMOZAIK-DARABKÁK, különböző színűek, némelyik aranyozott. Antik görög, a bizánczi Hagia-Sophia-templomból. Ajánd. Hegedüs Lajos.

A VASKOR. A HALLSTADTI ÉS A LA TÈNE-KULTÚRA. NÉPVÁNDORLÁSI KOR.

A vaskort két kultúrcsoportra szokták osztani. A régebbit, mely a Kr. előtti 6. és 5. századra terjed s a bronzkorszakból való átmenetet képezi, *hallstadti* korszaknak, az újabbat, a vaskorszak teljes kifejlődésének korát pedig *La Tène* korszaknak nevezik. Ez hazánkban a Kr. előtti 4. századtól az 1-ső századig, vagyis a római hódítás koráig tartott.

A hallstadti kor elnevezését a felső-ausztriai *Hallstadt* városkától nyerte, a hol 1846-ban ezernél több sírból álló temetőt fedeztek fel, melynek felette gazdag mellékletei szolgáltak legelőször e kor megismeréséhez s jellemzéséhez. Átmeneti kor lévén, a bronznak s a vasnak vegyes használatát látjuk e korszakban.

A teljesen kifejlett vaskorszakot, az u. n. *La Tène-kulturát*, Svájcban, a neufchateli tó partjain lévő *La Tène* nevű telepen tanulmányozták a legelsőbben. Nevét is e teleptől nyerte, de nem azért, mintha e korbeli leléték

VIII. SZÁMU TEREM.

csak itt fordulnának elő, mert francia, angol, délnémet, cseh és magyar földön is sokszor akadunk e korszak emlékeire, a melyek a *kelta nép kulturáját képviselik*. Jellemző a La Tène-korra az *ezüst* fellépése s a *vert péns*, mely első ízben most jelenik meg a barbároknál. A La Tène-korszak vívmányai közé tartozik végre a *fazekas korong* feltalálása is, a mi által az edényipar fejlődése új mederbe terelődik. A La Tène-korban urnasírokkal és verembe való temetkezéssel találkozunk. Az urnákat kő- vagy faburkolattal veszik körül s felibük az elhunyt rangjához képest kisebb-nagyobb halmot emelnek. A gyakrabban található csontváz-sírok soros rendben, leginkább a hegylábak tövében fordulnak elő. Az elköltözött harczosnak sirjába teszik kardját, de nem ép állapotban, hanem összehajtogatva, vagy megcsonkítva, hogy épen ne kerüljön a sírt feldúló ellenség kezei közé. (2275. sz.) Ezenkívül kardkötő-láncz, lándzsa, kés és paizs szokta képezni a férfi sirjának egyéb mellékleteit, míg a nőkébe nyak- s karpereczeket és pasztából készített színes gyöngyöket helyeztek.

A kelták félezer. évre terjedő uralmának hazánkban a római hódítás vetett véget. Augusztus római császár a Kr. utáni 8. évben meghódítván a mai Dunántúlt, Pannóniát, urává lett az ottlakó barbár népeknek s meghonosította közöttük a római műveltséget, a mi az eredeti sajátságokat lassanként megszüntette.

A mindinkább terjeszkedő római hatalom ellenében a Kr. utáni 4. századtól kezdve a barbárok részéről cél-tudatosan és következetesen vezetett, hosszantartó, véres s elkeseredett harczok indulnak, majd idegen népáradatok jelennek meg Európa földjén s a benlakókat kiszorítják, meghódítják, vagy kiirtják s hosszabb-rövidebb ideig tartó település után ismét továbbhullámszanak, hogy egy újabb jövevénycsoportnak adják át helyüket. Mindezt

a mozgalmat, mely a 4-ik századtól a 9-ikig terjedt, *népvándorlásnak* szoktuk nevezni. A népvándorlás első hullámain a rómaiság ellen feltámadó gallok és kelták indítják meg, folytatják az alemannok, a góthok és a frankok, az igazi népvándorlást azonban 375-ben a hunnok kezdik meg, befejezik pedig a *magyarok*, kik hosszabb kóborlás után a Duna-Tisza mentén szereznek végleges otthont a 9-ik század végső éveiben.

16. SZÁMU SZEKRENY.

(Legalsó rekesz.)

2270. FÜLES KORSÓ, sötét színű cserép, korongon készült. Népvándorláskori, a Kr. u. 4—5. századból. Találták a kassai uj köztemetőben. Ajánd. Éder Gyula.

2273. LÁNDZSA, kovácsolt vasból. Pengéje fűzfalevél-idomu. Kelta. Találták Rozgony mellett. Ajánd. Jakobsz Gusztáv.

2275. KARD, vasból. Szalag-alaku teste össze-vissza hajtogatott. Kelta. Találták a hernádbüdi *Gata* nevű völgyben. Ajánd. Gábríel István.

2278. SIRPALLÓNAK KORHADT DARABJAI a monaji halomból. Ajánd. Csoma József.

2279. EDÉNYNEK TÖREDÉKE s egy szarukőből való nuclaeus a monaji halomból. Ajánd. Csoma József.

2280. TÁL ÉS ÖBLÖS EDÉNY, szürke cserép, korongon készült. A monaji halomból. Ajánd. Csoma József.

2281. FÜLES BÖGRE, fekete cserép. A monaji halomból. Ajánd. Csoma József.

2284. FIBULA, bronzból öntött. Lába vésett korállal kirakott. La-Tène korbéli. Kelta. Találták Tolna vármegyében, a „*Sülyedt vár*“ nevű telepen. Ajánd. Vécsey István.

2287. KARDKÖTŐ-LÁNCZNAK VAGY KORBÁCSNAK RÉSZEI, 6 darab, vas, kötél módjára csavart. Kelta. Találták a kenyheczzi kavicsbányában. Ajánd. Legányi Károly.

2288. KÉTÁGU OLLÓ, vas. Kelta. Találták a kenyheczzi kavicsbányában, csontrészeteket tartalmazó urnák társaságában. Ajánd. Legányi Károly.

2290. KARD, vasból, egyenes, kétélű, vékony négyszögű markolatnyulvánnyal. Pengéje vége felé hegyesedő. Kelta. Találták a kenyheczzi kavicsbányában, csontrészeteket tartalmazó urnák társaságában. Ajánd. Legányi Károly.

2291. KÉS, vas, egyélű. Kelta. Találták a kenyheczzi kavicsbányában, csontrészeteket tartalmazó urnák társaságában. Ajánd. Legányi Károly.

23. SZÁMU TÁRLÓ.

2293—2296. KARPERECZ, bronzból öntött. Hallstadtkori.

2297. MARKOLATOS FÉMTÜKÖRNEK NYELE, bronzból öntött. Szkytha. Ajánd. Csoma József.

2299. FIBULA, bronzból öntött. Az u. n. *szárny-* vagy *szántó-szer-fibulának* egy jellemző példánya. A Kr. utáni 2. századból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

2305. KARDKÖTŐ-LÁNCZNAK RÉSZEI, összesen 16 darab, bronzból öntve s zománczczal diszitve. Közép La Tène-kori. Találták Kerekudvar községben. (Hevesmegye.) Ajánd. Csoma József.

2309. KARPERECZ, ezüstből öntött. Hengeralakú teste egyik végén lapított állatfejben végződik. La Tène-kori.

2314. NYAKLÁNCZ, 10 kisebb s egy nagyobb üveggyöngyből. Hallstadtkori.

2315. NYAKLÁNCZ, 19 darab színes üvegpasztából készített szemmel. Hallstadtkori.

2326. KARPERECZ, bronzból öntött. Teste három nagyobb félgömbből áll; kettő mozdulatlanul függ össze, a harmadik peczekkel és kiugró nyelvvel illeszkedik amazokhoz. Az érintkezési szögletekben egy-egy hármas vonallal ékesített csücsök. Kora hallstadtkori. Találták Regölyön (Tolnamegye). Ajánd. Vécsey István.

2327. GERELY, kovácsolt vasból. Teste hegye felé keskenyedő üres henger, kúpidomu tömör csúcscsal. Kelta. Találták a hernádbüdi *Gata* nevű völgyben. Ajánd. Gábrriel István.

2328. LÁNDZSA, vasból, vésett s ezüsttel berakott. Lapja tojásdad levél-idomu, hosszában kiálló gerinczczel, lefelé szélesedő tokos köptüvel. Díszfegyver lehetett. Kelta. Találták a hernádbüdi *Gata* nevű völgyben. Ajánd. Gábrriel István.

2329. NYILCSÚCS, vas, vésett s ezüsttel berakott. A szakállak a középtengelytől haránt le vannak szelve. Kelta. Találták a hernádbüdi *Gata* nevű völgyben. Ajánd. Gábrriel István.

2330—2334. KÉSPENGE, 5 drb., kovácsolt vasból. Kelta. Találták a hernádbüdi *Gata* nevű völgyben. Ajánd. Gábrriel István.

2345—2348., 2350. FIBULÁK a La Tène-korból s a Kr. u. 1—3. századból.

2355. FIBULÁNAK RÉSZE, bronzból öntött. Az ugynevezett *csónakfibulák* jellemző példánya. A La-Tène korból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

2363. FIBULA, ezüstből. Feje félköridomu lap, tetején egy makkalaku diszitással, melyhez a fibula tűjének megerősítésére szolgáló vasgerenda van forrasztva. Nyaka ívesen hajló, lába hatszögidomu. Népvándorlaskori, a

Kr. u. 4—5. századból. Találták a kassai uj köztemetőben. Ajándékozta Éder Gyula.

2364. CSATT, szaruból faragott, bronzpeczekkel. Népvándorláskori, a Kr. u. 4—5. századból. Találták a kassai uj köztemetőben. Ajánd. Éder Gyula.

2365., 2366. TÖREDÉK (késpenge?), 2 darab, vasból. Népvándorláskori, a Kr. u. 4—5. századból. Találták a kassai uj köztemetőben. Ajánd. Éder Gyula.

2367—2372. SZIKSZÓN talált népvándorláskori tárgyak, összesen 5 darab és ugyanannyi csonttöredék. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2373. ZABLA, vasból. Két függőleges oldalrésze csavaralaku bemetszéssel díszített. Népvándorláskori.

2374. SARKANTYÚ, bronzból öntött. A La-Tène római-korból. (Kr. u. 1—3. század.)

2375. SARKANTYÚNAK EGYIK SZÁRA, bronzból öntött gombbal. A La Tène római-korból. (Kr. u. 1—3. század.)

2376. SARKANTYÚ, bronzból öntött. A La Tène római-korból. (Kr. u. 1—3. század.)

2377. SARKANTYÚ, egy pár, kovácsolt vasból. A La Tène római-korból. (Kr. u. 2. század.)

2378. SARKANTYÚ, kovácsolt vasból. A La Tène római-korból. (Kr. u. 1—2. század.) Találták az Abauj-Szántó melletti „Sulyomdülő” nevű szőlőben a párjával együtt, a melyet azonban a rozsdá teljesen elragott. Ajánd. Világhy Kálmán.

2379. SARKANTYÚ, kovácsolt vasból. A Kr. u. 9. századból. (Késő Karolingi-kor.) Találták a Füzéri vár fölötti erdőben. Ajánd. Wittich-Eperjesi Károly.

2380. MAGYAR HONFOGLALÁSKORI PITYKÉK, ezüstből, összesen 5 darab. Ajánd. Bubics Zsigmond.

SZABADON.

2386. URNÁNAK TÖREDÉKE, feketére színezett cserép. Bronzkori. Találták Abauj-Szántón. Ajánd. Kristóf János.

2387. EDÉNY, szürke cserépből, korongon készült. Középkori. Találták Boldogkő-Váralján. Ajánd. Jaczenko Gusztáv.

2388—2406. KÁLYHAFIÓKOK a 17—18. századból, összesen 19 darab. Részben eredetiek, részben másolatok. Valamennyi magyarországi példány.

2407. HOMEROSZ görög költő (Kr. e. 9. század) mellszobra. Gipszöntvény antik után.

2408. NAGY SÁNDOR maczedóniai király (Kr. e. 356—323.) mellszobra. Gipszöntvény antik után.

2409. SCIPIO római hadvezér mellszobra. Gipszöntvény antik után.

IX. SZÁMU TEREM.

KÖZÉP-, UJABBKORI S MODERN KERAMIKAI TÁRGYAK.
ÖNMŰVEK. APRÓ-MŰVÉSZETI TÁRGYAK. VÖRÖS-, SÁRGARÉZ- ÉS KOVÁCSOLT VAS-MŰVEK. HIMZÉSEK, CZÉHLÁDÁK
STB.

A KERAMIKA TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE.

A népvándorlás korában, a mikor minden mesterség tengődött s a művészet és tudomány a klastromok cselláiba szorult, az agyagművesség is a praehistorikus agyagipar nivójára hanyatlik.

Az európai agyagipar későbbi fejlődésének impulzusa Keletről jó, mint a hogy a zománczos agyagedények bölcsője is Ázsia. A zománczos agyagedények technikáját az

arabok hozták magukkal a Kr. utáni 8. században Spanyolországba s megteremtették a *spanyol-mór* agyagművességet, mely a főszlyt a zománczos téglák és a falburkoló lemezek gyártására helyezte. E művekben látjuk legelsőbbben az átlátszatlan ón-óloommázt a Nyugaton megjeleneni. A mórok ismerték még a fémfényű máznak, az u. n. lüszternek az előállítását is, de ugy ennek, mint magának az ón-óloommáznak is a titka időközben elveszett.

Az olaszok a móroktól tanulták el az agyagművességet, de önálló iparrá csak a 13. században fejlesztették. Azokat a vörösbarna cserépből égetett legrégibb olasz edényeket, a melyeket ők majolikának neveztek, de a mit ma *mezza-majolikának* hívunk, nem mázzal, de fehér agyagból készített masszával öntötték le. Csak 1430-ban találta fel ismételten s függetlenül *Lucca della Robbia* firenzei szobrász az átlátszatlan, fehérszinű ón-óloommázt s ezzel az olasz keramika fejlődésében új korszakot nyitott.

Az olasz majolika legbecsesebb specialitása az a fémfényű máz, a melylyel a spanyol-mór keramikában már találkoztunk, de a melyet a 16. század huszas évei körül Derutában ismét feltaláltak. Ezzel a fajta mázzal disziti ma a pécsi Zsolnay-gyár is hires edényeit. A khinai porcellán versenye folytán 1610-től kezdve az olasz majolika-gyártás mindinkább hanyatlík s egész Európában a fajánsz küzdelme a porcellánnal a 19. század elejéig tart, végkép azonban még ma sem szorult ki.

A régi fajánszgyártás terén az első helyet *Hollandia* foglalja el, a hol 1584-től 1800-ig 759 fajánszgyárban, köztük a világhírű *delft*-iben, dolgoztak.

A francia fajánszok között becsre és különlegességre nézve a *Palissy-féle* és az *oironi* fajánsz, vagyis az u. n. *Henry deux* tehető a legelső helyre. *Bernard*

Palissy 1510-ben született Perigord közelében s 16 évi fáradozatlan kísérletezés után feltalálta azt a fényes, színes mázt, melylyel mesterműveit diszította.

Az *oironi fajánszot* átlátszó ólomházzal bevont s rendkívül ügyesen mintázott tárgyak képviselik. Némely darab II. Henrik francia király (1547—1559) czimerével lévén diszítve, e fajánszt *Henry deux*nek is nevezik.

Németországban a két *Veit Hirschvogel* (1441—1525; 1471—1553) és *Hirschvogel Ágoston* (1488—1560) neveihez fűződik a fajánszgyártás története. Ez utóbbi Nürnbergben műhelyt alapított, a melyben többszínű, áttetsző mázzal bevont agyagárukat, főként azonban domborműves kályhákat és korsókat készített. E mellett nagyszámban keletkeztek fajánszgyárak Németország más városaiban is. *Kreussen*-ből származnak az u. n. apostolkorsók s a czimeres korsók, a melyek egyes darabjai valóságos remekek. Hasonló fajta edényeket készítettek még a 16. és 17. század folyamán *Rüdesheim*től kezdve a Rajna mentén *Grenzhausen*ben, *Raeren*ben s több más helyen, míg *Siegburg*ban a hengeridomu, magas sörös kupát, az u. n. Schnellé-t gyártották. A németországi gyárak e mellett szép kályhákat is produkáltak, de e nemből a valódi remekek a svájci *Winterthur* városában élt Pfau-család műhelyéből kerültek ki.

A modern fajánsz tulajdonképeni hazája Anglia. Az angol fajánsz tökéletesítője s ezzel az angol keramika legkimagaslóbb alakja *Josiah Wedgwood*.

A magyarországi agyagművesség legrégibb emlékeit a lakások fűtésére szolgáló cserépkályháknak fiókjai képezik.

A fehér színű, átlátszatlan ónmázos edények gyártása a 17. század legelején honosodik meg nálunk, mert az idáig ismert ilyfajta legrégibb edény az 1609-ik évszámmal van jelölve. A Kassai Múzeum tulajdonában levő legrégibb ónmázos festett edény (2416. sz.) 1617-ből

való. E magyar ónmázás edényeket az olasz majolikáéhoz hasonló fehér színű mázon kívül különösen az jellemzi, s teszi az európai hasonló nemű edénycsoportoktól megkülönböztethetővé, hogy azokra a magyar izlésre jellemző tulipán- s rózsavirágból álló ornamentum van festve, úgy, hogy a festett dísz, a régi magyar himzések módjára, nem az egész felületre, de annak csak egy kis részére terjed ki. A fehér mázas edényeken kívül ismerünk ebből a korból olyan levendula-kék ónmázzal borított darabokat is, a melyeknek testén virágcsokrok vannak festve.

Hogy *mikor* készültek ezek az edények, azt a rendesen rajtuk látható évszám kellőképen megmagyarázza, de hogy *hol* készültek, arra eddig nem felelhattünk, mert egyetlen egy olyan példányt sem ismerünk, a melyen a készítés helye fel volna tüntetve.

A 17. századtól kezdve a 18. század elejéig ismét egy ezektől eltérő, különálló csoporttal találkozunk. A leginkább Pozsony-, Trencsén- és Nyitra vármegyéből kikerülő ilyen edények motivumai már nem csupán az egyszerű tulipán- s rózsavirágból állanak, de a cseh korszákon a mesterséget jellemző szerszámokat, verses és prózai feliratokat, a csehmesterek neveit stb. tüntetik elő, míg a tót edényeken szentek képeivel, leggyakrabban Nepomuki Szt.-Jánossal és Szűz Máriával, találkozunk. Ezenkívül eme edények ornamentikájában helyet talál a tulipán, a rózsza, a szegfű, a harang- és a búzavirág, továbbá a szőlőlevél, a szőlőfürt s a figurális színes ornamentumok egész sorozata: pásztor a nyájával, fuvaros paraszt a szekerekkel, szarvas, madár, nyúl stb. Ezeket az edényeket, vagy azok legnagyobb részét, a Németországból kivándorolt s Morvaországon át a 16. század közepe táján hazánkba költözött s itt megtelepedett anabaptisták — *habánerek* — készítették, a kik a fehér cserép-

edény készítésének mesterségét magukkal hozták. A régi korszok egyik fajtáját Bártfa és Lőcse környékén a köznép ma is „*stare krescianske dzsbanki*“, vagyis *ó-keresztény korszoknak* hívja, ami az anabaptista „habaner“ nép fazekasságának a hagyományán alapúlhat.

A finomabb fehér cserépedény többé-kevésbé művészi kivitelű gyártására hazánkban különösen a 18. században alakulnak egyes gyárok. Ezek hosszú sorát a *holicsi* nyitja meg, melyet 1746-ban alapított Ferencz császár s valószínűleg Elszász-Lotharingiából betelepített munkásokkal. A gyár 1825 körül szünteti meg működését. A holicsin kívül fajánszgyárok voltak még: *Tatán, Stomfán, Kassán, Körmöczbányán, Iglón, Budán, Pápán, Városlődön, Miskolczon, Murányban, Apátfalván, Sárospatakon, Rozsnyón, Telkibányán, Hollóházán, Korponán* és Erdély több helyén.

A porcellánt a khinai nép már ősidők óta ismeri. Európában *Böttger János Frigyes* német alkimista találta fel, egészen véletlenül, a mint Drezdában a bölcsek kövének előállításán fáradozott. Miután parókájának fehér porában véletlenül megtalálta a porcellán egyik főalkotó részét, a kaolint, 1709-ben sikerült neki az áttetsző porcellánt előállitania. Az első porcellángyárat Meissenben alapították s magát Böttgert tették meg az igazgatójának. Árulás révén a porcellánkészítés titka eljutott Bécsbe, a hol 1718-ban alapították a később oly nagy hirre vergődött gyárat.

A nevezetesebb európai porcellángyárok többnyire a 18. század közepe táján alakulnak. Nálunk a herendi porcellángyár csak 1839-ben keletkezett.

24. SZÁMU SZEKRÉNY.

2410. FÜLES KANCSÓ, majolika-cserép. Testén virágok között egy futó szarvas festve. A 18. századból, Szepesmegyéből.

2411., 2413., 2421., 2422. ORVOSSÁGOS EDÉNYEK, majolikacserépből. A 17. századból. Ajánd. Koretkó Antal.

2412. TÁL, majolikacserép. Lapja közepén levélkoszoruban az M P betűs monogram s 1693 évszám. Magyar. Ajánd. Kaynár Vilmos.

2414. TÁNYÉR, majolikacserép. Peremén e fölirat: SPACZAY MARIA 16 * 83. Magyar. Ajánd. Deutsch N.

2415. FÜLES KORSÓ, majolikacserép. Testén nagyobb virágcsokor s 1757 évszám festve. Felsőmagyarországi, a 18. századból. Ajánd. Kaplárcsik Mihály.

2416. FEDELES KORSÓ, majolikacserép. Testén levélkoszoruban I . B . V . S betűk és 1617 évszám. Kerek fedele ón. Magyar. Ajánd. Szányi Gyula.

2417. FÜLES KORSÓ, cserép, krómsárga mázzal. Testén nagyobb virágcsokor. A 17. századból. Bártfáról. Ajánd. Myskovszky Viktor.

2418. TALPAS TÁNYÉR, majolikacserép. Lapján két-tőskörben levélcsokor, e fölött C B betűkből álló monogram és 1678 évszám. Magyar. Ajánd. Laszgallnerné urnő.

2419. FÜLES KANCSÓ, majolikacserép. Testén olló, tűtartó, két befűzött tű és vasaló, fölötte 1694 évszám, két oldalt egy-egy nagyobb csokor. Valamelyik magyarországi szabócéhé volt.

2420. TÁL, majolikacserép. Peremén levélkoszoruban H S betűk és 1687 évszám. Magyar. Ajánd. Klimkóvics Béla.

2423. FÜLES KORSÓ, vörös cserép. Felsőmagyarországi, a 18. század végéről. Ajánd. Myskovszky Viktor.

2424. FÜLES KANCSÓ, majolikacserép. Füle alatt 1769 évszám. Felsőmagyarországi. Ajánd. Myskovszky Viktor.

2426. TÁL, majolikacserép. Peremén fák, házak, sugárzó nap s felhők, lapján zöld koszoruban 1701 évszám.

2427. FEDELES KANCSÓ, fajánsz. Testén növényornamentumok, füle alatt 1731. Fedele ón. Felsőmagyarországi. Ajánd. Dávidkó István.

2428. FÜLES KORSÓ, vörös cserép. Testén levélkoszoruban kovács-ülő, két lópatkó, két harapófogó s két kalapács. Füle mögött 1801 évszám. Valamelyik hazai kovács-czéhé volt. Ajánd. Gedeon Gáspár.

2431. FÜLES CSÉSZE, majolikacserép, fehér ónmázzal és sokszínű zománctfestéssel. Magyarországi habán fazekas munkája a 17. század végéről, vagy a 18. elejéről. Ajánd. Bálint Károly.

2432. FÜLES KANCSÓ, vörös cserép. Felsőmagyarországi, a 18. századból. Ajánd. Myskovszky Viktor.

2434. TÁNYÉR, majolikacserép. Lapján vágató huszár. Magyar, a 18. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2435. FEDELES KANCSÓ, majolikacserép. Testén levél- és virágdiszek, fedele ón. Felsőmagyarországi, a 18. századból. Ajánd. Martoncsik András.

2439—2467. Különböző edények és készletek a telkibányai (regéczi) gyárból. Összesen 29 darab. Ajánd. Born Brunó, Vozáry Mór, Fiedler Szilárd, Pásztor István, Wittich Gusztáv és Komjáthy Lőrincz.

2468. KÁLYHAFIÓK MINTÁJA, bükkfa, homoruan bevéselt mustrával. Magyar, a 17. századból.

2469—2471. POHÁR, 3 drb., vörös cserép. A 15—16. századból. Találták Kassán, házépítés alkalmával. Ajánd. Herditzky János.

2472. KÁLYHAFIÓK, zöld ólomházzal borított cserép. A 16. századból. Az u. n. „Schüssel-Kachel“-ek csoportjába tartozik. Találták Kassán. Ajánd. Pausz Tivadar.

2473. KÁLYHAFIÓK, zöld ólomházzal borított cserép. Lapja közepén szakálas férfi balra néző, domboru mellképe, fején barettel. A 16. századból. Találták Kassán. Ajánd. Pausz Tivadar.

2474. FÜLES BÖGRE, feketés-barna cserépből. Magyar, a 15—16. századból.

2475. FÜLES KORSÓ, szürke cserépből. Magyar, a 16—17. századból.

2476. KÁLYHAFIÓK, zöld ólomházzal borított cserép. Lapjának bemélyített közepén sisakba s páncélba öltözött férfi képe. A balusztrád középső lapján 1579 évszám. Találták Kassán. Ajánd. Pausz Tivadar.

2478. KÁLYHAFIÓK, zöld ólomházzal borított cserép. Lapján félköríves dongaboltozatu, pilaszterekkel bíró renaissance architektura alatt koronázott nőnek domboru mellképe. A 16. századból. Találták Kassán. Ajánd. Pausz Tivadar.

2480. KÁLYHAFIÓK, zöld ólomházzal borított cserép. Besülyedő lapján félköríves dongaboltozatu, szakálas férfi domboru mellképe, fején tollas barettel, nyakában kétsoros lánczczal. A 16. századból. Találták Kassán. Ajánd. Pausz Tivadar.

2481. BÖGRE, sárga cserépből. Magyar, a 15—16. századból.

2482. BÖGRE, fehér cserépből. Peremén hullámvonalban haladó plasztikus, csipkeszerű dísz. Magyar, a 14—15 századból.

2483. KÁLYHAFIÓK, zöld ólomházzal borított cserép. Lapjában domborműben gazdag renaissance lombdiszítés. A 16. századból. Találták Kassán. Ajánd. Pausz Tivadar.

2479. VIRÁGTARTÓ EDÉNY, majolikacserép, sokszinü zománczfestéssel és aranyozással. Modern. Készült a telkibányai gyárban. Ajánd. Wittich Gusztáv.

2484. FÜLES BOKÁLY, vörös. cserépből. Magyar, a 16—17 századból.

2485. BÜTYKOS, cserép. Kapcsos könyvet ábrázol. Magyar, a 17. századból.

2486. FÜLES BÖGRE, vörös cserépből. Nyakán benyomott szalagdisz. Magyar, a 16—17. századból.

2487. KÁLYHAFIÓKNAK DARABJA, zöld ólomházzal borított cserép. Lapján hosszú, hegyesszakálu férfi domboru mellképe. Fején karimás kalap, felső testén talár, felhajtott gallérral. A 16. századból.

2488. FÜLES KORSÓ, szürke cserépből. Magyar, a 15—16. századból.

2489. KÁLYHAFIÓK MINTÁJA, bükkfából. A 17. századból.

25. SZÁMU SZEKRÉNY.

2490—2514. Holicsi fajánsz-edények. (1745—1825). Összesen 25 drb. Ajánd. Lipcsey Viktória, Bubics Zsigmond, Munkácsy Józsefné, dr. Majorossy Géza, Ellinger János, Kontz György és neje és Klimkovics Béla.

2515—2545. Kassai fajánszedények s egyéb tárgyak. Összesen 68 darab. Ajánd. özv. Schwartz Vinczéné, Juhász Mihályné, Lipcsey Viktória, Aranyossy Gézáné, Czirbuszné, Bubics Zsigmond, Várkonyi János, Kontz Gy. és neje, Petrányi Géza, dr. Kosztka József és Maurer Rezső.

A kassai kőedénygyár a múlt század legelején keletkezett s körülbelül 1845-ben szűnt meg. A helytartótanács 1804. aug. 28-án kélt privilegiuma szerint a gyár *K. k. privilegirte ungarische Kaschauer Englisch-Steingutfabrik* nevet nyert s a mai Mária-udvar helyén, a gyárutczában állott. Az anyag, melyet a kassai kőedénygyár feldolgozott, tapolcsányi (Teplicsán) fehér agyagból és kislalusi (Maloveszka) mészhomokból állott. Az edények korongon és formákban készültek.

Az edényeket külön tokokba zárva helyezték az égető kemenczébe. A gyár virágzása korában 20 korongozó, 10 festő, 16 égető, 6 iszapoló, 1 molnár s 1 tokkészítő talált foglalkozást a gyárban. Ezen kívül volt egy igazgató, egy munkavezető és egy könyvelő. Hetenként négyszer égettek; minden egyes égetés a nagyobbik kemenczében 200, a kisebbikben 100 frt értékű edényt produkált. A kassai gyár jegye egy benyomott K betű, vagy benyomva *Kaschau* felirat volt.

2546. TÁNYÉR, kőedény, áttetsző ólommázzal s kék zománctfestéssel. Pereme fonadékos diszt mutat; lapján apró virágok. A rozsnyói gyár készítménye, a 19. század elejéről.

2547—2549. A tatai fajánszgyár edényei. A 18. századból. Összesen 3 db.

2550—2553. HERENDI PORCELLÁN-EDÉNYEK. A 19. századból. Összesen 4 darab. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2554. TÁNYÉR, fajánsz, áttetsző ólommázzal és kék zománctfestéssel. Murányi készítmény, a 19. század első feléből. Ajánd. dr. Kosztka József.

2555—2557. Batizi edények. A 19. századból. Összesen 3 darab.

2558—2561. IGLÓI EDÉNYEK. A 19. századból. Összesen 4 darab. Ajánd. Stenhura Szidi, Jászay Gáborné és Istványi Ferencz.

2562., 2563. KÖRMÖCZBÁNYAI FAJÁNSZ EDÉNYEK. A 19. századból. Ajánd. Kozák István. Összesen 2 darab.

2564. TÁNYÉR, kőedény, áttetsző mázzal. Fenekébe benyomva MISKOLCZ 1839.

2565. TÁLCZA, majolikacserép. Fenekén fekete festékkel: P. Pápai, a 19. század elejéről. Ajánd. Bálint N.

2566. FÜLES KANCSÓ, fajánsz, áttetsző ólommázzal és sokszínű zománctfestéssel. Fenekébe benyomva: HOLLÓHÁZA.I. Modern hollóházai gyártmány. Ajánd. Myskovszky Viktor.

26. SZÁMU SZEKRÉNY.

Ó-bécsi porcellán a 18. századból. Összesen 58 darab. Ajándékozta Bubics Zsigmond kassai püspök.

A bécsi porcellán-gyárat 1718-ban a hollandi származású *Du Paquier* alapította. 25 évi tengődés után 1744-ben Mária-Terézia elrendelte a gyár megvételét 45,549 forinton. Ettől az időtől 1864-ig, elegendő államsegély és pártolás hiányában történt megszűnéséig, állami intézet maradt.

2580. FEDELES, FÜLES TÁL. Fedele csúcsán ezüstözött, ülő férfialak; oldalán áttört mivű indák s ezeken plasztikus virágok. A tál belsejében festett virágcsokor. A gyár második szakából. (1744—1784.)

2581. GYÜMÖLCSTÁL, sokszínű zománczfestéssel és aranyozással. A gyár harmadik szakából. (1784—1805.)

2587. FEDELES, FÜLES TÁL. Külsején 13 virágcsokor s egy-egy plasztikusan tagozott fül, oldalán bevágásokkal czifrázva. Fedelén 9 festett virágcsokor, csúcsán tobozalakú gomb. A gyár első szakából. (1718—1744.)

2591. GYÜMÖLCSTÁL, sokszínű zománczfestéssel és aranyozással. Teste rokokó volúta. A gyár második szakából. (1744—1784.)

2613. TÁNYÉR, Lapja közepén egy nagyobb virágcsokor, a peremen kettős rácsművel váltakozó dupla kartusok, Jean Berain francia művész modorában festve. A gyár második szakából. (1744—1784.)

27. SZÁMU SZEKRÉNY.

Bécsi porcellán a 19. századból. Összesen 54 darab. Ezenkívül 2 gyertyatartó szerpentinből s négy khinai váza fajánszból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök. A 2626. számút Lipcsey Viktória, a kassai Orsolyaszüzek zárdájának főnöknője.

2625., 2627. GYERTYATARTÓ, sötétzöld szerpentinből. Modern. Készült Borostyánkőn, Vas megyében.

2626. GYÜMÖLCSKOSÁR, egyszersmind asztaldisz, zöld és barna zománcfestéssel. 1831-ből.

2632. és 2641. DÍSZEDÉNY, sokszínű zománcfestéssel s gazdag aranyozással. Az egyiknek oldalán egyfelől a telefon allegorizáló csoportozat, másfelől lebegő leányalak, keblén galambbal. A másiknak oldalán egyfelől a posta allegorikus csoportja, más oldalán lebegő nőalak, kezében galambbal. Modern munka.

2634. TÁNYÉR. Lapján a tenger partján busuló Ariadne, előtte síró Ámor.

2638. CSÉSZE, TÁNYÉRRAL, kék és ibolyaszínű festéssel és domboru aranyozással. Empire.

2639. TÁNYÉR. Lapján a zenét allegorizáló nőalak.

2643. TÁNYÉR. Peremén négyszögű kartusokban lictori köteg, hadi jelvények s fegyverek, lapján Julius Caesar mellképe a felirattal. 1818-ból.

2649. TÁNYÉR. Lapján Augustus római imperator mellképe. 1817-ből.

28. SZÁMU SZEKRÉNY.

2674—2694. Delfti (Hollandia) fajánszedények. Összesen 21 darab. Ajánd. Bubics Zsigmond, Lipcsey Viktória, Kontz György és neje, Muszka Rozália, Myskovszky Viktor, Kaynár Vilmos és Klimkovics Béla.

2695—2735. KHINAI ÉS JAPÁNI PORCZELLÁN. Összesen 41 darab. Ajánd. Bubics Zsigmond, Kontz György és neje, kellemesi Melczer István, báró Vécseyné, Munkácsy Józsefné, Bezsilla Samu, Dobyné Henszlmann Karolina, Gleviczky Sándor és a Klimkovics-testvérek.

2737. MELLSZOBOR, gipszöntvény, olajfestéssel bevonva s aranyozva. Nőt ábrázol. Hans Brüggemann német szobrász egyik művének másolata. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2739—2741., 2743., 2748., 2759—2762. MEISSENI PORCELLÁN. Összesen 9 darab. Ajánd. Bubics Zsigmond, Fleischer, Biringerné és Lődererné.

2742., 2747., 2756. TÁNYÉR, porcellán, sokszínű zománczfestéssel. Fenekén benyomva BB. NEWSTONE. Angol gyártmány, a 19. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2744. IBRIK, porcellán. Gräfenethali, a 18. század végéről. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2746. MÁRTÁS-CSÉSZE, fajánsz. Ülő pulykát ábrázol, plasztikus kivitelben. Modern. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2749., 2750., 2752., 2753. CSÉSZE, TÁNYÉRJÁVAL, porcellán, kék zománczfestéssel. Valamennyi fenekén benyomva S betű: a schlaggenwaldi porcellángyár jegye. A 19. század negyvenes éveiből. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2755. MÁRTÁS-CSÉSZE, fajánsz. Ülő vadkacsát ábrázol plasztikus kivitelben. Modern. Ajánd. Bubics Zsigmond.

2765. TÁL, fajánsz. Lehúzó-képekkel díszítve. Angol, a 19. század elejéről. Ajánd. Forgács József.

2770. TÁL, fajánsz, kék zománczfestéssel. Peremén gazdag virágkoszorú, lapján tájkép várossal, vízzel és hajókkal. Hátán gyárbélyeg: FRAIN. A fraini gyárból a 19. század elejéről.

29. SZÁMU SZEKRÉNY.

2790. FEDELES KUPA, fajánsz. Testén az osztrák kétfejű sas, feje fölött C VI (CAROLUS VI.), kívül VIVAT felirattal. Ónfedélén 1733 évszám, Ajánd. Myskovszky Viktor.

2798. FEDELES KUPA, fajánsz, türkiskék mázzal. A 18. századból. Ajánd. Maurer Adolf.

2802. és 2804. FEDELES FÜLES KORSÓ, kemény kőedény, sómázzal. Testén bevéssett szélű, stilizált nővényornamentum. Német, a 18. századból.

2808. FEDELES, FÜLES KANCSÓ, fajánsz. Erdélyi szász gyártmány, a 18. századból.

2811. TÁL, porcellán, festett virágokkal s domborművü rokokó diszekkel. Bécsi, a 18. század második feléből. Ajánd. özv. Pausz Tivadarné urnő.

2812. CSÉSZE, tányérkával, porcellán, festett szőlőlevelekkel. Bécsi, 1830-ból. Ajánd. özv. Pausz Tivadarné urnő.

2815. TÁNYÉRKÁ, porcellán, gazdag virágdiszítéssel zománcozott. Bécsi, 1820-ból. Ajánd. özv. Pausz Tivadarné urnő.

2822. FEDELES, FÜLES IBRIK, porcellán. Nyaka alatt s fedelén levelekből s nefelejcs-virágokból alakított koszorú. Bécsi, 1802-ből. Ajánd. Göllner Lujza úrhölgy.

2823. TALPAS CSÉSZE, porcellán, sokszínű zománcozott festéssel és aranyozással. Bécsi, 1831-ből. Ajánd. özv. Pausz Tivadarné urnő.

2825. CSÉSZE, tányérkával, porcellán, sokszínű zománcozott festéssel és domboru aranyozással. Bécsi, 1803-ból, a bécsi gyár fénykorából. Ajánd. özv. Pausz Tivadarné urnő.

2833. TÁL, porcellán, sokszínű zománcozott festéssel. Lapján virágok. Bécsi, a 18. század végéről. Ajánd. Göllner Lujza úrhölgy.

2834. SZOBOR, máz nélküli, u. n. biscuit-porcellán. A „haldokló gladiátor“ kisebbített másolata. Bécsi, a 19. század elejéről. Ajánd. özv. Izsó Miklósné urnő.

2848. TÁL, porcellán, kék zománcozott festéssel. Lapján virágcsokrok. Bécsi, a 18. század végéről. Ajánd. Czító Ludmilla úrhölgy.

2853. VIRÁGKOSÁR, porcellán. Leveles ágat ábrázoló bronz fülén 17 plasztikus virág porcellánból. Bécsi, 1841-ből. Ajánd. özv. Pausz Tivadarné urnő.

2868. CSOPORTOZAT, máz nélküli, u. n. biscuit-porcellán. Két nőalakot s egy apró gyermekekkel telt hordót ábrázol. Bécsi. Ajánd. Quirsfeld Károly.

ÓNEDÉNYEK.

Az ón a 16. századtól a 19. század elejéig a polgári ház asztalkészletének és a czéhek ivóedényeinek anyaga. Ónból készülnek a tálak, tányérok, serlegek, kupák, billikomok, palaczkok, csészék és a korsók változatos fajtái, amiket azonban a fém lágy természetének s az öntés technikájának megfelelően nehézkes idomokban készítenek s felületeiken vagy simán hagynak, vagy bevéselt, vagy csak kevésbé kidomborodó czifrázatokkal látnak el, hogy az edényt fényesre tisztítani lehessen. Az ónedényeket mintákban öntötték. Az öntés tetőpontját s művészi kifejlődését Franciaországban éri el a 16. században. Innét terjed el Németországba, Sziléziába és Svájcba, a hol közönséges használatra való ónedények mellett diszedényeket is készítettek e fémből. Ha az ónedény művészi értékű domborművekkel van díszítve, akkor *nemes ón* (Edelzinn) nevet nyer. Hazánkban a 16. század óta találkozunk ónműves czéhekkel s magukat az öntő-mestereket *czin-öntők*-nek, *kannagyártók*-nak, vagy idegen szóval *Zinn-und Kanngieser*-eknek és *stannifusores*-eknek nevezik az egykoru iratok. Ilyen czéhek hazánk elsőrendű iparüző városaiban voltak. Így: *Kassán, Lőcsén, Budán, Aradon, Pesten, Brassóban, Nagy-Szebenben és Segesvárt.*

Az ónedények használatának a mindjobban elterjedő fajánszedények, majd végül az olcsó porcellán fellépése vetett véget.

30. SZÁMU SZEKRÉNY.

2882. FEDELES BÍLLIKOM. Kupáján két bevéssett, ágaskodó oroszlán szívet tart, ez alatt 1799 évszám. Oldalán felirat. A kassai tímárczéhé volt.

2884. LEVESES TÁL, Fedelén bevésve két leveles ág között *B Y G S* betűk. A 18. század végéről. Ajánd. Kontuly Imre.

2885. KULACS, lópatkót ábrázol. 1677-ből. A kassai kovács-czéhé volt.

2886. FEDELES BILLIKOM. Kupáján két sorban 12 plasztikus oroszlánfej, a fedél csúcsán kardot s paizsot tartó oroszlán. A paizson s a peremen feliratok. 1758-ból. Szücs-czéhé volt.

2898. TÁL, peremén bevésve: levélkoszoruban *A Z* betűk és *Anno Domini 1735 15 8cto.* A lapon kettős kartus; a felsőben fa tövében fekvő mezitelen nő, az alsóban koronaalakú fűveget viselő ülő férfi, a háttérben négylábu szárnyas szörnyalak. A 18. századból. Ajánd. Martoncsik András.

2900. FEDELES, FÜLES KANNA. Testén két ágaskodó, gereznát tartó oroszlán. Két oldalán bevésve: *Diese Kanne hat gestiftet der Ehrsame Kürschner Gesell Johann Rothev Caschau 1766.* A kassai szücs-czéhé volt.

2909. KEHELY. A 18. századból. Egykor a hertneki anyaegyházhoz tartozó bartosfalusi (Sárosmegye) róm. kath. ekklézsiái volt. Ajánd. Bubics Zsigmond, kassai püspök.

2910. DÍSZTÁNYÉR. Nemes ón. Lapja közepén és peremén kerek kartusokban domborműves alakok. A 17. századból. Ajánd. Gerster Miklós.

2923. PALACZK, hatszögű testének minden lapján egy-egy nagyobb, bevéssett virág. A 17. századból. Ajánd. Stadler Sándor.

2929., 2936. EDÉNY, hengeralaku teste három, gömböt tartó, madárkarmot ábrázoló, lábon nyugszik. Felső s alsó profilozott pereme alatt áttört lilomfríz fut körül; két oldalán egy-egy plasztikus oroszlánfej, szájában gyűrűvel. Ezek között az egyik oldalon a jezsuita-rend jelvénye: sugárzó körben IHS és a hármasszeg. Profilozott fedelén levélszészében szőlőfürt-idomu csucsdiszítés. Belsejében kettős kerek ónlemez közé foglalt parafalap. Füle tövében kétszer beütve a bécsi bélyeg 1705 évszámmal és H B mesterjeggyel. A kassai jezsuiták gyógygyertárából származik. Ajánd. Koretkó Antal.

31. SZÁMU TÁRLÓ.

Görögkeleti orthodox egyházi készletek. Keresztek, olvasó, amulet s egyéb tárgyak az apróművészetek köréből. Román s csúcsiveskori egyházi s világi rendeltetésű kisebb emlékek. Ajánd. Lipcsey Viktória, Meskó Vilma, Csoma József és Henszlmann Imre.

2967. PROCZESZSZIÓS KERESZT, bronz, aranyozás nyomaival. Mellső lapján a felfeszített Üdvözítő, kék zománccszemekkel; a keresztágak végein három bevéssett alak. A 12—13. századból. Henszlmann Imre hagyatéka.

2970. KERÉK LEMEZ, bronz, kékszinű beágyazott zománcc nyomaival. Lapján az Üdvözítő térdképe. A 12. századból. Henszlmann Imre hagyatéka.

2971. ÖNSANYARGATÓ, vas, kézidomú, hajlitott, hegyes bordákkal. A 11—12. századból. Henszlmann Imre hagyatéka.

2972. ÖNSANYARGATÓ, bronz, ívesen hajló, hegyes bordákkal. A 12—13. századból. Henszlmann Imre hagyatéka.

2977. FESZÜLET, bronz, aranyozás nyomaival. A 12—13. századból. Találták Nagy-Kövesden (Zemplén-megye) a „Templomhomok“-on, a hol az Árpádházi királyok idejében templom állott. Ajánd. Bubics Zsigmond.

32. SZÁMU TÁRLÓ.

Dobozok, dohány- és burnótszelenczék, zsebórák, miniatűr-képek stb a 18. és 19. századból. Ajánd. Munkácsy Józsefné, Komjáthy Lőrinczné, Majláth Béla, a Klimkovics-testvérek, Ellinger János, Kozora Vincze, Schlachta Kálmán, Horalek Ferencz, Horák József, Medveczky Kálmán, Polinszky Emil, dr. Lúcz Ignác és a vall. és közokt. Ministerium.

33. SZÁMU TÁRLÓ.

Különböző kisművészeti tárgyak, vésett lemezek, plakettek, gyűrűk, gombok, sarkantyúk stb. a 16—19. századból. Ajánd. Czitó Ludmilla, özv. Pausz Tivadarné, Hanser Károly, Maurer Adolf, Seiler Lipót és id. Halykó Mihály.

34. SZÁMU TÁRLÓ.

Kisebb tárgyak a rézművesség köréből. Bútorveretek, kapcsolók, öntött plakettek stb a 17—19. századból. Ajánd. Csoma József, Stépán Gábor, id. Hauser Antal és Klimkovics Flóris.

35. SZÁMU TÁRLÓ.

Flötner Péter eddigelé ismert plakettjeinek galvanoplasztikai másolatai.

Flötner Péter, a német renaissance-művészet pályatörő munkása, meghalt Nürnbergben, 1546. okt. 23-án. Az u. n. *kisművészek* sorába tartozik s fából faragott, kőbe vésett s ezüst-, ón-, vagy ömlenyomatokban sokszorosított domborművű plakettjei révén nemcsak a hazájából művészekre volt nagy befolyással, de idegen nemzetek művészeire is hosszabb időközön át élénk hatást gyakorolt. E plaketteket nemcsak ötvösök, de keramikusok, ágyúöntők és ónművesek is sikerrel utánozták munkáikon. A kiállított sorozat idáig ismert plakettjei közül 116 darabot tüntet föl galvanoplasztikai másolatban. A 3247. és 3254. számú plakettek

IX. SZÁMU TEREM.

a Stampfer Jakob zürichi ötvös (1507—1579) által készített ezüstszerlegről valók s példát nyújtanak arra, hogyan használták fel minták gyanánt az ötvösök Flötner plakettjeit.

A VÖRÖS- ÉS A SÁRGARÉZ. A KOVÁCSOLT VAS.

A vörösréz szerepe az iparban a praehistorikus rézkorszak óta a mai napig szakadatlanul tart. A kancsók, ibrikek, palaczkok, keresztelő-medenczék, szentelt-vízartók, kondérok, üstök stb. hosszú időn át vörösréz-lemezből készülnek s különösen a czéhek számára előállított készletek gyakran szépen trébelt s vésett diszítésekkel bírnak.

A vörösréz horganyval való ötvözése a *sárgaréz* adja, mely kiválóan alkalmas öntésre. A technikának felvirágzása a középkorra esik. Németország területén, Hildesheimban, a 11. századtól fogva híres rézöntők működtek. A legnagyobb hírnévnek azonban a Belgiumban fekvő *Dinant* városká rézöntői örvendtek, a hol a középkortól fogva a sárgaréz-művesek oly ismeretesek voltak, hogy a sárgaréz-munkát általánosan *dinanderie*-nak nevezték.

A *vas* uralomra csak a középkorban kezd vergődni, a midőn fegyverekké, bútörveretekre s rácsoknak kezdik feldolgozni. Németországban különös előszeretettel karolták fel a vasat s az odavaló vasművesek olytén formákat teremtettek meg, a melyek a német vasművek művészi értékét örök időkre biztosítják. A vasművesség legjelesebb alkotásai a csúcsíves műízlés késői korába esnek; ekkor készítik a szebbnél-szebb ajtókopogtatókat, míg a renaissance idejében különösen a vasrácsok s a tausált, vésett és edzett munkával diszített pánczélokot állították elő utólréhetlen művészettel. A vasművesség utolsó virágzása a 18. századra esik, de a 19. század második felében ismét feléled, hogy ujult erővel hozzon létre magas nivón álló műveket.

36. SZÁMU SZEKRÉNY.

Vörös- és sárgarézművek. Különböző tárgyak kovácsolt vasból. A 15—19. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond, Legányi Frigyes, dr. Siposs Aladár, Horák Ede, Hauser Antal, Schwartz Fülöp, Hronik Ferencz, Czirbusz Béla, Csoma József, Rónay Gusztáv, a Klimkovics-testvérek, Vadász József, gróf Zichy Jenő, Kobilitz István, Kohancsik Boros Jozefa, Soós Róza, Reisz Nándor, Melczer István és Vécsey István.

37. SZÁMU SZEKRÉNY.

3371—4411. Zsolnay-edény. Összesen 41 darab. Ajánd. Zsolnay Miklós. A 3407. számút Bubics Zsigmond. Régi olasz, francia, angol s más modern fajánszok.

A modern magyar keramika történetében *Zsolnay Vilmos* pécsi agyagműves kutatásai és technikai sikerei korszakot alkotók. Egyik nagyírú specialitása a fémfényű lüszternek az alkalmazása, melyet fölötte művészi hatással, bámulatos gazdag változatokban tud diszedényein érvényesíteni. Zsolnay a fémlüszteres edények olyan változatait hozza létre, a melyek a maguk nemében egyedül állók s az egész művelt világban elterjedt, drága pénzzel fizetett műdarabok.

3412. Tányér, majolikacserép. Délfrancia, a 17. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3413—3416. Wedgwood-edények a 18—19. századból. Összesen 4 darab.

Az angol keramika történetében *Josiah Wedgwood* (1730—1795) a legkimagaslóbb alak. Ő alapította Straffordshire-ben Etruriának nevezett gyárat, a melyben a kőedénygyártást nemcsak új alapokra fektette, de művészi nivóra is emelte. A Wedgwood-féle kőedény adta meg a halálos dőfést az európai fajánszoknak, a melyek annak tökéletességével nem bírtak versenyezni.

3418., 3419. ORVOSSÁGOS EDÉNY, majolikacserép, áttetsző ólomázzal és sokszínű zománccsfestéssel. Olasz, a 17. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3421. FÜLES EDÉNY, kiöntő-csővel, fajánsz, fehér ónmázzal és sokszínű zománccsfestéssel. Testén az Or-

leansok czimere. Francia, a 18. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3427. DISZTÁL, majolikacserép, kékesfehér mázzal és sokszínű zománcfestéssel. 16-ik századbéli olasz majolikának jó modern utánzata. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

A FALON, A FAL MELLETT ÉS SZABADON.

3428—3431. HIMZÉSEK, fehér vásznon selyemszállal és arany-ezüstfonállal. Hosszabb szélén csipke. Magyar, a 17. századból. Ajánd. Bohrandt N. és Horváth Miklósné urnők.

3434. HIMZETT KÉP. Közepén hártján Szent-Erzsébet festve. 18. század. Ajánd. Pausz Tivadarné urnő.

3435. CZÉHLÁDA, tölgyfa. 1762-ből. A kassai kötélverő-czéhé volt.

3437. DOMBORMŰ, vörösréz-lemezből vert. Lapján: lovas magyar vitéz elé küldöttség járul, melynek egyik tagja párnán koronát s jogart nyújt a lovas felé. Valamennyi alak magyar ruhát s kurucz-főveget visel. A háboru allegorikus képe. A 17. századból. Valamikor a kassai Mária-szobor talapzatát diszítette.

3440. CZÉHLÁDA, fa. A 18. századból. A kassai üveges-czéhé volt.

3441. DOMBORMŰ, vörösrézből verve. Lapján: József felismerteti magát testvéreivel. Az inség allegorikus ábrázolása. A 17. századból. Valamikor a kassai Mária-szobor talapzatát diszítette.

3442. EPITAPHIUM, vörös-rézlemezből. Közepén a koldusnak alamizsnát nyújtó Szent-Erzsébet képe, alatta egy fekvő ifjú leány, ez alatt Kassa város czimere festve. A 17. századból.

3443. ABLAKNAK BELSŐ TÁBLÁJA, vörösre festett vaspántokkal montírozott fa. Közepén Kassa város czi-

merpaizsa, sarkon forgó vaslemezre festve, alatta titkos nyitószervezettel bíró vas-zár. A 16. század elejéről. Valamikor a kassai városház tanácstermének ablakára volt alkalmazva.

3444. KERESZTELŐKÚTNAK FÖDELE, vörösréz-lemezből, domboruan trébelt díszítésekkel s HANS LEFLER 1589 felirással. Ajánd. Fiedler Károly.

3445. CZÉHLÁDA, fa. A 18. századból. A kassai kerékgyártó-legényeké volt.

3446. DOMBORMŰ, vörösrézből verve. Lapján pestissel küzdők s ezeket ápolók csoportja. A döghalál allegorikus képe. A 17. századból. Valamikor a kassai Mária-szobor talapzatát díszítette.

3450. CZÉHLÁDA, fa. A tolólapon 1873. évszám. A kassai szappanos-czéhé volt.

3451—3461. KULCSPAIZSOK ÉS ZÁRLEMEZEK, vasból és sárgaréz-ből. Összesen 11 darab. A 17—18. századból.

3462. CZÉGÉRTARTÓ, kovácsolt vas. Lombos ágat tartó, kinyúló kezét ábázol. A 18. századból. Ajánd. Reisz Nándor.

3463. és **3549.** PETŐFI SZOBRA. Terrakotta. Tanulmány Izsó Miklóstól. Ajánd. özv. Izsó Miklósné urnő.

3464—3526. KULCSOK, kovácsolt vasból, összesen 63 darab. A 14—19. századból. A négyszegű fejű felső példányok a 14. századból valók. A legsők a legfiatalabbak.

3527. CZÉHLÁDA, fa. A 18. századból. A kassai ács- és molnár-czéhé volt.

3528. CZÉGÉRTARTÓ, kovácsolt vas. Tartójában egy nagyobb s három kisebb lópatkó csüng. A 17. századból.

3529. és **3539.** CARYATID, fából faragott s színezett. Emberalakot ábrázol övig, plasztikus kivitelben; fején csigavonalban hajló végű oszlopot emel. A 17. századból.

3530—3535. DÍSZPÁNTOK, FESZTON, ZÁSZLÓ-TARTÓVAS, KULCSOT ÁBRÁZOLÓ CZÉGJELVÉNY S RÓZSA, aranyozott, vagy bronzfestéssel bevont kovácsolt vasból. Összesen 6 darab. A 17—18. századból.

3536. CZÉHTÁBLA, fa. Könyv alakjában zárható. A 17. századból. A kassai kovácsczéhé volt.

3537. LÁDA, kovácsolt vasból. Fedele belső lapján 5 nyelvvel csukódó komplikált zár. A 17. századból. A kassai kereskedelmi társulaté volt. Ajánd. a kassai kereskedelmi kamara.

3538. CZÉGÉRTARTÓ, kovácsolt vasból, részben bronzszínű festéssel bevonva. Lombozatot ábrázol. Empir, a 19. század elejéről. Ajánd. Kukovszky.

3540—3545. SAROKVASAK, OROMDÍSZ ÉS VILÁGITÓ-ABLAK VASA, kovácsolt vasból. Összesen 6 drb. A 16—17. századból.

3547. CZÉHLÁDA, fa. 1777-ből. A kassai mészáros-czéhé volt.

3548. CZÉGÉRTARTÓ, kovácsolt vas. Díszedényből kihajtó lombot tartó szárnyas angyalt ábrázol. A 19. század elejéről. Ajánd. Mihálszky István.

3550—3555. SAROKPÁNTOK, kovácsolt vasból, összesen 6 drb. A 17. századból.

3558. CZÉHLÁDA, fa. Készült 1780-ban. A kassai ötvös-czéhé volt.

3559—3564. SAROKPÁNTOK, részben ónozott kovácsolt vasból. Összesen 6 darab. A 17. századból.

3567. CZÉHLÁDA, fa. A kassai timárok czéheé volt.

3571. EPITAPHIUM, vaslemez. Lapján Szűz Mária mellképe. Alatta czimer, 1725 évszámmal.

3572. FALI ÓRA, sokszínűre festett fa-számlappal. Belsejében elrontott zenélő hengermű. A 17. századból. A zborói Rákóczi-kastélyból való. Ajánd. Ghillányi.

3576—3577. HIMZÉSEK, fehér vászonalapon ezüstfonállal és vörös selyemszállal himezve. Magyar és délszláv a 17. század végéről. Ajánd. Wozáry Rezsőné úrnő.

3578. HIMZÉS, sárgás vászonalapon sokszínű selyemszállal kivarrt stilizált virág. A motívumok ugyanazok, a melyek a magyar sodronyzománczos ötvösművek diszitményeiben előfordulnak. Magyar, a 16. századból.

3579. DOMBORMŰVÜ KÉP, bronzból öntött. Szűz Máriát a kis Jézussal ábrázolja. Olasz, a 17. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3580. CZÉHLÁDA, fa. 1882-ből. A kassai csizmadia-czéhé volt.

3581., 3582. PÁRNABETÉT, fehér vászonalapon sokszínű selyemmel és arany-ezüstfonállal himzett. Magyar, a 17. századból. Ajánd. Meskó Sándor.

3584. SZEMFEDŐ KENDŐ, fehér csalánszövet, ezüstfonállal kivarrva. Találták Boldogkő várában, az 1678-ban elhunyt nemes és vitézlő Hankónyi János boldogkői várkapitány köporsójában. Ajánd. gróf Péchy Manó.

3589. CZÉHLÁDA, fa. 1835-ből. A kassai timár-czéhé volt.

3590. SAS, kovácsolt vasból. A sas a lengyel czimer-sast képezi s abból az időből való, a mikor a XIII szepesi város még Lengyelországnak volt elzálogosítva. Utóljára a szomolnoki „Kammerhof“ épületén volt kitűzve. Ajánd. a m. kir. pénzügyministerium.

3591. CZÉGÉRTARTÓ, kovácsolt vasból, rokokó izlésű motívumokkal. A 18. századból.

3592. KÉTFEJŰ SAS, aranyozott vörösréz-lemezből. Begyén egyfelől Kassa város, másfelől Erdély festett czimere. A 18. századból.

3593. CZÉGÉR, kovácsolt vasból. A 17. századból. A kassai kovács-czéh *herberg*-jének jelző czégére volt.

X. SZÁMU TEREM.

GALVANOPLASZTIKAI MÁSOLATOK. APRÓBB IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAK. HIMZÉSEK, SZÖVETEK, MISERUHÁK. ÜVEGEK, PECSÉTLŐK, METSZETT KÖVEK, FAFARAGVÁNYOK, KOSZTÜMKÉPEK STB.

38. SZÁMU SZEKRÉNY.

3594—3617. Régi, jobbadán magyar ötvösművek galvanoplasztikai s gipszmásolatai. A galvanoplasztikai másolatok a vallás- és közokt. m. kir. Ministerium letétei.

3618—3621. TÁL, 4 darab, sárgarézből öntött. Német munkák, a 16. századból. A bibliai vonatkozású jelenettel diszitettek keresztelőtálak gyanánt használták, a többinek világi rendeltetése volt. Az első kivételével ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3622. SAKKFIGURA, 32 darab, fehér öntvény, 16 darab feketére festve. Modern. Készült a Munkács melletti Frigyesfalván, a gróf Schönborn-féle vasgyárban. Ajánd. Polinszky Emil.

3623. és **3650.** Díszedény, türkizkék alapon sokszínű cloisonné-zománczczal virágzó leveles növényekkel, madarak- s pillangókkal diszítve. Khinai munka a 19. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3625. JEGYZŐKÖNYV, bőrkötésén magyar ízésű, aranyozott ékitményekkel. Modern. A vallás- és közokt. m. kir. Ministerium letéte.

3628. DÍSZEDÉNY, egész felülete sokszínű cloisonné-zománczczal készített Chrysanthemum-virágokkal, leveles ágakkal s röpködő pillangókkal diszített. Japáni munka a 19. századból. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3636. FEDELES KUPÁNAK ÖBLE, elefántcsontból. Felületén magas domborműben hullámozó tengeren halak, csigák, kagylók és rákok kifaragva. A hullámokból tizenkét mithológiai alak emelkedik ki. Német munka a 17. századból. Henszlmann Imre hagyatéka.

3646. EREKLYETARTÓ, aranyozott és ezüstözött vörösréz-ből, álékkövekkel diszítve. 18. század.

3647. GÖMBÖLYŰ POHÁR, ezüst, aranyozott széllel s belsővel. Készítette *Békéssi Gergely* kassai ötvösmester (1684—1692).

3663. SZAVAZATGYÜJTŐ SZEKRÉNY, fából. Alsó részén egymás mellett öt kis fiók, felső lapjának öt kerek nyílásába ugyanannyi esztergályozott fatölcsér illik, ezek előtt egy-egy fapálczika, melyeknek felső vége a czédula részére be van vágva. A 18. század végétől. A kassai városházán használták.

3656—3662., 3670—3677. PIPA, tajték-ból, fából s cserépből. Összesen 13 darab. A 17—19. századból.

39. SZÁMU SZEKRÉNY.

3678. MISERUHA, mustrázott zöld bársony, himzett kereszttel. A jelenet Szűz-Mária halálát ábrázolja. A 15. század elejéről. Az alsó-tőkési róm. kath. templomból való. Ajánd. Bubits Zsigmond kassai püspök.

3679. FŐPAPI KEZTYŰ, vörös selyemfonalból kötött, aranyfonalú virágdiszítéssel. A 17. századból. Egy salzburgi érseké volt. Ajánd. Bubits Zsigmond kassai püspök.

3680. MISERUHA, vörösbarna, mustrás bársonyszövet. A nagyobb virágok aranyszállal kitöltve. Háti részén legalyazott fát ábrázoló domború kereszt, a felfeszített Üdvözítő domború himzésű alakjával. A 16. század elejéről. Az alsó-tőkési róm. kath. templomé volt. Ajánd. Bubits Zsigmond kassai püspök.

3681. MISERUHA, zöld selyemszövet, elszórt vörös bársony-virágmustrával. A kereszt öt mezejében sokszínű selyemmel himzett alakok. A 15. század elejéről. Az alsó-tőkési róm. kath. templomé volt. Ajánd. Bubits Zsigmond kassai püspök.

3682. FŐKÖTŐ, piros bársony, aranyfonállal domboruan himzett magyaros izlésű virágokkal. A 17. századból. Magyar. Ajánd. Krajník Gyula.

3685. NYEREGTAKARÓ, fekete bársony, ezüstcsipke-applikációval s ezüstrojtokkal. Lapján elül két oldalt egy-egy korona, hátul a koronás magyar czimerpaizs domboruan himzett képe felvarrva. A 19. század közepéről.

3695. FIÓKOS SZEKRÉNYKE, szalmával kirakott. A 18. századból. Ajánd. Loósz József.

40. SZÁMU SZEKRÉNY.

3705. MISERUHA, újabb fekete kloth alapszövege applikált keresztjén sokszínű selyemmel domboru himzések. A 14. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébánia-templom kincstáráé.

3706. MISERUHA, vörös bársony alapszövetén a szentlélek galambképeben megismétlő alakja beszöve, sugarak között. Aranyfonállal kivarrt keresztjén himzett alakok, A 15. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébánia-templom kincstáráé.

3707. MISERUHA, újabb fekete alapszövetre applikált s aranyfonállal kivarrt keresztjén sokszínű selyemmel domboru himzések. A 14. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

3708. FŐKÖTŐ, aranyfonálból és szalagokban vágott aranyozott ezüstlemezből készített. Hátsó részén két aranybojttal diszitett selyemzsinórral összehuzható. Szélén csipke. A 17. század végéről.

3712. NYEREGTAKARÓ, két pisztolyborítóval, rózsaszínű selyembársony, aranyozott ezüsfonállal gazdagon himzett domboru virágokkal. A 18. századból. Ajánd. Krajnik Sándor.

3719., 3720., 3730., 3731. GYERMEK-FŐKÖTŐK a 18. századból. Ajánd. Dióssy Aladár és ifj. Martoncsik András.

3732. LEGYEZŐ, lapján sokszínű guasfestéssel fák, bokrok között díszépületek előtt nagyobb előkelő társaság. Gyöngyházzal kirakott két fedőlapja áttört virágokkal, 17 csontbordája vésett domborművekkel s áttört virágokat elötüntető gyöngyházzal és kerek gyöngyházpitykével díszített. Alul kék alapon khinai férfiak és madarak. Khinai befolyás alatt 1720 körül készült, valószínűleg francia mű.

41. SZÁMU SZEKRÉNY.

3738. CZÉHJELVÉNY, fa, domboruan faragott renaissance lombornamentummal s barokk volútákkal. Mellső lapján kék alapon tollas bojtdísz tartó kéz, PRO CURATUM fölírat s 16 = 69 évszám. A hátlapon festett sujtások s díszgomb. Felirata: RENOVA. 1772. A 17. századból. A kassai gombkötő-czéhé volt.

3745. KERESZT, barnára fényezett fa, csonttal és vésett s festett gyöngyházzal kirakva. A 17. századból. Ajánd. Soós Ágoston családja.

3747. FÜSZERTARTÓ DOBOZ, fából faragott s festett. Testén egy fehér csizma s egy deli-czipő. Fenekén: MICHAEL TOPSCHR 1648. Egy lőcsei cipépszemester tulajdona volt. Ajánd. Maurer Adolf.

3748. és **3779.** FENYITŐ-ESZKÖZ, az u. n. „brúgó“, két darab. Hosszában nyitható falapján egy nagyobb kerek nyílás a nyak s két kisebb nyílás a két kézcsukló számára. Keskenyebb végén vaslemez s kiálló gyűrű, a

melybe lakat akasztható. Veszekedő némberek büntetésére használták. A 17. századból. Kassa városáé volt.

3750—3766. BÁBSÜTŐ MINTÁK, fából, összesen 17 darab. Lapjukon homoruan bevéssett alakok s egyéb díszítések. A 14—19. századból. A 3755. számúnak lapján a betlehemi gyermekgyilkolás jelenete van homoruan bevésve. A 14. századból.

3767—3772. DÚCZ, fából, összesen 6 darab. Lapjukon véssett képek. A 17—19. századból. Nyomtatáshoz használták.

3773. KEREKES ROKKA, fonalgombolyítóval és kerédtartó guzsalylyal, barnára s feketére fényezett fa, csontból esztergályozott s faragott diszekkel, kerekén tükörlapokkal kirakva. Czérnagombolyítója csontlemezen bevésve: D 18 — 37 A. Ajánd. Éder Mária úrnő.

3775. CZÉHTÁBLA, kívül-belül feketére festett fa, könyvalakban nyitható három lappal. A külsőn hármás zöld halmon álló kettős fehér kereszt **C** (ivitas) **L** (eutschovia) betűkkel oldalozva. Belső lapján gótbetűs feliratok. 1626-ból.

42. SZÁMU SZEKRÉNY.

3781. MISERUHA, aranyszálakkal átszőtt vörös bársony alapszövetén beszőtt virágmotívumok. Aranyfonállal kivarrt keresztjén Krisztus a keresztfán, a kereszt tövében Magdolnával, a kurtább keresztagakon János apostol s Szűz-Mária félalakja. Alul fülkében Péter apostol álló alakja. A 15. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébánia-templom kincstáráé.

3782. MISERUHA, újabb kék vászonalapra applikált keresztjén sokszínű selyemmel kihimezve: legalyazott fát ábrázoló kereszten az Üdvözítő, fölötte az Atyaisten mellképe, alul a fájdalmas Szűz feje. A 15. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébánia-templom kincstáráé. ...

3783. MISERUHA, újabb fekete selyemszövetre applikált, aranyfonállal gazdagon kivarrt keresztjén a hold-sarlón álló boldogságos Szűz, karján a gyermek Jézussal, alatta Szent-Erzsébet, a kereszt többi részén három nőszent mellképe. A 15. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

3784. MISERUHA, vörös bársony alapszövetén a szentlélek galambképében megismétlődő alakja. Hosszpántján sokszinű selyemmel Szent-Erzsébet, Szt-Borbála és Szt-Margit álló alakjai behimezve. A 15. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

3785. MISERUHA, vörös bársony alapszövetén a szentlélek galambképében megismétlődő alakja. Hosszpántján sokszinű selyemmel és aranyfonállal magas domborműben Ecce Homo s egy férfiszent álló alakja, az alsó fülkében pedig Mária, ölében a gyermek Jézussal kihimezve. A 15. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

3786. MISERUHA, aranybrokáttal átszőtt vörös bársony alapszövetén virágmustra. Aranyfonállal alapozott keresztjén három nagyobb s két kisebb baldachinos kápolnában három álló férfiszentnek himzett képe, a kurtább keresztágakon az angyali üdvözlés. A 15. századból. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

3787. DÍSZ-LÓSZERSZÁM, vörös bőrből, rosszezüstből készített filigránművű pitykével, rózsákkal s ezüstszállal átsavart bojtokkal díszítve. Áll: kantárból, nyaklóból, farmatringból és sügyellőből. A 18. századból.

3788. DÍSZ-LÓSZERSZÁM, vörös bőrből, részben aranyozott sárgaréz-lemezekkel, csüngő-diszekkel és lánczokkal ékesített. Áll: kantárból és sügyellőből. Török, a 17. századból. Ajánd. Orczy Gyula.

3789. FORGÓ, gárdista-kalpagra, strucz- és kócsagtölből. A 18. századból. Péchy Sándor Mária-Terézia korabeli gárdistái volt. Ajánd. Péchy Elémér.

3795. HÁZI OLTÁRKÁNAK KÉT SZÁRNYA, fa. Az egyikben Szűz-Mária, a másikon egy angyal alakja domborműben kifaragva. A 15. századból.

43. SZÁMU SZEKRÉNY.

3798. INFULA (püspöksüveg), aranyszállal átszőtt selyemszövet, melynek mustrája középkori szövetnek hű másolata. Eredetije a 9. században Gelasius pápáé volt. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3799. INFULA (püspöksüveg), régi szaraczen szövetet utánzó selyemszövetből. A 11. századból származó eredetijét, mely Szent Ottóé volt, a bambergi dómban őrzik. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3800. INFULA (püspöksüveg), vörös plüsből, sokszínű selyemszállal és arany-ezüstfonállal himzett. Dürer Albert régi tervrajza nyomán készült. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3801. INFULA (püspöksüveg), arany-ezüstbrokátból. Egy 18. századbeli infulának modern másolata. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3802. MISERUHA (casula), ibolyaszínű selyemalapon sárga és zöld selyemmel beszőtt s régi szaraczen szövetet híven utánzó mustrákkal. Két vállfelőli oldalán zsinór halad, mely a tölcséridomu miseruha két oldalrészének felhuzására szolgál. A casulák legrégibb alakját tünteti fel. A 10. századból származó eredetit, mely Szent Willigiuse volt, a mainzi dómban őrzik. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3803. MISERUHA (casula), hamuszínű selyemalapon krémszínű selyemmel beszőtt mustrával, mely régi szaraczen-szövetnek hű másolata. Mindkét lapján hamis

gyöngyökkel kivartt virágcsokor-applikációk. A 12. századból származó eredetit, mely Szent Bernát casulája volt, Aachenben őrzik. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3804. MISERUHA, vörös, mustrás bársony, sokszínű selyemszövés. Dürer Albert egy régi rajza nyomán készült. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

3805. ZÁSZLÓSZALAG, vörös és zöld selyem, sokszínű selyemszállal s arany-ezüstfonállal himzett. Az egyik szalag végén korona alatt az osztrák- s a szardíniai czimer, a másikon a Patrõna Hungariae. A hátsó oldalon Kassa város és Magyarország czimere. A szalagokon ezüstfonállal e felírás kihimezve: MARIA . ANNA . KAROLINA . D . D . . MDCCCXXXVII . AMORI . CIVIVM . PRO . AVGVSTO CONIVGE . SUO . MDCCCV . MDCCCVI EXCVBANTI. A kassai polgároknak ajándékozta Mária Anna Karolina királyné, V. Ferdinánd neje, I. Viktor-Emánuel szardíniai király leánya.

44. SZÁMU SZEKRÉNY.

3808. FEDELES SERLEG, víztiszta és kőbaltkék üvegből, sokszínű zománczfestéssel és aranyozással. A kupa két oldalán Bártfa szab. kir. város czimere festve. Velencei munka 1506-ból, a hol azt több hasonló példánnyal együtt Bártfa városa a városi szenátorok számára készíttette. Ajánd. Bártfa városa.

3809. FEDELES SERLEG. Gombjában csavart, vörös üvegfonál; kupáján vésett diszítések. Csehsziléziai, a 18. századból. Ajánd. Klimkovics Flórisné úrnő.

3810. TALPAS POHÁR. Kupáján gróf Csáky Imre kalocsai érsek (1672—1732) czimere. A 18. század első feléből. Ajánd. Szirmay-Mattyasovszky Klotild urnő.

3812. KOSÁR, víztiszta üvegből; peremén reczés lapu plasztikus levelekből koszoru. Velencei.

3813. FEDELES BILLIKOM, gombjában csavart, vörös üvegfonalak, kupáján püspöki czímer s gazdag inda- és lombornamentum bevésve. Cseh-sziléziai, a 18. századból. Ajánd. Kraft Alajos.

3814. PALACZK, víztiszta üvegből fúvott. Talpán s nyakán csipkézett tag. Velencei, a 17. századból. Ajánd. Mátyás Frigyes.

3815. TALPAS POHÁR, gombos szárában bíborvörös fonál és aranypor; kupáján gyémánttal bevéssett lomb- és levélkoszoru. Cseh-sziléziai, a 18. századból. Ajánd. Neff Antal.

3816. CZUKORTARTÓ SZELENCZE, felforrasztott plasztikus levelekkel, oldalán homorú rózsák. Velencei.

3818. PALACZK, rubinüvegből. Testén domborműves ezüstözött virágok. Cseh, a 18. századból. Ajánd. Lipcsey Viktória zárdafőnöknő.

3819. LEVÉLNEHEZÉK, víztiszta üvegből. Testében. *millefiori* üvegből apró virágok s csillagidomu díszek. Modern, készült Salviati muranói gyárában.

3820. FÜLES KOSÁR ÉS TÁNYÉR, csipketagokkal, púpokkal s körülcsavart üvegszállal díszített. Velencei.

3821. MILLEFIORI üvegből készült pálczikák s azok metszetei. Modern. Salviati muranói gyárából.

3826. VIRÁGTARTÓ POHÁR, opalizáló üveg. Velencei, a 19. századból. Ajánd. Klimkovics Ferencz.

3830. HORDÓALAKU PALACZK. Velencei, a 17. századból.

3831. TÁNYÉRKA, víztiszta és fehér filigrán-üvegből, aranyporral díszítve. Kóralaku testén a középpontból kiinduló s egymást metsző ívekben haladó hajsza vékony- ságú fehér filigrán-fonalak, a metszések által keletkezett négyszögű közökben egy-egy apró léghólyaggal az üveg testében. Velencei, a 17. századból. Ajánd. Daróczy Mihály.

45. SZÁMU SZEKRÉNY.

3846. TALPAS POHÁR, zöld üveg. Hengeralaku felületén gyémánttal bekarcolt, részben magyaros ornamentum s *MEMENTO : MOR : 1640.* felirat. Ajánd. Kaplárcsik Mihály.

3850. PARFÜM-ÜVEGCSE. I. Napoleon császár ezüstfehér, domborművü képével. A 19. század elejéről. Ajánd. Meskó Vilma úrhölgy.

3857. PALACZK, sokszínű zománczfestéssel. Egyik lapján álló leány piros szoknyában, sárga kabátban. A másikon e felírás: *Vivat mein Schatz.* Német, a 18. századból. Ajánd. Maurer Adolf.

3858—3863. POHÁR, 6 darab, víztiszta üveg, sokszínű zománczfestéssel. Testükön egyenként I. Ferencz-József, Erzsébet királyné, Rudolf, Valéria, Stefánia és Erzsébet arcképei festve. Modern. Készült Lobmeyr bécsi gyárában. Ajánd. Bubics Zsigmond.

3865. PALACZK, sokszínű zománczfestéssel. Egyik lapján e gót betűs fölirat: *Liessel, kom herrein, auf ein Glasz Wein.* Reichenhallból, a 18. századból. Ajánd. Csoma József.

3866—3867. DÍSZPOHÁR, 2 darab, víztiszta üveg, beköszörült diszítésekkel, gazdag aranyozással és sokszínű zománczfestésű képpel. Modern párisi készítmény. Ajánd. Bubics Zsigmond.

3870. és **3871.** PALACZK, az u. n. *szutus üveg*, 2 darab, sokszínű zománcz-festéssel. Testén leveles virágos ágak. A 18. századból. Ajánd. Kozák István.

3880. POHÁR, két kartusában homoruan beköszörült művészi növényornamentumok és figurális díszek. A 18. századból. Ajánd. Liszkay Nándor.

46. SZÁMU TÁRLÓ.

3883—3925. KASSA VÁROS ÉS KASSA VÁROS KÜLÖNBÖZŐ HIVATALAINAK PECSÉTLŐI.

3926—3965. KASSA ÉS MÁS VÁROSOK CZÉHEINEK PECSÉTLŐI a 16—19. századból.

47. SZÁMU TÁRLÓ.

3966—4018. KÖZHIVATALOK, URADALMAK, VÁROSOK ÉS KÖZSÉGEK PECSÉTLŐI.

4019—4037. PECSÉTLŐK AZ 1848/49-IK SZABADSÁGHARCZ IDEJÉBŐL.

4038—4062. PECSÉTLŐK. EGYHÁZAKÉ, MAGÁN-SZEMÉLYÉKÉ ÉS VEGYESEK.

48. SZÁMU TÁRLÓ.

Apróművészeti tárgyak különféle anyagból.

49. SZÁMU TÁRLÓ.

4111. Antik és 16—17. századbeli cameák gipszlenyomatai. Összesen 479 darab. Ajánd. Loósz József.

A FALAKON S A FALAK MELLETT.

4112. SZEKRÉNY, fa, igen sokféle s részben színezett fából összerakott geometrikus idomokkal, figurális díszekkel és növényornamentumokkal mozaik módjára gazdagon ékesítve. Német munka, a 18. század közepéről. Ajánd. Spirkó Ágoston és neje, szül. Sesztina Amália urnő.

4115. SZOBROCSKA, fából faragott, festett s aranyozott. Szent-Lúciát ábrázolja. A 16. század elejéről. Egy kisszebeni oltárról való.

4118. és **4119.** LÉCZ, 26 db, fa, domboruan faragott diszitményekkel. A 18. század végéről s a 19. elejéről. A kassai rajziskolában használták minták gyanánt.

4123. LÍZÉNA, 2 db, faragott s festett fa, aranyozással. Felső részén szembenéző nőfej, alsó részén gyümölcsfeszton. A 16. századból.

4132. ANGYALALAK, fából plasztikusan faragott. A nyak, az arcz és a lábfejek kivételével az egész testet halpikkelyekhez hasonló, faragott diszek borítják. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom egyik 15. századbeli, már elpusztult, oltáráról való.

4133. SAS, 2 db, fából faragott s aranyozott. Francia munka, a 19. század legelejéről. I. Napoleonnak olasz királylányá történt koronázása alkalmából a velencei dogepalotában állott trónról származik. Ajánd. Buczy Bódog.

4136. SZOBROCSKA, festett s aranyozott fa. Szent-Borbálát ábrázolja, kezeiben négyszögű törönnyal. A 16. század elejéről. Egy bártfai oltárról való.

4141. DOMBORMŰVES LÉCZ, 10 db, fából faragott. A 19. század elejéről. A kassai rajziskolában minták gyanánt használták.

4143. ÚRI NŐ MELLKÉPE. Olajfestmény. A 18. századból.

4144. GÖRGEY JULIANNA térdképe, olajfestmény. A fölirat fölött a Görgey-család nemesi czimere. 1743-ból. Ajánd. Szirmay-Mattyasovszky Klotild urnő.

4145. MÁRIA-KRISZTINA szász-tescheni hercegnő mellképe. Pastell. 18. század.

4146. II. JÓZSEF császár (1780—1790.) mellképe. Pasztell. 18. század.

4147. MÁRIA-TERÉZIA magyar királyné (1740—1780) mellképe. Pasztell. 18. század.

4148. II. LIPÓT magyar király (1790—1792) térdképe. Olajfestmény. 18. század.

4149. SZÁRNYAS OLTÁRKA, fa, festve és aranyozva. Középső fülkéje mindkét oldalán egy-egy szárnyas angyal festve. A jobb szárny belső mezején turini Szent-

Maximus. Alatta 1518 (=1514) évszám. A baloldalin szerzetes, kezében monstranciával. Készült 1514-ben. A hervartói (Sárosmegye) róm. kath. templomé volt. Ajánd. Schuster Constantin volt kassai püspök.

4150. SZOBOR, fából faragott, festett és aranyozott. Nagy Szent-Gergely pápát ábrázolja. A 16. századból. Valamikor a kassai Erzsébet plébániatemplom főoltarán állott. Ajánd. Wéber József. Restaurálta Klimkovics Flóris.

4151. SZÖVET, aranybrokát, gyöngyökkel kivarrt pártá, aranyfonalu csipke, szegély-zsinór és részben aranyozott ezüstsodronyból készített öv, végén bojttal. A 16. századból. Sirboltban találták.

4152. FARAGVÁNY (betét), fa, sokszínű festés nyomaival. Lapiján domborművű csúcsíves lombozat között három czimerpaizs; a középső Kassa város czimere. A jobb oldali paizsban 2 vörös s 2 fehér függőleges csik, festve, a baloldaliban az olnodi Zudar-család czimere.

4153. I. FERENCZ német birodalmi császár (1745—1765) mellképe. Pasztell. 18. század.

4154. KÁROLY-JENŐ lotharingiai herceg mellképe. Pasztell. 18. század.

4155. ÚRI NŐ MELLKÉPE. (Mária-Terézia fiatal korában?) Pasztell. 18. század.

4156. ÚRI NŐ MELLKÉPE. Pasztell. 18. század. Ajánd. Hódy Gyula.

4157. MAGYAR FÉRFI mellképe. Olajfestmény. 18. század.

4158. HAJÓNAK MINTÁJA, fa, drót és fonál. A 18. századból. Fogadalmi hajócska. A Fiume melletti Terzatto Szent Ferencz-rendi zárdájából való. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

4159. MISERUHA, újabb, kék vászonalapra applikált keresztjén Krisztus alakja legalyazott fát átbrázoló kereszt, a kereszt tövében Magdolnával, kihimezve. A 15.

századból. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

4160. MISERUHA, arannyal átszőtt kék bársony alapszövetén, a sokszínű selyemmel és aranyfonállal himzett kereszttel. 15. század. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

4161. TÜKÖR, faragott s festett fakeretben. Török munka 1784-ből. Ajánd. Bubics Zsigmond.

4164. GUIDO RENI: Krisztus a keresztfán. Olajfestmény. Henszlmann Imre hagyatéka.

4168. ARANYOSSY ÁKOS: A czicza. Olajfestmény. Ajánd. forbászi Aranyossy Lászlóné úrnő.

4169. TERITŐ, vörös selyemmel és aranyfonállal hímelve. Lapján stilizált egyfejű sas, alatta mondatszalagon kivarrrva: 1665 . DI . AUGUS . 15 . BARKÓCZI MARIA. A kassai Szent-Erzsébet plébániatemplom kincstáráé.

4170—4179. DOMBORMŰVEK, gipszből, üveg alatt. A 18. századból.

4188. TÁMLÁS SZÉK, 6 darab, ülő- és hátlapján kék gyapjúszővettel bevont, melyen sokszínű szőrfonállal virágok vannak kivarrrva. A hat széket váradi Szakmáry Dónáthné, szül. bethlenfalvi Goldberger Anna-Mária himezte mint fiatal asszony 1759-ben és 1760-ban. Ajánd. Dessewffy Pál.

4192—4193. KÉP, 2 darab; kettős üveglap között lapos domborműben, tűvel átszurkált fehér papiroson, álló nőt és álló vitézt ábrázol. A 18. század végéről. Ajánd. Bubics Zsigmond kassai püspök.

4194. ÜVEGFESTMÉNY, ólomszalagokba foglalva. Lapján az Atyaisten mellképe. A 16. századból.

XI. SZÁMU TEREM.

A CSERNEKI ÉS TARKEÓI DESSEWFFY-NEMZETSÉGNEK
DESSEWFFY PÁL ÁLTAL ADOMÁNYOZOTT GYŰJTEMÉNYE.

FEGYVEREK, ÖTVÖSMŰVEK, RÉGIPÉNZEK, EMLÉKÉRMEK,
FESTMÉNYEK, METSZETEK, FAFARAGVÁNYOK ÉS KÜLÖN-
BŐZŐ, AZ IPARMŰVÉSZET ÉS A KISMŰVÉSZETEK KÖRÉBE
TARTOZÓ MŰTÁRGYAK.

50. SZÁMU SZEKRÉNY.

Ön-, vörös- és sárgarézedények ; porcellánok, a bécsi,
berlini s meissenai gyárakból, khinai és japáni porcel-
lánok ; pipák, apróművészeti s antik tárgyak stb.

51. SZÁMU SZEKRÉNY.

Delfti, német és magyar fajánszok. Német sómázás
kőedény.

4315. FEDÉLES PALACZK, fajánsz. Kék zománcz-
festéssel diszitett gömbidomú teste óngyűrűk közé van
foglalva. Az edény fenekén P K betűs monogramm festve :
Pynacker delfti gyáros jegye, a 17. századból.

4328. FÜLES BÖGRE, fajánsz, fehér ónmázzal, kék,
sárga s barna zománczfestéssel. Gerezdelt teste közepén
szalagban virágornamentum, fölötte PETRVS VYFA-
LVSZ 1666 fölírat. Magyar.

4337. FEDELES, FÜLES IBRIK, kőedény. Testén,
apró pontokkal diszitett alapon, nagyobb Chrysanthemum-virágok karélyos levelekkel s kék fűrtökkel elkeri-
tett leveles ágon egy-egy madár. Fenekébe benyomva :
REGECH 835. Telkibányai, 1835-ből.

4340—4348. Holicsi fajánszedények és dísztárgyak, fehér ónmázzal, sokszínű zománczfestéssel. A 18. századból.

4349—4362. Német sómázás kőedények, zománczfestéssel s részben domborművekkel díszítve. A 16—18. századból.

52. SZÁMU SZEKRÉNY.

Fegyverek a 14—18. századból.

4366. és **4382.** SZÁMSZERIJJ (*Armbrust*), barna diófa, vésett csontlemezzel berakott, felhúzó-készülék nélkül, hűrpattintó vassárkánnyal. Abroncsa lapos aczél. Német, a 16. századból.

4367. KÉTÉLŰ PALLOS, az u. n. „*Zweihänder*“, aczél, hármás vércsatornával. A penge töve felé két oldalt egy-egy vízszintesen kiálló hegyes fog. Két kézre való markolata szövettel van körülcsavarva. Markolatgombja körteidomú. A 15. századból.

4368. BUZOGÁNY (hatalmi jelvény) vörösre és sárgára festett kovácsolt vasból. A 17. századból. Az ilyen és a nagy pallosokat ábrázoló eszközöket a szabad királyi városok bírái viselték hatalmi jelvények gyanánt a 16. és 17. században.

4372. PAIZSDUDOR, kovácsolt vasból. Kúpidomú testből hatszögű, függőleges pálczatag nő ki. Kelta. (Kr. e. 3—1. század.)

4373. TÖR, az u. n. „*Linke Hand*“, aczél. Pengéje egyik oldalán háromszögű s bevéssett fonadékdíszszel s növényornamentummal ékesítve. Háromszögű kosara áttört s művészettel metszett lombékitéssel bir. Olasz, a 16. századból. Vívásnál a bal kéz felfegyverzésére használták.

4378. BUZOGÁNY, vasból. Feje háromszögű csúcsokkal tagozott hat gerezdből áll; a nyél végén kihúzható

gombbal záródó csövet képez, mely hátrafelé csapó kerekklakatos szerkezettel lőfegyverré is felhasználható. Az egész fegyver és a lakat étetett müben stilizált lomb- és levéldisztménynyel van cifrázva. A 16. század végéről.

4401. SUGÁRÁGYÚ MINTÁJA, bronzból öntött. Csöve előre keskenyedő hengeralak. Testét dombormüben rendkívül gazdag s művészileg stilizált növényornamentum borítja, a melyben mezitelen puttók s hadiszerek vannak ábrázolva. Mazzaroli olasz ágyúöntő műve a 17. századból.

4404. és **4407.** LŐPORTARTÓK, a 16—17. századból.

4414. LOVASSÁGI KARD, egyenes, kétélű. Vércsatornájában bevésve: **DE TO MAS X A A VALA**. Hatszögű keresztvása vízszintesen álló s az u. n. számárpataával, marbolata felé pedig ívesen hajló kézvédőkkel fegyverzett. Spanyol, a 16. századból. *Thomas de Ayala* toledói fegyverkovács munkája.

4415. LOVASSÁGI KARD, egyenes, kétélű. Vércsatornájában bevésve: **SAHAGVM DE LUVI** felirat. Spanyol, a 16. századból *Lui Sahagum* fegyverkovács munkája.

4434. PISZTOLY, hátracsapó kerekklakatos fegyverzetten. Kicsiny faagya végén ellipsziszidomu, étetett müvü arabeszket feltüntető vaslemez. Sátorvasa áttört és dombormüvü metszett vasból készült; csöve nyolczszögű. A 17. század elejéről.

4437. CSATABÁRD. Körszelvényidomu lapja mindkét oldalon étetett diszekkel; egyik oldalán nőt. rabló férfi, a másikon ágaskodó lovon ülő vértezett vitéz. Német, a 16. századból.

4438. PUSKA, hátracsapó kerekklakatos szerkezettel. Barnára fényezett agya őzpata idomu; vont csöve nyolczszögű. Német, a 17. századból.

4440. BALTA, vas, fanyéllal. Lapja két oldalán beedezett vadászjelenet s valószínűleg a baltát készítettő tulaj-

donos magyaros alakja, fa alatt, kerítéses tornáczon karosszékben ülve, ölében nővel. Magyar, a 17. századból.

4441. SISAK, az u. n. *Morion*. Simitott vaspléh, félhold alakban felhajló ellenzővel. Sapkája tetején taréj, két oldalán pedig egy-egy nagy, trébelt stilizált lilium, Német, a 16. század végéről.

53. SZÁMU SZEKRÉNY.

Keleti és délszláv fegyverek a 16—18. századból.

4448. CSATA-SZEKERECZE, vasnyéllel. Durván beedzett lapján mindkét oldalon a galambra csapó sas és az őzet fojtogató tigris jelenete. Nyele berakott diszítésű, üres csöve belsejében kicsavarható hajító-kopja van elhelyezve. Keleti, a 16. századból.

4449. CSATABÁRD, vas, berakott vésett ezüstdiszitményekkel, fokán berakott arabs fölirattal. Keleti, a 17. századból.

4452. KARD, hüvelylyel; sima damaszkolt pengéje mindkét oldalának kétharmad hosszában vércsatorna. Fehér csonttal borított markolata középső részén trébelt aranylemezen festett zománczműben két női mellkép s virágcsokrok. Perzsa, a 17. századból.

4453. KARD, hüvelylyel; pengéjének felső részén, mindkét oldalon levéldisszel körülvett csipkés keretben aranynyal berakott arabs feliratok. Keleti, a 17. századból.

4454. KARD, hüvelylyel, görbe, damaszkusi pengével. Keleti, a 17. századból.

4456. CSATABÁRD, berakott, vésett ezüstdiszitménnyel s arabs felirattal. A nyél középrésze vörös bársonnyal van borítva. Keleti, a 17. századból.

4457. CSATABÁRD, berakott aranylevéldisszel s arabs felirattal. A nyél középső része vörös bársonnyal borított. Keleti, a 17. századból.

4459. CSATABÁRD, arannyal tausált arabs felirattal s ékítményekkel. Nyele közepén zöld bársonnyal borított. Keleti, a 16. századból.

4460. CSATABÁRD; lapja két oldalán aranyberakással stilizált keretben arabs felirat. Török, a 17. századból.

4462. HANDZSÁR, tokkal. Pengéjén bevésett s ezüsttel tausált arabs felirat és ornamentumok. A részben aranyozott tok trébelt s vésett ezüstműből készült, áttört díszekkel s gazdag növény- és lombornamentummal borított. Török, a 17. századból.

4471. KÓPJA, vas. Négyélű s ugyanannyi vércsatornával ellátott hegye aranyberakással díszített. Lapos nyele faburkolattal van fedve. A röplést szabályozó végső vasnyulványon arannyal tausált díszek. Keleti, a 16. századból.

4473. SUGÁRÁGYÚ MINTÁJA, bronzból öntött és vésett. A 17. századból.

4475—4484. PUSKAPORTARTÓ, 10 darab, szarvasagancsból, vésett díszítésekkel. A 17—18. századból.

4487. TÖR, tokkal. Egyenes aczélpengéje közepén kiemelkedő erősítő-gerincz; tövénél liljom-orrall díszített domboru tagban arabs írásjelek arannyal berakva. Keleti, a 17. századból.

4488. TÖR, tokkal. Damaszk aczélpengéje tövében arannyal tausált arabs feliratok. Perzsa, a 17. századból.

4490. TÖR, tokkal, lángolt élű aczélpengével. A markolat jászpiskóból való. Perzsa, a 16. századból.

4491—4493. NYÍLVESSZŐ, 3 darab, festett nádból, négy- és nyolczélű vas nyilcsúccsal. Oldalán a röplést szabályozó tollszárnyak. Török, 17. század.

4495. TÖR, tokkal. Jáva szigetéről, a hol az é fajta töröket *Krisz*-nek nevezik. 18. század.

4509. PUSKA, nyolczszögű damaszkcsővel, előre csapó kovás sárkányos szerkezettel. A cső faágya trébelt ara-

nyozott ezüstlemezzel van borítva, melyet 14 áttört művü pánt szorít a csőhöz. A fegyver vörös korállal s csiszolt zöld üveggel van kirakva. Török. 17. század.

54. SZÁMU SZEKRÉNY.

Köszörült, vésett s maratott üvegek a 17—18. századból. Csaknem kivétel nélkül cseh-sziléziai s németországi készítmények.

55. SZÁMU SZEKRÉNY.

4565. SERLEG, aranyozott ezüst, ananász formájára trébelve. *Hans Winkler* nürnbergi ötvös munkája. A 16. század végéről.

4566. KÓKUSZDIÓ-SERLEG, részben aranyozott ezüsttel montírozva; a faragott kupa domborművekkel díszített. 17. század.

4572. FEDELES KÓKUSZDIÓ-SERLEG, aranyozott ezüsttel montírozott. Szára legalyazott fatörzset ábrázol, melyre apró emberke kúszik s fejszével a fatörzset vágja. Német, a 17. század elejéről.

4573. IMAKÖNYVNEK BORÍTÓ LAPJA, részben aranyozott ezüstfiligrán, festett zománczképekkel díszítve.

4582. FEDELES, FÜLES KÓKUSZDIÓ-SERLEG, aranyozott ezüstbe foglalva. Talpán, a foglaló-pántokon s a fedélen vert és vésett renaissance izlésű ékiitmények. A talpon s a peremen a kassai ötvösczéh hitelesítő bélyege és **T Z** betűkből álló mesterjegy. A 16. század végéről. Készítette *Szegedi Tamás* (Thomas Zegedi) ötvösmester, a ki 1572-től 1599-ig működött Kassán.

4590. FEDELES, FÜLES IBRIK, kiöntő-csőrel, ezüst. Bártfai munka, a 18. századból.

4592. FÜLES CSÉSZE, részben aranyozott vert ezüstből. Külsején bevésve a Schmiedegg-család czimere, **T**.

V. S betűkkel s 1677. évszámmal. A betűk a csésze készítettőjének, *Thomas von Schmiedegg*-nek a nevét rejtik, aki aranysarkantyús vitéz és Zólyomvármegye főispánja volt s akit 1689-ben bárói rangra emeltek.

4604. PALACZK, részben aranyozott ezüst. Szabályos hatoldalú oszlopot ábrázoló testének mindegyik lapján a bányaművelésre s a fémek olvasztására vonatkozó jelenetek bevésve s az egyiken 1629 évszám.

4608. THEA-KANNA. Ezüst, öntött, vert és véssett munka. Bártfai munka, a 18. századból.

56. SZÁMU TÁRLÓ.

Öntött szobrocskák bronzból és sárgarézből, zsebórák, szelenczék, kulcstartók, plakettek, kameák és intagliók, evőkészletek s egyéb tárgyak az apróművészetek köréből.

57. SZÁMU TÁRLÓ.

Kőkorszakbeli és bronzkori tárgyak; átfűrt kőkalapács és kővéső. Bronzból: kardok, sarlók, lándzsák, tokos balták, fokos, spiráltöredék, karpereczek, csüngődiszek, gombostű és ujjvédő-spirálok. A 4686. sz. tört találták Boldogkő-Ujfaluban, a 4692. sz. kargyűrűt Hódmező-Vásárhely mellett. A többbit Sárosmegyében, Kaproncza község határában találták.

58. SZÁMU TÁRLÓ.

Magyar pénzek és emlékérmek.

59. SZÁMU TÁRLÓ.

Külföldi államok pénzei és emlékérmek. Antik görög s római pénzek.

AZ ABLAK MELLETT FEGYVERÁLLVÁNYOKON.

Alabárdok, partizánok, pánczélingek, sisakok, lándzsa és csatacsillag.

A FALAK MELLETT.

4732. TÁBORI HADI PÉNZTÁR, kovácsolt vasból. A 17. századból.

4733. MOZSÁRÁGYU, öntött vasból. A 17. századból. A makoviczai várból való.

4734. AJTÓ, barnára fényezett hársfa. Lapja alul s felül egy-egy bemélyített, párkányos lézczel beszegett mező, melynek közepén epervirágalku rózsa ül. A két mező kerületén gazdag domborművű faragott lombdíszítés, az áttört lombok között ornamentumok és körteidomu gyümölcsök. A 17. századból. Egy bártfai polgárházból való.

4735—4738. EGÉSZ VÉRT, 4 darab, simított vaslemezből. Áll: sisakból, teljes mellvértből, felkar-, könyök-, alkar- és kézvédőből, felső s alsó lábszárvédőből és cipőkből. Három példányon a mellvért a hasi részen domboru (az u. n. *Gänsebrust*), de valamennyi alul rákfarkas lemezekben végződik. 16. századi vérteknek modern utánzatai.

4740. ASZTALKA. A mellső oldallap közepén a ladoméri Lodomérszky-család domboruan faragott czimerpaizsa. A 18. századból.

A FALAKON.

Olajfestésű arczképek, réz metszetek, könyvomatok, két tükör, zászlók, fegyvercsoportok, himzés s két óra.

4816. ÁLLÓ ÓRA CONSOLLAL, teknősbékahéj-utánzattal, berakott sárgarézzel és öntött s czizelált sárgaréz-diszitményekkel. A *Boulle Károly András*, XIV. Lajos francia király híres asztalosművésze (1642—1732) által készített egyik órának másolata. Eredetije a párisi Louvreban.

XII. SZÁMU TEREM.

FEGYVEREK S HADI KÉSZLETEK, RÉGI PÉNZEK, EMLÉK-
ÉRMEK, EREKLYETÁRGYAK, ZÁSZLÓK, HADI VONATKO-
ZÁSÚ FESTMÉNYEK STB.

60. SZÁMU SZEKRÉNY.

Fegyverek, ágyúgolyók, sarkantyúk stb. a 13—16.
századból.

4820. PALLOS, kétélű; vége felé hegyesedő pengével,
mindkét oldalon egy-egy lapos vércsatornával. A 14.
századból. Valamikor Kassa városé volt.

4821. PALLOS, lángolt élű pengével, mindkét oldalán
három lapos vércsatornával. 15. század. Ajánd. Latabár
Endre.

4822. KARD, egyenes, kétélű. A 13—14. századból.
Találták a Tarcza völgyében. Ajánd. Szláv Aladár.

4823. PALLOS, két kézre való, az u. n. „*Zweihänder*“.
13. század.

4824. HÓHÉRPALLOS, hüvelylyel, egyenes, vége felé
keskenyedő pengével, a penge közepén vércsatornával.
A 16. századból. Kassa szab. kir. város tulajdona volt
s nyakazásra használták.

4825. BUZOGÁNY, sárgaréz, feje gerezdelt. 17.
század.

4826. BUZOGÁNY, vasból, feketére festett újabb fa-
nyéllel. Teste 12 piramisalakú tüskével bíró gömbalakot
képez. 14. század.

4831. NYELES BUZOGÁNY, egészen vas. 15. század.
Találták a rozgonyi mezőn. Ajánd. Klimkovics Béla.

4835. UTÁSZSZEKERECZE, vasból. Bárdlapján keresztet ábrázoló fegyverkovács-bélyeg. 15. század. Találták a Muhi pusztán. Ajánd. Orczy Gyula.

4836. UTÁSZBALTA, vas, uj tölgyfa nyéllal. Bárdlapján a stilizált lilomot ábrázoló fegyverkovács-bélyeg. 15. század. Találták Kassán. Ajánd. Artimovics Tamás.

4837. LÁNCZOS BUZOGÁNY, A 16. századból. Ajánd. Pilissy Antal.

4840. CSATABÁRD, vas, tagló-alakú. 15. század.

4841. LÁNCZOS BUZOGÁNY. 16. századból.

4842—4844. BUZOGÁNYFEJEK, sárgaréz- és bronzból tömören öntve. A 15—16. századból.

4845—4846. SISAK, vaslemezből. Félgömbidomu testének közepén félholdalaku taréj emelkedik. 16—17. század.

4847. HAJÍTÓ-BÁRD, nyéllal és tuskével, egészen vas. A 16. századból. Ajánd. a Klimkovics-testvérek.

4848. LÁNCZOS KORBÁCS, kovácsolt vasból, egymásba illeszkedő nyolczasalakú láncszemekből fonva. 16. század.

4864. HARCZI CSÁKÁNY, vas, fanyéllal. Magyar, a 16. századból. A legveszedelmesebb fegyverek egyike volt, mert a fokos hegyes csőre a sisakon és a pánczélon is áthatott.

4865. HARCZI CSÁKÁNY, vasból, ellipszisalakú nyéllyukkal s ívben lefelé hajló hegyesedő csőrrel. Magyar, a 16. századból.

4866—4900. SARKANTYÚK, vasból, ónozott vasból és sárgaréz- és bronzból. Összesen 35 darab. A 12—17. századból.

4902. SZAKÁLLAS VÁRPUSKA, kovácsolt vasból. Gyújtó-lyuka üreges. A 16. század elejéről. Ajánd. Fejes István.

4903—4909. ÖT ÁGYÚGOLYÓ S KÉT ROBBANÓ-LÖVEG, vasból. Találták Kassán, a Szent-Erzsébet székesegyház déli előépítményében.

4910—4914. ÁGYÚGOLYÓ, trachitkőből faragva. 17. század. A munkácsi várból származnak. Ajánd. a munkácsi fegyrintézet igazgatósága és Lehoczky Tivadar.

4915. LÁNCZOS GOLYÓ, vas, belseje üreges, a nyílás mellett egy apró füllel, melybe lánczot akasztottak. 16—17. század.

61. SZÁMU SZEKRÉNY.

Fegyverek, zablák s egyéb hadi felszerelések a 17—18. századból.

4917. KARD, egyenes, kétélű pengével, mely közepétől kezdve toldott. Az alsó rész mélyen bevájt vércsatornájában áttörések. Spanyol, a 16. századból.

4918. LOVASSÁGI KARD, kétélű, egyenes pengével, kettős vércsatornával. 16. század. Találták Kassán, a galambútczában. Ajánd. Jakab Péter.

4922. PÁNCZÉLSZÜRŐ, az u. n. *hegyestőr*, hüvelyével. Háromélű pengéjén egy-egy homoru vércsatorna fut végig. A penge tövén vésett diszítés. Hüvelye barna bőrrel borított. A 17. századból. Állítólag Petneházy Dávidé volt. Ajánd. Krajnyik László.

4925. TÖRKARD, egyenes, kétélű pengével. A vércsatornába beütve: SEBASTIAN HERNANDEZ. A 16. századból. Készítette idősb *Sebastian Hernandez* toledói fegyverkovács, aki 1570 körül működött. Ajánd. Latabár Endre.

4929. ZABLA, ónozott kovácsolt vasból. 16. század.

4936. SZABLYA, végén kétélű, hajlott pengével. Egyik oldalán bevésve: FRINGIA, másik oldalán hatágú csillag, sugárzó nap és félhold. Magyar. Pengéje a 18., a többi része a 19. századból.

4942. SZABLYA, hüvelylyel. Gyengén görbülő s végén kétélű pengéjének egyik oldalán bevésve: *Sub hoc signo*

vinces, egy kettős kereszt, ez alatt pedig: *Deus Exercitum Bellator forthissime Esto mecum*. A másik oldalon bevésve: a holdsarlón álló boldogságos Szűz képe, alatta e felirat: *Maria Mater Dei Patrona Hungariae Sub tuum Praesidium Confugio*. Magyar, a 18. századból. Ajánd. Vendégi Gábor.

4943. DÍSZKARD, HÜVELYLYEL. Keresztvasa és markolata gazdagon trébelt esüstlemezzel borított. Fekete bőrrel borított hüvelyét három ezüsttok díszíti. A penge 17. századbéli, a többi a 18. századból. Az ezüstveretek török ötvösművek. Ajánd. Brunner Ferencz.

4944. DÍSZKARD, hüvelylyel, végén kétélű, erősen görbülő damaszkpengével. 18. század.

4946. GOLYÓVETŐ NYILPUSKA, agya barnára fenyezett fa, ívpántja, hűrtartója és hossz tengelye acél. A hűrfeszítő szerkezet egykarú emelő-rúd, kanálalakú végződéssel. A 17. századból. Ajánd. Klimkovics Béla.

4947. PÁNCZÉLSZÚRÓ TÖR, hüvelylyel. A háromélű penge egyik lapján az ágyúk kaliberének mérésére szolgáló beosztás, bevésett számjegyekkel. A 16. századból. Ajánd. Szentlélek Gyuláné Kulmann Mária úrnő.

4949., 4950. LŐPOR EREJÉNEK MÉRÉSÉRE SZOLGÁLÓ ESZKÖZ, előre csapó kovás szerkezettel.

4952. KULCS, vasból. Kerek lakatos lőfegyver tűzlakatjának a felhuzására való. A 17. század elejéről.

4953. LŐFEGYVERNEK TŰZLAKATJA, hátracsapó kovás szerkezettel. Mestere: *Johan Wideman Prag*. 17. század.

4959. SÜLYOM, az u. n. „*Spanischer Reiter*“, kovácsolt vasból, négy hegyes végű ággal, melyek úgy vannak elhelyezve, hogy az egyik mindig fölfelé áll. Lovak lábai elé szórták. 17. század. Találták a szalánczi vár alatt. Ajánd. Pelczer Károly.

4965. LŐPORTARTÓ, fekete préselt bőrrel bevont teste félholdalakban hajlik s egyik végén hegyes csúcsba fut. A 16. századból. Ajánd. Scholcz Mihály.

4966. PUSKAPORTARTÓ, elefántcsontból. 16. század. Ajánd. Willnrotter Henrik.

4971. PISZTOLY, előrecsapó kovás szerkezettel. A 18. századból. Találták a nagysárosi várban. Ajánd. Péchy Elemér.

62. SZÁMU SZEKRÉNY.

Az 1848/49-iki magyar szabadságharczra vonatkozó ereklyetárgyak.

4982. TEMPLOM MINTÁJA, mahagonifából fűrészelve. A freiburgi (Baden) templomot ábrázolja. Készítette báró Luzsénszky Pál fogságában, 1849-ben.

4983. ZACSKÓ, vörös és fekete szőrfonalból horgolva. Szent-Miklóssy Antal politikai fogoly készítette 1849 után. Ajánd. özv. Jankovich Ottóné úrnő.

4987. ZACSKÓ, sodrott selyemből horgolt. A joesfstadti börtönben készítette Leutsch Albert politikai fogoly. Ajánd. Ujházy Józsefné úrnő.

4988. KERESZT, fenyőfa-pálczikákból összeróva. Készítette báró Luzsénszky Pál fogságában, 1849 után. Ajánd. báró Melczér Georgina és Malvin urhölgyek.

4989. ÁGYÚNAK MINTÁJA, kétkerekű lafettával. 1848/49-ből. Ajánd. Lincz Vilmos.

4990. POHÁR, üvegből. Oldalán e floursavval marattott felírás: *Fogsági Emlékül B L M nak Sz A. Kassán 1850 Sept. 13: kén.* (Fogsági emlékül báró Luzsénszky Minnának Szirmay Antal stb.) Meskó Sándor hagyatéka.

4991. VERBUNGOS SARKANTYÚ, egy pár, vasból. Katonatorborzásnál használták. Ajánd. Krusinszky Gyula.

4996. VITÉZSÉGI ÉRDEMJEL, ezüst, piros selyemszalagon. Koszorút ábrázol. 1848/49-ből. Revisnyeai Re-

viczky István parancsórtszt főhadnagyé volt. Ajánd. özv. Reviczky Istvánné úrnő.

4997. FARAGVÁNY, fa. Lapja egyik oldalán kosár, a másikon MUNKATS 1850 kifaragva. Hauszer munkácsi politikai fogoly műve.

4998. KÁPOLNA, mahagoni deszkából. A kassai Szent Mihály-kápolna primitív másolata. Készítette báró Luzsénszky Pál. Ajánd. Seiler Lőrincz.

5001. KARPERECZ, kovácsolt vasból. Rablánczot szimbolizál. Az 1848/49 utáni elnyomatás idejéből, a mikor az ilyen karkötőket úri hölgyek viselték. Ajánd. özv. Jankovich Ottóné.

5003. SALÁTAKANÁL ÉS VILLA, bükkfából faragott. Faragta báró Luzsénszky Pál. Ajánd. báró Melczer Georgina és Malvin úrhölgyek.

5007. MELLTŰ, fából faragott. Aradi fogságában készítette Gedeon Miklós őrnagy. Ajánd. Gedeon Jenő.

5009. KARPERECZ, hársfából faragott. Barna plüssel bevont karikáján (A) RAB EMLÉ(K)E fölírat. Faragta báró Luzsénszky Pál. Ajánd. báró Melczer Georgina és Malvin úrhölgyek.

5010. KARPERECZ, fából faragott. Készítette aradi fogságában Gedeon Miklós őrnagy. Ajánd. Gedeon Jenő.

5014. TÁVCSŐ, tokkal, sárgaréz-ből. Bőrtokján pontozott betűkkel: *Becses emlék a n. sarlói csatából. Irányi.* Irányi István 1848/49-iki honvéd hadbíróé volt. Ajánd. özv. Jászay Istvánné úrnő.

5016. VIRÁG ÉS LEVÉL, kiszáritva, keretben üveg alatt. A leveleket gróf Batthyányi Kázmér miniszterelnök, a virágokat Dembinszki 1848/49-iki tábornok sirjáról hozta Párisból Pózner Mária. Ajánd. Pózner Gábor.

63. SZÁMU SZEKRENY.

Fegyverek, zászlószalagok, csákók s egyéb ereklye-tárgyak az 1848/49-iki magyar szabadságharczból. Alul egy olasz briggantine a 16. századból stb.

5018. ZÁSZLÓSZALAG, fehér selyem, ezüstcsipkével beszegve. Egyik szalagján kihimezve: *CSAJSÁKBAN EDZETT DITSŐ ZÁSZLÓALJ! A' NÉP*, a másikon: *SZABADSÁG KIVUVÁSA ÉRTVE ÉLTETŐD*. A pozsonyi 4-ik zászlóaljé volt. Ajánd. Glósz Aurél.

5019—5021., 5023—5026., 5028. NEMZETŐRI CSÁKÓ, 8 darab, fekete viaszkos vászonból, fekete és vörös posztóból.

5022. TISZTI CSÁKÓ, fekete posztóból s feketére fényezett bőrből. Peremén széles aransujtás. Ajánd. Szirényi Endréne úrnő.

5027. VADÁSZTISZTI CSÁKÓ, zöld posztóból, gazdag aransujtásokkal. Gróf Vay Károly 1848/48-iki első vadász-zászlóalj őrnagyé volt. Ajánd. gróf Vay Tihamér.

5029. TISZTI ÖV, nemzetiszínű selyemszalagból. Farkas László 1848/49-iki 16. honvédzászlóaljbéli századosé volt. Ajánd. Farkas István.

5032. HONVÉDTISZTI ÖV, nemzetiszínű szalagból. Fülhegyi Henrik 1848/49-iki őrnagyé, a 72. honvédzászlóalj parancsnokaé, volt. Ajánd. özv. Fülhegyi Emilné.

5033. HONVÉDTISZTI KARD, hüvelylyel. Hammersberg László 1848/49-iki nemzetőrfőhadnagyé volt. Ajánd. Hammersberg Lászlóné úrnő.

5037. DÍSZATILLA, meggygszínű selyembársony, vörös üvegből készült gombokkal. Szemere Bertalan 1848/49-iki belügyminiszteré s miniszterelnöke volt.

5038. ZÁSZLÓSZALAG, nemzetiszínű, arany rojttal beszegett szalagokból. Lapján e feliratok kihimezve: *Szabó Mária 1848. 42. zászlóalj. „Szent az ügyünk,*

nem rettegiünk.“ A 42. honvédtábornok volt. Ajánd. Gedeon Lajos.

5040. KARD, hüvelylyel. Egy 14 esztendő honvédtüzére volt. Ajánd. Lincz Vilmos.

5041. DÍSZKARD, hüvelylyel. Gróf Leiningen Károly 1848/49-iki honvédtábornok, aradi vértanú volt. Ajánd. Péchy Elemér.

5043. SARKANTYÚ, egy pár, vasból. Gróf Leiningen Károly 1848/49-iki honvédtábornok, aradi vértanú volt. Ajánd. Péchy Elemér.

5044. LOVASSÁGI PISZTOLY, egy pár, kerek aczélcsővel, gyutacsos kakassal. Kiss Ernő 1848/49-iki honvédtábornok tulajdona volt s azokat halála előtt Pürstinger Károly cs. kir. törzsorvosnak ajándékozta. Ajánd. özv. Pürstinger Károlyné, szül. nagydomassai Bogscha úrnő.

5045. PÁNCZÉLING, olasz *briggantine* módjára sárgaréz és ezüstözött sárgaréz-lemezekből készített. A 16. századból.

5046—5052. ÁGYÚGOLYÓK, vasból tömören és üregesen öntve, 7 darab. 1848/49-ből.

Az **5046.** számú a branyiszkói csatából. (1849. febr. 5.) Ajánd. dr. Kosztka József. Az **5048.** számú a piskii csatából (1849. febr. 9.) Ajánd. Darvas Imre. Az **5049.** számú gránát a kassai csatából (1848. decz. 11-én). Ajánd. dr. Kosztka József.

64. SZÁMU SZEKRÉNY.

Az 1848/49-iki magyar szabadságharczra s az azt követő időkre vonatkozó és egyéb ereklyék.

5067. TISZTI ÖV. Gedeon Miklós 1848/49-iki nemzetőri őrnagyé volt. Ajánd. Gedeon Jenő.

5069. KOKÁRDA, nemzetiszinű selyemszalagból. Szekeress Vincze 1848/49-iki rozsnyói nemzetőre volt. Ajánd. Szekeress F. Ödön.

5070. KARDBOJT, nemzetiszínű szőrszövet, bojttal. Schmidt Kálmán kassai praemontrei tanár, 1848/49-iki honvédé volt. Ajánd. Schmidt Kálmán.

5071. FÜLES KANCSÓ, kőedény, sokszínű zománcfestéssel és felirattal. Használta Gedeon János Partl metzzenzéfi puska- és szuronygyáros, a mikor őt 1849-ben az oroszok a városházán fogva tartották s vallatták, hová rejtette el a fegyvereket. Ajánd. Pöhm Simon és társa.

5072. ZÁSZLÓNAK FOSZLÁNYA, selyemszövet, festéssel. Egy 1849. aug. 13-án Világosnál szét tépott honvédzászlónak darabja. Ajánd. Unger, férj. Gedeon Vilma úrnő.

5073—5074. ZÁSZLÓNAK FOSZLÁNYA, selyemszövet, festéssel. A 42. honvédzászlóaljnak Világosnál 1849. aug. 13-án szét tépott zászlajából való. Ajánd. Timkó Miklós és Komáromy Ferencz.

5075. KERESZT, FESZÜLETTEL. Az a kereszt, a melylyel Erdősi tábori lelkész 1849. febr. 5-én a branyiszkói hegyen a honvédeket diadalmas rohamra vezette. Ajánd. Hedry Bódog.

5076. KERESZT, feketére festett bükkfából. Talpa csavarra jár s belsejében az aradi bitófából egy oszlop-kát tüntet elő, környezetén kevés porral, mely a vesztőhely földjéből való. Készítette Gedeon Miklós 1848/49-iki honvédőrnagy aradi börtönében. Ajánd. Gedeon Jenő.

5077. DOBOZ, kartonpapírból készítve. Az olmützi vár 41. számú kazamatájának belsejét s a várfal egy részét ábrázolja, az eredeti berendezéssel. Készítette *Fiedler Gyula*, 1848/49-iki honvédszázados, a ki Szerdahelyi Ede, Neumann és Barsy nevű társaival 1850- és 1851-ben 2 évet töltött Olmützben politikai fogolyképen.

5081. LÁBBILINCS, vas, bőrrel bélelve s ez alatt ki párnázva. Lapjába bevésve: *ittéltetett Aradon 4/3 850*

halálra, enyhítetett 16 évi várfogságra vasban. Gedeon Miklós 1848/49-iki őrnagy viselte aradi fogságában. (Hozzája tartozik az 5100. számú kézbilincs). Ajánd. Gedeon Jenő.

5083. VIZFESTMÉNY, papírlapon. Virágcsokrot ábrázol. Knezich Károly aradi vértanu festménye hadnagy korából egy kassai hölgy számára.

5084. HIMZETT KORONA. Görgey Arthur tábornok lótakaróját díszítette. Ajánd. Schreiber S. A.

5086. KARPERECZ. Áll 6 drb 1849-iki ezüst hatkrajczárosból s egy 1848. évi magyar aranyból. Kossuth Lajos feleségeé volt. Ajánd. Schubert Ferenczné úrnő.

5088. FORGÓTARTÓ, pakfong. Trébelt művű halálfejet ábrázol. 1848/49-ből. A *halálfejes légio* jelvénye volt.

5095. SZILÁNK, fenyőfa. Gróf Batthyányi Lajos magyar miniszterelnök és vértanu pesti (ujépületi) börtönének ajtajából való. Ajánd. Piller Miklós.

5096. SZIVAR SZIVÓ SZOPÓKA, borostyánból. Irányi István 1848/49-iki honvédhadbíróé volt, melyet Budavár ostrománál szájából kilöttek. Ajánd. özv. Irányi Istvánné úrnő.

5100. KÉZBILINCS, vasból, plüssel bélelve. Külsején bevésve: *Gedeon Miklós Gömöri N. Ö. őrnagy.* (Hozzá-tartozik az 5081. szám alatt kiállított lábbilincs, melyen a felirat folytatása van). Gedeon Miklós 1848/49-iki őrnagy viselte aradi fogságában. Ajánd. Gedeon Jenő.

5104. I. NAPOLEON francia császár lótakarójának egy darabja, bőr, aranyozott s kék festékekkel díszített. Ajánd. Koppi József.

5106. EMLÉKALBUM, vörös, virágos bársonyba kötve. Benne több oldalon politikai foglyoktól írott emléksorok, akik 1849. decz. első napjain fogságba való elszállításuk előtt Pozsonyban írták az emléksorokat az albumba.

Az 1-ső oldalon *dr. Római (Rómer) Ferencz Flóris*, a későbbi híres archaeológus, a 13. oldalon a kassai *Fiedler Gyula* sorai. Ajánd. Krachun Sándor.

5114. VÖRÖS POSZTÓSZALAG. A Klapka tábornoktól adott kitüntetés ama önkéntes osztály tisztjeinek, kik a *hidasnémeti* hidat hőiesen megvédelmieztek. Ajánd. dr. Szentlélek Gyula.

5115. LÁZÁR VILMOS ARADI VÉRTANU KARKÖTŐJE, melyet még mint a pozsonyi nemzeti őrség közvitéze, polgári ruhája fölött viselt. Ajánd. özv. Székely Imréné úrnő.

65. SZÁMU SZEKRÉNY.

Perzsa, arabs, török s délszláv fegyverek és egyéb hadi készletek.

5117. PÁNCZÉLRUHA, vasdrót szemekből. Keleti munka, Jeruzsálemből származik. Ajánd. dr. Schwartz Ignác Leó.

5118. PÁNCZÉLING, forrasztott és szegecselt drótszemekből. Perzsa, ajánd. Ständeiszky Antal, aki azt Perzsiából hozta magával.

5121. SISAK, aczéллеmezből, arannyal taúsálva, éte-tett díszekkel. Perzsa. Ajánd. Schwartz Ignác Leó.

5125. PAIZS, vasból, arannyal taúsálva. Közepén arannyal beszegett kartusban keleti vitéz lóháton, háta mögött az ördöggel. A paizs egyéb részén lovas vadászok, peremén keleti felirat. Perzsa. Ajánd. dr. Schwartz Ignác Leó.

5134. KARD, hüvelylyel. Az ívben görbülő dahaszk-penge egyik oldalán sárgaréz-zel berakott keretekben török betűk. Török, a 17. századból.

5140. KARD, erősen görbülő, végén kétélű pengével, hármás, hosszú vércsatornával. Török, a 17. századból.

5145—5146. KÉS, hüvelylyel, 2 darab, egyélű, egyenes aczélpengével, ezen bevésett növénydiszítésekkel. Arabs. Ajánd. dr. Schwartz Ignác Leó.

5152. KÉS, egyélű aczélpengével; kalcedonnyelében és gombjában tausált aranycsillagok és leveles ágak. Indus munka. Ajánd. Schufflay Román.

5160. PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel. Ezüst-dróttal berakott csöve tölcSÉralakban szélesedik. Angol készítmény. Ajánd. dr. Moskovits Leó, aki Jáva szigetéről hozta magával.

5161. ARNAUTA-PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel, hengeridomu, sima damaszkcsővel. Körökkel s szividomokkal áttört sárgaréZ ágyát vésett palmettákkal gazdagon diszített sárgaréZ-pánt csatolja a csőhöz. A 18. századból. A legutolsó dalmáciai háborúból származik. Ajánd. Szoukup és Kunszt Gy.

5162. ARNAUTA-PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel. A 18. századból. Ajánd. Brunner Ferencz.

5163—5165. PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel. •Bosnyák, a 18. századból. Ajánd. Brunner Ferencz.

5166. PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel, nyolcz-oldalu vont damaszk csővel, ezen arannyal tausált arabeszekkel s török fegyverkovács-bélyeggel. A 18. századból. Ajánd. Jászay Gáborné úrnő.

5167., 5168. PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel. Bosnyák, a 18. századból. Ajánd. Brunner Ferencz.

5169. PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel, nyolcz-szegletű vont csővel, pakfonggal berakott lilomvirág alakú díszekkel s két bevert török fegyverkovács-bélyeggel. Hosszú ágyát 2 sárgaréZ-pánt köti a csőhöz. Hatszögű tusáján sárgaréZ-pántok. Bosnyák, a 18. századból. Ajánd. Brunner Ferencz.

5170. PUSKA, előreCAPÓ kovás szerkezettel, nyolcz-szögű, rózsadamasztból készült, vont csővel. SárgaréZ

körökkel. Bosnyák, a 18. századból. Ajándékozta Brunner Ferencz.

5172. PUSKA, előrecsapó kovás szerkezettel, nyolcz-oldalú vont damaszkcsővel. Bosnyák a 18. századból.

66. SZÁMU TÁRLÓ.

Régipénzek.

1. Görögország és a görög kolóniák.
2. Római birodalom.
3. Római kolóniák.
4. Byzanci érmek.
5. Perzsia a Szászszanidák alatt.
6. Keleti pénzek.
7. Északafrikai pénzek.

67. SZÁMU TÁRLÓ.

Régipénzek. (Folytatás.)

8. Magyarország. Árpád-házi királyok pénzei. 1000—1301.
9. Friesachi denárok.
10. Magyarország. A vegyes házbeli királyok pénzei. 1301—1526.
11. Magyarország. A habsburg-házból származó királyok pénzei. 1526—1780.
12. Magyarország. A Habsburg-Lotharingiai-házból származó királyok pénzei. 1780—maig.

68. SZÁMU TÁRLÓ.

Régipénzek. (Folytatás.)

13. Az 1848/49-ik évi magyar szabadságharcz pénzei.
14. Erdélyi fejedelmek pénzei. 1541—1711.
15. Lombardiai s velencei pénzek.
16. Ausztria és az örökös tartományok pénzei.
17. Csehországi pénzek.
18. Anglia és gyarmatai.
19. Bajorország.
20. Belgium.
21. Bulgária.
22. Dánia.
23. Franciaország.

69. SZÁMU TÁRLÓ.

Régipénzek. (Folytatás.)

24. Görögország.
25. Németalföld.
26. Lengyelországi pénzek.
27. Német birodalmi pénzek. Német városok és püspökségek.

XII. SZÁMU TEREM.

70. SZÁMU TÁRLÓ.

Régipénzek. (Folytatás.)

27. Német városok és püspökségek.	30. Portugália.
28. Olaszország.	31. Románia.
29. Oroszország.	32. Spanyolország.
33. Svájc köztársaság.	

71. SZÁMU TÁRLÓ.

Régipénzek. (Folytatás.)

34. Svéd- és Norvégország.	48. Egyiptom.
35. Szerbia.	49. Congo-állam (belga).
36. Törökország.	50. Keletafrikai német gyarmat.
37. Éjszakamerikai Egyesült Államok.	51. Kelet-India (holland).
38. Mexico.	52. India (angol).
39. Brazília.	53. Hongkong (angol).
40. Chile.	54. Sziam.
41. Venezuela.	55. Perzsia.
42. Bolívia.	56. China.
43. Peru.	57. Japán.
44. Liberia.	58. Az Ujguineai pápuák csiszolt
köpénzei.
45. Argentina.	59. Munkabárcsák üvegből, a báró
Aspremont-uradalomból.
46. Canada.	
47. Uruguay.	

72. ÉS 73. SZÁMU TÁRLÓ.

Emlékérmek.

1. Magyar, vagy magyar vonatkozású emlékérmek.	3. Osztrák emlékérmek.
2. Gúny- és koholt érmék.	

74. SZÁMU TÁRLÓ.

Emlékérmek. (Folytatás.)

3. Osztrák emlékérmek. (Folytatás).	6. Skandináv emlékérmek.
4. Lengyel emlékérmek.	7. Olasz emlékérmek.
5. Orosz emlékérmek.	8. Német emlékérmek.

75. SZÁMU TÁRLÓ.

Emlékérmek. (Folytatás.)

9. Francia emlékérmek.	14. Krisztus, Mária és más szen-
tek emlékérméi.
10. Angol emlékérmek.	15. Luther-, Kalvin-, Husz- és egyéb
érmek.
11. Amerikai emlékérmek.	
12. Vegyes emlékérmek, lenyomatok.	
13. Magyar emlékérmek. (Újabb
szerzemény).	

A FALAK MELLETT.

5179. TORNASISAK, feketére fényezett vaslemezből, 5 pántból álló szemlemezzel. 17. század.

5180. PÁNCZÉLING, aczéldrótból, behajtogatott szemekből szöve. Znióváraljáról származik. 16. század. Ajánd. Groó Vilmos.

5182. FULLAJTÁR-CSIZMA, feketére festett bőrből, sarkantyúval. 1780 körül viselték a fullajtárok. Ajánd. Forgács József.

5183. VÉRTES ROHAMSISAK, magyaros, fekete fény-mázás vasból. A 17. század közepéről.

5184. PÁNCZÉLING, aranyozott s ezüstözött sárgaréz, félig lapos s összeszegecselt drótszemekből szöve. A 17. századból. Ajánd. Melczér János.

5185. VÉRTES ROHAMSISAK, magyaros, kovácsolt vaslemezből. A 17. század közepéről.

5186. PÁNCZÉLING, vas-sodronyszövet, apró és lapos szegecselt karikákból. A 16. századból. Ajánd. Dessewffy Pál.

A SAROKÁLLVÁNYOKON.

5187—5211. Különböző fegyverek a 17—19. századból.

A FALAK MELLETT.

5212. MENYASSZONYI LÁDA, fa, domboruan faragott díszítésekkel. Mellső oldalának középső mezején egy magyar öltözetű férfi s leány ölelkező alakja kifaragva, régi festés nyomaival. Magyar, a 17. századból.

5213. TÁBORI HADI PÉNZTÁR, kovácsolt vashól. A 17. századból.

5214. HÓHÉRSZÉK, vörösre festett tölgyfa, háttámlával s hátrafelé kiálló vasrúddal, végén karikaidomú füllel. Négy lábon áll. A 18. századból. Ajánd. Abaujvármegye közönsége.

E nyakazó-széket a 18. század vége felé vették legelőször használatba s az utolsó két delikvens, aki rajta ült, Perzsenszki Mária, férjezett nemes Nádaskay Józsefné, Perzsenszki László kassai helvét válású rektor nővére és Borza György, a rektornak vinczellérje, volt. Egyetértőleg ölték meg a rektort szállójében, 1834. június 23-án. A gyilkosság kiderülvén, három évig tartó pört vont maga után, mely végre is halálos ítélettel fejeztetett be. Az ítéletet Schiech Pál pesti hóhér 1837. szeptember 4-én hajtotta végre, először Borzán, azután a testvérgyilkoson. Borza feje a barmadik csapásra hullt le, Máriáé az elsőre. Ez volt az utolsó nyakazás Kassán.

A FALAKON.

5215. KANCSUKA, bőr, meggyfa-nyéllel. Orosz, az 1848/49-ik szabadságharczból. Ajánd. Lencz Géza.

5216. KARD, hüvelylyel, pléhből.

1852-ben használt bandériumi kard, melyet az Ő Felsége körutazása alkalmával kirendelt borsodmegyei bandérium az ünnepély ideje alatt a csász. kir. helytartótanács engedélye folytán használt. Aczélkardot, hosszas kérés után, csak a bandérium vezetőjének volt szabad használnia. A bandérium által ugyanekkor használt buzogányok szintén csak bádög-ből készültek s homokkal voltak kitöltve.

5217. KOSSUTH-BANKÓK.

5218. AMERIKAI PAPIR BANKJEGYEK.

5219. FRIGYES-VILMOS és FERENCZ CSÁSZÁR-HUSZÁR egy stájer leánynyal enyelegve. Vízfestmény. Festette Leduhofski Tádé, 1816-ban.

5220. HESSZEN-HOMBURGI HUSZÁR ÉS OLASZ LEÁNY. Vízfestmény. Festette Leduhovski Tádé, 1816-ban.

5221. KLAPKA GYÖRGY 1848/49-iki honvédtábornok arczképe. Fénykép.

5222. KORPONAY JÁNOS 1848/49-iki honvédezredes. Kromofotografia.

5223—5241. FEGYVERCSOPORT.

5223. Banderiális zászló, vörös selyemből való foszladozott lapján VI. Károly császár monogramja. A 18. századból. Ajánd. gróf Zichy Rezső. **5225.** Zászló zöld selyemszövet arany-ezüsthímzéssel és ezüstpitykével díszített fehér moirée-szalaggal. Magyar insurreccionális

zászló. 1805-ből. **5242.** Zászló, zöld selyemszövet, vörös, fehér és sárga applikációval. Foszlott lapjai oldalán egy-egy applikált korona, az egyik alatt **M**(ária) **T**(erézia), a másikon **C**(arolus) **F**(ranciscus) betűkből álló monogrammm. Mária-Terézia korából.

5243—5251. LŐPORSZARUK, 9 darab, szarvasagancsból, vésett diszítésekkel. A 17—18. századból.

5252. Osztrák-magyar papír bankjegyek.

5253. Lengyel és francia bankjegyek.

5254. KASSA VÁROS LÁTKÉPE 1617-ben. Rézmet-szet, utólagosan kifestve. Rajzolta Vander Rye Egyed belga művész.

5255. EMLÉKLAP, az 1802-ben Kassán megválasztott városi tisztviselők névsorával.

5256. A KASSAI VÁRERŐDITMÉNY ALAPRAJZA 1747-ből. Színezett tussrajz.

5257. A KASSAI VÁRERŐDITMÉNY ALAPRAJZA 1781-ből. Színezett tussrajz.

5258. A KASSAI CITADELLA ALAPRAJZA 1676-ből. Színezett tussrajz.

5259. ZÁSZLÓ, kék selyemből, sokszínű olajfestéssel s aranyozással. Egyik lapján a két angyal által tartott országczimer 1810 évszámmal, a másikon Kassa város czimere.

5262—5281. CSIZMA-, BOCSKOR- ÉS LÓPATKÓK, 20 drb., kovácsolt vasból. A 15—18. századból.

5282. LOVASSÁGI BÄNDERIÁLIS ZÁSZLÓ, fraise-szinü habos selyemből, fecskéfark-alakban kiszabva. Egyik lapján sokszínű olajfestéssel Eperjes város czimere, a másikon Szent István király lóháton. A 19. század elejéről.

5286. ZÁSZLÓ, fehér selyemből. Egyik lapján sok-sokszínű olajfestéssel a Patrona Hungariae, a másikon Kassa város czimere. 1838-ból.

5292—5313. FEGYVERCSOPORT, különböző 18—19. századbeli fegyverekből. Áll: 2 mellvértből, 4 lovassági kard-

ból, 7 kardból, egy tengerésztiszti kardból, egy hivatalnoki kardból, kardhüvelyekből és 8 drb csákóból és sisakból.

5314. A VÖRÖSSIPKÁS HONVÉD ÖZVEGYE. Olajfestmény. Festette *Révész György*.

5315. EGY NÉVTELEN HŐSÜNK ÉLETÉBŐL. Olajfestmény. Festette *Pap Henrik*. A művész ajándéka.

5316—5325. FEGYVERCSOPORT. Áll 10 darab 1848/49-iki fegyverből, egy tábori kulacsból s egy lovassági tiszti patrontáskából.

5326. NEMZETŐRI KASZA, kiegyenesítve, hosszú nyélre alkalmazva. 1848/49-ből.

5327. KOSSUTH LAJOS ARCZKÉPE. Olajfestmény. Ajánd. A kassai hölgyek.

5328. NEMZETŐRI KASZA, kiegyenesítve, hosszú nyélre alkalmazva. 1848/49-ből. Ajánd. Kemenczky Miklós.

5329—5338. FEGYVERCSOPORT. Áll 10 darab 1848-49-iki fegyverből, egy tábori kulacsból és egy lovassági tiszti patrontáskából, mely Darvas Imre volt abauj-tornamegyei főispán, 1848/49-iki önkéntes honvédtiszté volt.

5339. ISTVÁN FŐHERCZEG, MAGYARORSZÁG NÁDORA BEVONULÁSA KASSÁRA 1847-ben. Olajfestmény.

XIII. SZÁMU TEREM.

BUBICS-TEREM.

A BUBICS ZSIGMOND KASSAI PÜSPÖK ÁLTAL AJÁNDÉKOZOTT KÉPGYŰJTEMÉNY.

5341. LÁSZLÓ FÜLÖP: Bubics Zsigmond kassai püspök arczképe. Olajfestmény. Jelzése: *PH. LÁSZLÓ. PINXIT. 1896.*

5342. RUISDAEL J. után: Tájkép vizeséssel. Olajfestmény.

5343. FISCHER VINCZE: Krisztus és a számárai nő a kutnál. Olajfestmény. Jelzése: *V. F.*

5344. MOOS FRIGYES: Gombák. Olajfestmény. Jelzése: *F. Moos.*

5345. ISMERETLEN: Alkonyati tájkép. Olajfestmény.

5346. BUBICS ZSIGMOND: Rózsák és árvácskák. Olajfestmény, falapon. Jelzése: *Sig. Bubics.*

5347. BUBICS ZSIGMOND: A Hohenstaufi Alpesei. Olajfestmény. Jelzése: *S. B.*

5348. BUBICS ZSIGMOND: Fráknó vára. Olajfestmény. Jelzése: *Sig. Bubics. 1870.*

5349. BUBICS ZSIGMOND: Alpesi virágok és Madonna-kép. Olajfestmény. Jelzése: *Sig. Bubics 1866.*

5350. BUBICS ZSIGMOND: Tavaszi virágok. Olajfestmény, papírlemezen.

5351. BUBICS ZSIGMOND: Alpesi virágok. Olajfestmény. Jelzése: *S. Bubics.*

5352. BUBICS ZSIGMOND: Olaszországi tájkép. Olajfestmény, papírlemezen. Jelzése: *S B 1871.*

5353. BUBICS ZSIGMOND: Szőlőfürt és folyóka-
virág. Olajfestmény, papírlomezen.

5354. BUBICS ZSIGMOND: Az Achensee Tirolban.
Olajfestmény, papírlomezen. Jelzése: *S. Bubics 1871.*

5355. BUBICS ZSIGMOND: Rhododendron, Gnapha-
lium, Viola és Gentiana. Olajfestmény. Jelzése: *Sig.
Bubics. 1867.*

5356. BUBICS ZSIGMOND: Rhododendron és Gna-
phalium. Olajfestmény.

5357. RINYI EDE: Városrészlet télen. Olajfestmény.
Jelzése: *RINYI.*

5358. MARKÓ KÁROLY: Utrészlet Schneeberg mel-
lett a gutensteini uton. Olajfestmény. Jelzése: *1827.*

5359. LACH ANDRÁS: Csendélet: gyümölcsök. Olaj-
festmény, papírlomezen. Jelzése: *A. Lach.*

5360. VARRONE F.: Zell a Zelli tó mellett. Olajfest-
mény, papírlomezen. Jelzése: *F. Varrone.*

5361. GAUERMANN FRIGYES: Farkastól megtáma-
dott szarvasszalád. Olajfestmény.

5362. RAUCH J.: Hintersee a Mühlsturzhörner-Alpe-
sekkel. Olajfestmény, falapon. Jelzése: *J. Rauch 1870.*

5363. SCHWEMMINGER JÓZSEF: Innvölgyi tájkép.
Olajfestmény, papírlomezen. Jelzése: *Jos. Schwemmingen
1858.*

5364. SCHUSTER JÓZSEF: Krisztusfej, alpesi virá-
gok által alkotott füzérben. Olajfestmény, deszkalapon.
Jelzése: *J. Schuster 1868.*

5365. VARRONE F.: Anlauf völgye. Olajfestmény,
papírlomezen. Jelzése: *F. Varrone.*

5366. SCHUSTER JÓZSEF: Virágoktól környezett
Auróra. Olajfestmény, deszkalapon. Jelzése: *J. Schuster.*

5367. VARRONE F.: Madonna del Sasso és Lago
Maggiore. Olajfestmény, papírlomezen. Jelzése: *J. Varrone.*

5368. ALFONZA: A kismartoni kastély. (Apáczamunka). Jelzése: *Alfonza*.

5369. SCHÄFFER ÁGOSTON: Gosai tájkép. (Tanulmány). Jelzése: *Aug. Schäffer 1856. n. d. Nat. gem.* Balról: *Gosau*.

5370. LACH ANDRÁS: Virágok edényben. Olajfestmény, papírlomezen. Jelzése: *A. Lach*.

5371. ISMERETLEN: Kuruczok és labanczok ütközete. Olajfestmény a 17. század végéről.

5372. RAAB GYÖRGY: Római nő. Olajfestmény. Jelzése: *Raab 1864*.

5373. LACH ANDRÁS: Szilvák. Olajfestmény, papírlomezen. Jelzése: *A. Lach*.

5374. ISMERETLEN OLASZ: Szűz Mária a gyermek Jézussal holdsarlón ülve. Olajfestmény fémlomezen. Kérlete flórenczi mozaik.

5375. ISMERETLEN NÉMET: Szent Kunigunda. Olajfestmény, falapon, a 15. századból. A kép nyitható lapjának tulsó falán Szent Szebald és társai vértanusága.

5376. ISMERETLEN: Attersee Felső-Ausztriában. Olajfestmény, papírlomezen.

5377. ISMERETLEN HOLLANDI: Szarvasvadászat. Olajfestmény, falapon.

5378. JAN BRUEGHEL ISKOLÁJA: A szélvihar. Olajfestmény, falapon.

5379. ISMERETLEN HOLLANDI: Szarvasvadászat. Olajfestmény, falapon.

5380. ISMERETLEN HOLLANDI: Virágot szagoló leány. Olajfestmény.

5381. VANDER HELST vagy LARKINS J. W.: Hollandi férfi mellképe. Olajfestmény.

5382. NETSCHER GÁSPÁR: Előkelő hollandi nő arczképe. Olajfestmény, vaslomezen.

5383. ISMERETLEN: Szent Dénes. Olajfestmény, falapon.

5384. RICCI ANTONIO: A szent család. Olajfestmény.

5385. BRONZINO ANGIOLO: Mária a gyermek Jézussal. Olajfestmény, falapon.

5386. DÜRER ALBERT után valószínűleg HOFFMANN HANS: Ecce Homo. Olajfestmény, falapon. Jobbról Dürer Albert monogramja.

5387. RAFAEL után: gróf Castiglione Boldizsár arcképe. Eredetije Párisban, a Louvreban. Rafael eredeti képének egyidejű másolata.

5388. COLLEONI HADVEZÉR LOVASSZOBRÁNAK KISÉBBITETT MÁSA. Bronzból öntött. Az eredeti szobor, *Andrea del Verocchio* (1432—1488) olasz szobrász műve, Velenczében, a San Giovanni e Paolo templom előtti téren áll.

5389. GUIDO RENI: A fájdalmas szüz. Olajfestmény.

5390. ISMERETLEN HOLLANDI: Mária a gyermek Jézussal, két angyallal, majommal és báránnyal virágfüzérben. Olajfestmény, falapon.

5391. ISMERETLEN: Férfi mellképe. Olajfestmény.

5392. ISMERETLEN: Anna, I. Ferdinánd magyar király neje. (1503—1546). Olajfestmény. Másolat.

5393. ISMERETLEN: Női arckép. Olajfestmény, falapon. 16. század.

5394. PIETER VAN AVONT: Asztalnál ülő férfi s osztrigát áruló leány. Olajfestmény, falapon.

5395. ISMERETLEN: Ütközet törökök és magyarok között. Olajfestmény, a 17. századból.

5396. ISMERETLEN: Ugorkát áruló sopronmegyei leány. Olajfestmény.

5397. ISMERETLEN: Krisztus az Olajfák-hegyén. Olajfestmény, aragonitlapon.

5398. ISMERETLEN: Tájkép. Olajfestmény.

5399. ISMERETLEN NÉMET: Szent-Henrik. Olajfestmény, falapon a 15. századból. A kép nyitható lapjának tulsó falán Szent Szebald és társai vértanusága.

5400. JANSCHA LŐRINCZ: Tájkép. Olajfestmény falapon.

5401. G. M.: Árvácskák. Olajfestmény, falapon.

5402. ISMERETLEN: Tájkép. Olajfestmény, falapon.

5403. ISMERETLEN: Az 1697-ben Lipót császár által I. Péter orosz czár tiszteletére Bécsben rendezett ünnepély. Az u. n. „*Wirtschaft*“. Olajfestmény.

5404. ISMERETLEN: Esti tájkép. (Napszállat.) Olajfestmény, falapon.

5405. DROOGSLOOT JOST CORNELISZ: Vertumnus és Pomona. Olajfestmény, falapon.

5406. EMLÉKÉREM, ólomból öntött, fakeretben. Kerek lapján domborműben egy leány mellképe, M. D. XXVII bevésett évszámmal oldalozva. Német munka. Állítólag *Maultasche* utolsó tiroli grófnőt ábrázolja. Lübke szerint a nürnbergi *Anna Liegsalz* képe.

5407. ISMERETLEN HOLLANDI: Hollandi város vízzel és csolnakkal. Olajfestmény, falapon.

5408. ISMERETLEN HOLLANDI: Csárda előtt. Olajfestmény, falapon.

5409. ISMERETLEN: Magdolna. Olajfestmény.

5410. ISMERETLEN HOLLANDI: Vadászok sólymokkal. Olajfestmény.

5411. IFJ. TENIERS DÁVID: Kártyázó hollandi parasztok. Olajfestmény.

5412. JOHAN VERKOLJE: Festőnő álarcczal, palettával és festő-állvánnyal. Olajfestmény.

5413. IFJ. TENIERS DÁVID: Németalföldiek kandalló előtt. Olajfestmény falapon.

5414. BOTTANI JÓZSEF : Szent Ignác a boldogságos szűz előtt térdepelve. Olajfestmény. Jelzése : *Bottani Pinxt Romae AN: D. 1754.*

5415. CARRACCI ANNIBALE : Az Üdvözítő holttestét siratók. Olajfestmény.

5416. SACCHY ANDREA : Allegoria ; a római Casa Barberinának mennyezetképe. Olajfestmény. Ugyanennek rézmetszetű képe az 5619. sz. a. kiállítva.

5417. BRAND JÁNOS KERESZTÉLY : Templom. Olajfestmény, falapon.

5418. ADRIAEN VAN OSTADE : Két németalföldi férfi mellképe. Olajfestmény.

5419. BAYER ÁGOSTON : Téli tájkép épülettel. Olajfestmény, papírlemezen. Jelzése : *A. Bayer 1852.*

5420. CARRACCIO után ELZHEIMER ÁDÁM : Mária a gyermek Jézussal s két alakkal. Olajfestmény, vaslemezen.

5421. RAFAEL után BRENNER ÁDÁM : A Madonna del Alba másolata. Olajfestmény. Jelzése : *Adam Brenner F.* Eredetije a szentpétervári Eremitageban.

5422. ISMERETLEN : Antonio Rido velenczei patri-czius arczképe. Olajfestmény. Felirata : *C. I. ANTONIVS RIDO EQS.*

5423. IFJ. TENIERS DÁVID : A falusi orvos. Olajfestmény, falapon. (Lásd az 5413. sz. a.).

5424. IFJ. TENIERS DÁVID : Mulató hollandi parasz-tok. Olajfestmény, falapon.

5425. ANDREA DEL SARTO ISKOLÁJA : A szent család. Olajfestmény.

5426. EIGEN C. : Krisztus levétele a keresztről. Olajfestmény.

5427. ISMERETLEN SPANYOL : A szent család menekülése Egyiptomba. Olajfestmény, sárgaréz-lemezen.

5428. SCHÖPF JÓZSEF : Krisztus megostoroztatása. Olajfestmény, ametisztlapon. Jelzése : *Schöpf F. 1793.*

5429. MENGES RÁFAEL : A felhőkön ülő s villámokat szóró Jupiter. (Vázlat mennyezetképhez). Olajfestmény.

5430. ISMERETLEN NÉMET : Szent Pál megdicsőülése. Olajfestmény.

5431. ISMERETLEN : Szent András a kereszttel. Olajfestmény.

5432. ISMERETLEN SPANYOL : Páduai szent Antal. Olajfestmény.

5433. LAIRESSE GÉRARD : Ifjú leány, Amorettek s öreg asszony. Olajfestmény, falapra vont vásznon.

5434. LAIRESSE GÉRARD : Szerelmi jelenet. Olajfestmény, falapra vont vásznon.

5435. ROTTMAYR JÁNOS MIHÁLY : A Megváltó az Olajfák hegyén. Olajfestmény. Jelzése : *I. M. Rottmayr.*

5436. NICOLAUS VAN HOYE : A szent család virágfüzérben. Olajfestmény. Jelzése : *N. V. Hoy 1669.*

5437. ISMERETLEN : Magdolna. Olajfestmény.

5438. ISMERETLEN HOLLANDI : Az angyal elhengeríti Krisztus sírjáról a követ. Olajfestmény falapon.

5439. HAMILTON JÁNOS GYÖRGY : Uhu és jégmadár. Olajfestmény.

5440. ISMERETLEN : Szent Lajos. Olajfestmény, falapon.

5441. ISMERETLEN : Hollandi férfi pohárral. Olajfestmény falapon.

5442. HAMILTON JÁNOS GYÖRGY : Sas. Olajfestmény.

5443. CARRACCI AGOSTINO : Szent Jeromos halála előtti utolsó áldozása. Olajfestmény.

5444. ISMERETLEN : Mária mennybemenetele. Olajfestmény.

5445. ISMERETLEN (valószínűleg Pieter Claesz) : Csenedlet. Olajfestmény, falapon.

5446. ISMERETLEN : Népmulatság Antwerpenben. Nagy-Péter orosz cár tiszteletére. Olajfestmény.

5447. DIETRICI (DIETRICH) KERESZTÉLY VILMOS: Ábrahám és fia Izsák a Moriah-hegyen. Olajfestmény.

5448. CUYP BENJÁMIN: Verőfényes alkonyat. Olajfestmény, falapon.

5449. SEGHERS DÁNIEL: Csendélet. (Bőjtös ételek). Olajfestmény, vörösréz-lapon.

5450. HAMILTON JÁNOS GYÖRGY: Holt madarak. Olajfestmény. Alul a művész jelzése: *Jenn George de Hamilton fc 1736*.

5451. SEGHERS DÁNIEL: Csendélet. (Tiltott ételek). Olajfestmény, vörösréz-lapon.

5452. ISMERETLEN: Virágok. Olajfestmény.

5453. „KLEIN VON MUNTII“: Bacsányiné leánykorában. Olajfestmény. A kép hátán festve: *KLEIN v. MUNTII pinxit 1791*.

5454. MIERIS VILMOS: Virágcsokor tüvegben, gyík és rovarok. Olajfestmény, falpra vont vásznon. Jelzése: *W. Mieris A^o 1718*.

5455. ISMERETLEN OLASZ: Kétágu nyelvet kovácsoló Amorettek. Az üllőn e fölirat: IN VANNIS PENANTES. Olajfestmény, falapon. 16. század.

5456. MICHAU THEOBALD: II. Henrik francia király parasztházban. Olajfestmény. Jelzése: *Michau*.

5457. AZ INNSBRUCKI FRANCZISKÁNUS-TEMPLOM belseje I. Miksa császár siremlékével. Kifestett fénykép.

5458. ISMERETLEN: Ütközet törökök és keresztények között. Olajfestmény. 17. század.

5459. SCHUSTER JÓZSEF: Verbascum. Olajfestmény. Jelzése: *J. Schuster*.

5460. TINTORETTO: Férfi arczkép. (Tizian 50 éves korában). Olajfestmény.

5461. PINTURICCHIO után: Aeneas Piccolomini sienai püspök a Porta Camullia előtt találkozásra vezet

III. Frigyes német császárt portugáliai Eleonórával. Olajfestmény, falapon.

5462. ID. JEAN BRUEGHEL : Virág kigyóval, gyíkkal, csigával és pillével. Olajfestmény, falapon.

5463. ISMERETLEN, Dürer metszete után : Vásáros parasztok. Olajfestmény, falapon. A kép hátlapján Dürer eredeti rézmetszete felragasztva.

5464. ISMERETLEN NÉMET : A keresztút. Olajfestmény, falapon. A 16. század elejéről.

5465. FLÓRENCZI ISKOLA : Kopasz férfi. Olajfestmény falapon. 16. század eleje.

5466. ISMERETLEN : Gmunden a Traunseevel. Olajfestmény, papírlemezen.

5467. PROCACCINI CAMILLO : Piéta. Olajfestmény, falapon, Michelangelo rajza után.

5468. HAMILTON FÜLÖP FERDINÁND : Ebektől üldözött vadkanok. Olajfestmény. Jelzése : *F. F. de Hamilton*.

5469. HONDECOETER MELCHIOR : Kotlós csibéivel. Olajfestmény.

5470. ISMERETLEN : Férfi mellképe. Olajfestmény.

5471. RIGAUD FRANCIS, INIGO : Kleopatra. Olajfestmény.

5472. ISMERETLEN : Leányok himzőráma mellett. Olajfestmény, papírlemezen.

5473. FÜGER FRIGYES HENRIK : Bacsányi János magyar költő (1766—1845.) felesége. Olajfestmény. Jelzése : *Füger pinx. 1807*.

5474. ISMERETLEN : Esterházy Pál herceg mellképe. Olajfestmény.

5475. L. F. G. VAN DER RIGL : Lamballe hercegnő szerezsen inásával. Olajfestmény, falapon. Jelzése : *L. F. G. van der Rigl Pinxt 1785*.

5476. LACH ANDRÁS : Rózsák és árvácskák. Olajfestmény: Jelzések : *A. Lach*.

5477. SCHNORR FERDINÁND: A szent család. Olajfestmény, falapon. Jelzése: *S. F. 1835.*

5478. SCHILCHER ANTAL: Ifju nő mellképe. Olajfestmény.

5479. HALAUSKA LAJOS: Tájkép faluval. Olajfestmény. Jelzése: *L. Halauska 1869.*

5480. LIGETI ANTAL: Karácsony-falu. Olajfestmény. Jelzése: *Ligeti A.*

5481. SCHUSTER JÓZSEF: Alpesi virágok. Olajfestmény, falapon. Jelzése: *J. Schuster.*

5482. ISMERETLEN: Karolina Augusztá, II. Ferencz császár s magyar király negyedik felesége. Olajfestmény.

5483. LACH ANDRÁS: Rózsák vizes edényben s egy madár. Olajfestmény. Jelzése: *A. Lach.*

5484. VÖSCHER LIPÓT: Alpesi táj patakkal. Olajfestmény, papírlemezen. Jelzése: *Vöschér 1870.*

5485. SCHÄFFER ADALBERT: Csendélet: szőlőfürt, rózsák és két diszedény. Olajfestmény. Jelzése: *Ad. Schäffer. 1854.*

5486. RANFTL JÁNOS MÁTYÁS: Ifju leány mellképe. Olajfestmény. Jelzése: *Ranftl.*

5487. LAFITE C.: Waldenburg vára és városa Württembergben. Olajfestmény. Jelzése: *C. Lafite 1869.*

5488. BRUNNER JÓZSEF: Hintersee Bajorországban. Olajfestmény: Jelzése: *Jos. Brunner 1855.*

5489. SCHUSTER JÓZSEF: Alpesi virágok. Olajfestmény, papírlemezen. Jelzése: *J. Schuster.*

76. ÉS 77. SZÁMU TÁRLÓ.

Metszetek különböző régi mesterektől. Henszlmann Imre hagyatéka.

A metszetek időnként váltakozó sorozatokban állíttatnak ki. A kiállított anyagról felíratos cédulák tájékoztatnak.

XIV. SZÁMU TEREM.

A BUBICS ZSIGMOND KASSAI PÜSPÖK ÁTAL AJÁNDÉKOZOTT KÉPGYŰJTEMÉNY.

VIZ- ÉS OLAJFESTMÉNYEK, METSZETEK, IRÓNRAJZOK,
PASZTELLEK ÉS RÉZMETSZET-NYOMTATÓLAPOK.

5490. BUBICS ZSIGMOND: Három virág. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5491. BUBICS ZSIGMOND: Két rózsza. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5492. BUBICS ZSIGMOND: Lonicerák. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

- **5493.** BUBICS ZSIGMOND: Növénylevelek. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5494. BUBICS ZSIGMOND: Arnica, Geum és Anemone. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5495. BUDA OSTROMA 1686-BAN. A Fontana J. D. nyomán készült rézmetszet fényképmásolata.

5496. MANSFELD JÁNOS: II. Lipót koronázása Pozsonyban, 1790. nov. 15-én. A kardvágás. Rézmetszet, Schütz C. rajza után. (A művészek nevei nélkül.)

5497. MANSFELD J.: II. Lipót koronázása Pozsonyban, 1790. nov. 15-én. A koronázás. Rézmetszet, Schütz C. rajza után.

5498. MANSFELD SEBESTYÉN: II. Lipót koronázása Pozsonyban, 1790. nov. 15-én. Az eskü. Rézmetszet, Schütz C. rajza után.

5499. BUDAVÁR OSTROMA 1686. szept. 2-án. Rézmetszet, kéthasábos nyomtatott német szöveggel. 17. század.

5500. A BUDAI VÁR KÉPE SZÉKESFEHÉRVÁR ÉS PEST FELŐL. Rézmetszet. 17. század.

5501. A POZSONYI VÁR. A BUDAI VÁR. KASSA VÁROS LÁTKÉPE. Rézmetszet, a 17. századból.

5502. EGER VÁRA, rézmetszet, kéthasábos nyomtatott német szöveggel, 1687-ből.

5503. KILIAN FÜLÖP: VIII. Sándor pápa arczképe. Rézmetszet.

5504. BUBICS ZSIGMOND: Rózsák. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5505. MANSFELD JÁNOS: A Mária-Terézia királynő által tervezett pesti művészeti akadémia képe. Rézmetszet, Pichler Ferdinánd rajza után.

5506. GÜNYKÉP, rézmetszet, kéthasábos nyomtatott német szöveggel: „*Betrübter türkischer Sultan*“ stb. 17. század vége.

5507. BUBICS ZSIGMOND: Hagymák. Vízfestmény. Tanulmány természet után.

5508. ISMERETLEN ANGOL: Árvácskák és alma- virágok. Vízfestmény. 19. század.

5509. BUDA VÁRÁNAK KÉPE. Rézmetszet. 17. század.

5510. GÜNYKÉP, rézmetszet, kéthasábos német szöveggel. 17. század.

5511. LAFITE C.: Alpesi falu. Vízfestmény. Készült 1851-ben.

5512. DÜRER ALBERT: Mária a gyermek Jézussal holdsarlón állva. Rézmetszet.

5513. ISMERETLEN: Egy pápa arczképe. Rézmetszet.

5514. VALERIO TIVADAR: Tiszamenti halászok. Vízfestmény.

5515. SCHILLING IGNÁCZ B. : Jézus Jákób kútjánál. Vizfestmény.

5516. ISMERETLEN RÉZMETSZŐ 1467-BŐL. Mária a kis Jézust szoptatja. Rézmetszet.

5517. KRIEHBUR JÓZSEF: Ferencz-József, Ferencz-Miksa és Károly-Lajos osztrák főherczegek. Kőnyomat.

5518. VALERIO TIVADAR : Szolnoki drótos tót. Vizfestmény.

5519. ISMERETLEN: Vásáros asszonyok. Vizfestmény.

5520. ISMERETLEN : Mennyezetkép. Vizfestmény.

5521. VALERIO TIVADAR : Segar-vidéki leány. Vizfestmény.

5522. ISMERETLEN : A nagybitsei várkastély. Vizfestmény.

5523. ISMERETLEN : V. Sixtus pápa arczképe. Rézmetszet.

5524. VALERIO TIVADAR : Árokszállási magyar paraszt nő. Vizfestmény. (Lásd az 5514. sz. a.).

5525. ISMERETLEN: A kassai Szent Mihály-templom. Vizfestmény.

5526. GÖLE JÁNOS : XI. Kelemen pápa arczképe. Rézmetszet, vakaró modorban.

5527. MYSKOVSKY VIKTOR : A kassai dóm 1850-ben. Vizfestmény.

5528. ISMERETLEN : A kassai főutca észak felől, 1886-ban. Vizfestmény.

5529. BLANCHARD AUGUST : Krisztus a nép között. Rézmetszet, Ary Scheffer képe után.

5530. CSÁNYI GIZELLA : Csendélet. Pasztell.

5531. FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS : Bubits Zsigmond kassai püspök 72 éves korában. Rézkarcz, a művész sajátkezü aláírásával.

5532. SCHENK PÉTER: Gróf Thököly Imre arczképe. Rézkarcz, vakaró modorban.

5533. MYSKOVŠKY VIKTOR : A kassai dóm bel-seje 1856-ban. Vízfestmény.

5534. ISMERETLEN : A kassai fő-utca dél felől, 1886-ban. Vízfestmény.

5535. SADELER EGYED : II. Mátyás német birodalmi császár és magyar király mellképe. Rézmetszet.

5536. VALERIO TIVADAR : Oláhleány. Vízfestmény.

5537. BUBICS ZSIGMOND : A fraknoi vár, az ester-házai, a kismartoni és a pottendorfi kastélyok. Víz-festmény.

5538. SCHMUTZER JAKAB : Kaunitz Venczel herczeg mellképe. Rézmetszet, Jean Hagenauer után.

5539. VALERIO TIVADAR : Czigányleány. Vízfest-mény.

5540. FIEDLER BERNÁT : Török szőnyegkészítők. Vízfestmény.

5541. MICHELANGELO : A Sixtus-kápolna mennye-zete. Fénykép.

5542. VALERIO TIVADAR : Nagyszombat-vidéki pa-rasztlegény. Vízfestmény.

5543. ISMERETLEN : Ischl és környéke. Vízfestmény.

5544. BUBICS ZSIGMOND : Lepkék. Vízfestmény. Tanulmány természet után.

5545. VALERIO TIVADAR : Zavagliei férfi. Vízfest-mény.

5546. GOEBEL KÁROLY : Török interieur. Víz-festmény.

5547. BUBICS ZSIGMOND : Chrysanthemum és rózsza. Vízfestmény. Tanulmány természet után.

5548. BUBICS ZSIGMOND : Gentianák és ibolyák. Vízfestmény. Tanulmány természet után.

5549. VALERIO TIVADAR : Magyar juhász. Vízfest-mény.

5550. HOPFER DÁNIEL : II. Szolimán török szultán arczképe. Kifestett rézmetszet. Alul a mester jegye : D. H.

5551. BUBICS ZSIGMOND : Ibolyák és Abutylon. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5552. BUBICS ZSIGMOND : Gombák. Vízfestmény. Tanulmány természet után.

5553. BUBICS ZSIGMOND : Árvácskák. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5554. BUBICS ZSIGMOND : Lonicerák. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5555. BUBICS ZSIGMOND : Alpesi virágok. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5556. BUBICS ZSIGMOND : Rózsák. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5557. BUBICS ZSIGMOND : Rhododendron és Ranunculus. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5558. VOLPATO JÁNOS : Az éj. Rézmetszet, Fr. Barbieri, vulgo Quercino után.

5559. ISMERETLEN : Szakállas férfi mellképe, deszkát utánzó alapon. Vízfestmény.

5560. KENNY MEADOWS : Ifju hölgy arczképe. Vízfestmény.

5561. E. H. VAUGHAN : Tájkép tengerrel és sziklakkal. Vízfestmény.

5562. NASH JÓZSEF : Jelenet a „Windsori víg nők”ből. Vízfestmény.

5563. SATTLER JÁNOS : A római Szent Péter-templom. Olajfestmény. Készült 1862-ben.

5564. ISMERETLEN : Felsőmagyarországi tájkép. Vízfestmény.

5565. THOMAS SIDNEY COOPER : Juhnyáj a legelőn. Vízfestmény.

5566. ISMERETLEN : A Windsor castle Angliában. Színes könyomat.

5567. T. NOBLE : Tájkép híddal. (Farleigh Bridge).
Vízfestmény.

5568. FIELDING COPLEY : A Chesstow Castle Walesben. Vízfestmény. Készült 1835-ben.

5569. THOMAS SIDNEY COOPER : Tehenek a legelőn. Vízfestmény.

5570. MORGHEN RÁFAEL : Aurora. Rézmetszet, Guido Reni képe után.

5571. GOEBEL KÁROLY : Stájer kecskepásztor fiú esőben. Vízfestmény.

5572. G. HOOUSE : Doveri kikötő. Vízfestmény.

5573. ISMERETLEN : Szakállas férfi mellképe, deszkát utánzó alapon. Vízfestmény.

5574. E. H. VAUGHAN : Tájkép Cornwallból, tengerrel és sziklákkal. Vízfestmény.

5575. BUBICS ZSIGMOND : Rózsa és epervirág. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5576. VOLPATO JÁNOS : F. A. Mendoza, XIV. Kelemen pápa lovassági parancsnokának arczképe. Rézmetszet.

5577. ISMERETLEN : Karlsbad vidéke. Olajfestmény.

5578. WALCH után C. Z. : Welser Filippina arczképe. Vízfestmény.

5579. GERASCH A. : Nő csolnakban, kis fiúval. Vízfestmény.

5580. BUBICS ZSIGMOND : Rhododendron. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5581. VOGEL BERNÁT : Christophorus Weigelius rézmetsző arczképe. Rézmetszet, vakaró modorban, Kupeczki János képe után. Készült 1714-ben.

5582. HERR F. : A falusi bíró. Színes könyomat, Tremel 1841. évi vízfestménye után.

5583. TREML JÁNOS : A falusi bíró. Vízfestmény. Készült 1841-ben. (Színes könyomatú reprodukciója az 5582. sz. a.)

5584. RUGENDAS GYÖRGY F.: Kurucz vitéz lóháton. Rézmetszet, vakaró modorban.

5585. ISMERETLEN: Részlet Bécs környékéről. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5586. MARSAUD ALFRÉD: Pipára gyújtó vadász. Vízfestmény. Készült 1841-ben.

5587. BUBICS ZSIGMOND: Őszi barackok és szilvák. Vízfestmény. Tanulmány természet után.

5588. DREVET PÉTER: Adrienne le Couvreur arcképe. Rézmetszet, Ch. Coypel képe után.

5589. LAFITE C.: Tájkép házzal. Vízfestmény. Készült 1852-ben.

5590. GOEBEL KÁROLY: A pottendorfi várkastély. Irónrajz.

5591. MARTINET ALFONZ: Az angyali üdvözet. Rézmetszet, Jalabert képe után.

5592. GÖSTL: Sienai Szent Katalin stigmatizációja. Vízfestmény.

5593. SEITZ FERENCZ: Részlet egy templomromból. Vízfestmény. Készült 1852-ben.

5594. BUBICS ZSIGMOND: Rhododendron. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5595. ARDELL JAMES MAC: Lady Ann Dawson arcképe. Rézmetszet, vakaró modorban, J. Reynolds képe után.

5596. HÖGER JÓZSEF: A hallstadti templom melletti temető. Vízfestmény.

5597. SCHELFHOUT ANDRÁS: Hollandi téli tájkép. Vízfestmény. Készült 1858-ban.

5598. FOGADALMI KÉP, fénykép, Hans Canon festménye után készítette Löwy bécsi fotográfus. Az eredeti festmény gróf Wilczek tulajdonában.

5599. LELOIR HELOISE: Játzó gyermekek. (Vakmacska.) Színezett irónrajz.

5600. XI. INNOCENTIUS pápa mellképe. Dombormű, fehér márványból.

5601. OVERBECK JÁNOS F.: A trónuson ülő Mária a gyermek Jézussal, angyalok között. Az angyalalakokat *Schönnmann* fejezte be. Szénrajz. Oltárkép tervezete.

5602. RIEPENHAUSEN FERENCZ: Áldozáshoz járuló ifju nők. Szépfestmény. Készült 1816-ban.

5603. RIEPENHAUSEN FERENCZ: Ifju nők templomba menetele. Szépfestmény. Készült 1816-ban.

5604. A KASSAI ERZSÉBET-SZÉKESEGYHÁZ SZ. ISTVÁN-OLTÁRÁNAK TERVEZETE. Színezett gipszdombormű. Készült Stuflesser Ferdinánd szobrász műtermében, Grödenben, Tirolban.

5605. HÁROMSZÁRNYU OLTÁR, alakokkal. Fekete papírból kimetszve, előzetes rajz nélkül. Készítette *Némethy Gyula* nagyváradi papnövendék, a múlt század nyolczvanas éveiben.

5606. DAUTHAGE: Lipovniczky István püspök arc képe. Könyomat, Lafite rajza után.

5607. ISMERETLEN: Játzó gyermekek. (Az esküvő.) Színezett irónrajz.

5608. GRÓF MIGAZZY KRISTÓF bibornok, bécsi érsek és váci püspök mellképe. Önből öntött dombormű.

5609. HEINRICH F.: Magyar paraszt férfi s pórón. Vízfestmény.

5610. GUDIN JÁNOS: Tengerparti részlet. Szépfestmény. Készült 1864-ben.

5611. ISMERETLEN: Férfi turbánnal. Vízfestmény.

5612. CALAMATTA LAJOS: Lisa Gioconda (más néven Mona Lisa). Rézmetszet, Leonardo da Vinci olajfestménye után.

5613. ALT FERENCZ: Részlet Bécs városából a Szent-István templom tornyával. Vízfestmény. Készült 1845-ben.

- 5614.** C. S.: VÁROSRESZLET. Olajfestmény.
- 5615.** BUBICS ZSIGMOND: Campanulák. Vízfestmény. Tanulmány természet után.
- 5616.** HEINRICH F.: Lovas magyar paraszt s. két pórnő. Vízfestmény.
- 5617.** HORTENBEKER P.: Itató. Vízfestmény. Készült 1852-ben.
- 5618.** ISMERETLEN: Szerecseny leány turbánnal. Vízfestmény.
- 5619.** A RÓMAI CASA BARBERINA MENNYEZETKÉPE. Rézmetszet, Andrea Sacchi olasz festő rajza után.
- 5620.** 15 arckép. Pasztell. A 18. századból.
- 5621.** HÓGER JÓZSEF: Erdőrészlet a liechtensteini vár alatt. Irónrajz.
- 5622.** BUBICS ZSIGMOND: Gnaphalium. Olajfestmény. Tanulmány természet után.
- 5623.** ROTÁ MÁRTON: Magdolna. Rézmetszet.
- 5624.** ISMERETLEN RÉZMETSZŐ 1477-ből: Mária a gyermek Jézussal, előtte térdelő szerzetes. Rézmetszet.
- 5625.** ISMERETLEN: Holt vadrucza. Vízfestmény.
- 5626.** BLES DÁVID: Szieszta. Vízfestmény.
- 5627.** ESTERHÁZY SÁRA hercegnő († 1853. nov. 17.) arc képe. Rézmetszet.
- 5628.** FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS: Mosó leány. Rézkarcz, a művész sajátkezű aláírásával.
- 5629.** TREML JÁNOS F.: A hazatért katona. Vízfestmény.
- 5630.** FORT THÉODORE: Lovak istállóban. Vízfestmény.
- 5631.** FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS: Tájkép patakka l s fákkal. Rézkarcz, készült 1892-ben. A művész sajátkezű aláírásával.
- 5632.** SZENT KATALIN misztikus eljegyzése Krisztussal. Chiaroscuro.

5633. ISMERETLEN : Kupolás épület tervezete. Homloknézet. Tussrajz.

5634. DÜRER ALBERT : Mária a gyermek Jézussal. Fametszet.

5635. ISMERETLEN : Vadruczák a tó partján. Vízfestmény.

5636. DAVID JAKAB LAJOS : Pásztorleány báránnyal. Vízfestmény.

5637. BUBICS ZSIGMOND : Fehér rózsák. Vízfestmény. Tanulmány természet után.

5638. GIGLI : A Szent Péter-templom Rómában. Vízfestmény.

5639. GOEBEL KÁROLY : Alföldi paraszt szekér. Irónrajz.

5640. TERBURG GERARD : Ülő nő. Szépia tollrajz. Tanulmány.

5641. FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS : Ülő sváb paraszt. Rézkarcz. A művész sajátkezű aláírásával.

5642. GRÓF BATTHYÁNYI TIVADAR FLOTILLÁJA. Színes rézmetszet, Antropp J. rajza után.

5643. RICCI SEBASTIAN : Allegorikus jelenet. Vörös krétarajz.

5644. ISMERETLEN : Tengerparti részlet. Színezett irónrajz.

5645. POUSSIN MIKLÓS : A szabin nők elrablása. Vörös krétarajz. (Vonalozott előtanulmány egy olajfestményhez.)

5646. FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS : Folyóvíz úszó libákkal. Rézkarcz, készült 1893-ban. A művész sajátkezű aláírásával.

5647. FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS : Téli tájkép. Rézkarcz, készült 1892-ben. A művész sajátkezű aláírásával.

5648. ALT JAKAB : Velence a tenger felől. Vízfestmény. Készült 1846-ban.

5649. HERRING JÁNOS FRIGYES: Lófej. Irónrajz. Készült 1837-ben.

5650. TERBURG GERARD: Férfi mellképe. Irónrajz. Készült 1630-ban. (Lásd az 5640. sz. a.)

5651. FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS: Leányfej. Rézkarcz. Készült 1891-ben. (Lásd a 4168. sz. a.)

5652. BUBICS ZSIGMOND: Őszi baracczkok. Olajfestmény. Tanulmány természet után.

5653. BEHAM BERTALAN: Pfinzing Klára arczképe. Krétarajz. Készült 1522-ben.

5654. A JUDÁS-CSÓK. Színes miniatürkép a 13—14. századból.

5655. N betűt ábrázoló színes initiale a 15. századból.

5657. FORBÁSZI ARANYOSSY ÁKOS: Holt madarak. Rézkarcz. Készült 1892-ben. A művész sajátkezű aláírásával.

78. SZÁMU TÁRLÓ.

5658—5724. Rézmetszet nyomtató-lapok a 17—18. századból.

79., 80., 81., 82. és 83. SZÁMU TÁRLÓ.

Metszetek különböző régi mesterektől. Henszlmann Imre hagyatéka.

A metszetek időnként váltakozó sorozatokban állíttatnak ki. A kiállított anyagról feliratos cédulák tájékoztatnak.

SZABADON.

5725. DÁVID. Terrakotta másolat. Az eredeti bronzszobor, mely *Andrea Verrocchio* olasz szobrász műve a firenzei Nemzeti Muzeumban. A vallás- és közokt. m. kir. Ministerium letéte.

